

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Orkland kommune

Arkivsak: 23/532
Møtedato/tid: 06.12.2023 kl. 09:00
Møtested: Rådhuset, Formannskapssalen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Eva J. Bekkavik på telefon 468 51 950, eller e-post: eva.bekkavik@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 29.11.2023

Linn Annett Brå Østgaard (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
53/23	Konsek Trøndelag IKS - kontrollutvalgets sekretariat
54/23	Kontrollutvalget - oppgaver og rolle
55/23	Presentasjon av kommunens revisjonsselskap
56/23	Revisjonsstrategi 2023
57/23	Forvaltningsrevisjonsrapport - Internkontroll
58/23	Internkontrollprogram for Orkland kommune - orientering fra kommunedirektøren
59/23	Tiltak som er vedtatt i hovedutvalg teknikk - orientering til kontrollutvalget
60/23	Kontrollutvalgets arbeidsform
61/23	Års- og møteplan 2024
62/23	Opplæring av kontrollutvalget
63/23	Referatsaker
64/23	Innspill til kontrollarbeidet
65/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Konsek Trøndelag IKS - kontrollutvalgets sekretariat

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

53/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/346 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Saksopplysninger

Orkland kommune er en av 46 kommuner/fylkeskommuner som er deltagere/eiere i Konsek Trøndelag IKS (Konsek) og som har valgt Konsek som sitt lovpålagte sekretariat for kontrollutvalget.

Vurdering

For at kontrollutvalget skal være godt kjent med sitt sekretariat, vil sekretær gi en nærmere presentasjon av selskapet i møtet. Sekretær vil også si noe om hva dere kan forvente og ikke forvente av oss i Konsek.

Det er lagt opp til at kontrollutvalget kan ta saken til orientering.

Kontrollutvalget - oppgaver og rolle

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

54/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/470 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

Invitasjon regionsamlinger 2024

Kontrollutvalgets virksomhet valgperioden 2019-2023

Rapportering på gjennomført forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll valgperioden 2019-2023

Saksopplysninger

Kommunene er de viktigste velferdsprodusentene i samfunnet, og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen medfører et behov for utstrakt styring og kontroll. Kommunelovens (kompl.) § 22-1 fastslår at kommunestyret har (det øverste) ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet. For å utøve denne kontrollen skal kommunestyret i henhold til kompl. § 23-1 velge et kontrollutvalg som skal utøve kontrollen på sine vegne (se kommunestyrets møte 03.10.2023, sak 4/23 og møte 24.10.2023, sak 29/23).

For at kontrollutvalget skal få en bedre innsikt i oppgaven vil sekretariatet i møtet ha en gjennomgang av:

- kontrollutvalgets oppdrag
- aktørene i egenkontrollen
- hvordan kontrollutvalget jobber
- rettigheter og plikter for folkevalgte

Ut over presentasjonen som blir gitt, kan det være greit at dere har oversikt over dette når dere kommer til det første møtet:

For møter i kontrollutvalget er det noen "kjøreregler" som et offentlig organ må forholde seg til. Det er i hovedsak:

1. Kontrollutvalgets møter er åpne. Møtet skal lukkes når det er saker som er unntatt offentlighet, jf. kompl. § 11-5.
2. Kontrollutvalget fatter sine vedtak i møte.
3. Møtet er ikke ferdig før protokollen er gjennomgått.
4. I spesielle tilfeller kan leder bestemme at møtet skal gjennomføres som fjernmøte, jf. eget reglement.
5. Kontrollutvalgets medlemmer har møteplikt og i dette ligger det også noen rettigheter og plikter:
 - a. Krav på fri fra jobb
 - b. Rett til godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste
 - c. Gyldig forfall - skal meldes så raskt som mulig slik at vara kan innkalles
 - d. Habilitet – inhabilitet skal meldes så raskt som mulig slik at vara kan kalles inn

Rammer for kontrollutvalgets arbeid finnes her:

- Kommuneloven, forvaltningsloven og offentleglova
- Kommuneloven 7 del, kapitel 22-26:
- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon
- Veileder til forskrift om kontrollutvalg og revisjon

- Tolkninger gitt av Kommunal- og Distriktsdepartementet
- Kontrollutvalgsboka, utgitt av Kommunal- og Distriktsdepartementet
- Reglement for kontrollutvalget i kommunen
- Møtet er satt, utgitt av KS
- Veiledere utgitt av Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)
- Veiledere utgitt av NKRF – kontroll og revisjon i kommunene (NKRF)
- Kontrollutvalgets egen årsplan

I tillegg kommer også lover, forskrifter, veiledere osv. tilknyttet de ulike sakene kontrollutvalget til enhver tid har til behandling.

Videre opplæring

For at kontrollutvalget skal få en best mulig oversikt over sine oppgaver og rolle, samt bli bedre rustet til å møte sitt arbeid, så inviterer Konsek Trøndelag sine kontrollutvalg til regionvise samlinger i januar 2024. For Trondheimsregionen vil dette bli tirsdag 16. januar 2024 i Trondheim, invitasjon ligger vedlagt.

Vurdering og konklusjon

Under gjennomgangen av denne saken vil utvalget få en kort innføring i kontrollutvalgets rolle og oppgaver. Sekretariatet ønsker å bidra til erfaringsutveksling og dialog, vi har derfor utarbeidet en presentasjon som vil bli gjennomgått i møtet . Det vil også bli vist til hvor dere kan finne aktuell informasjon.

Kontrollutvalget kan ta denne saken til orientering.

Invitasjon til regionsamling for kontrollutvalgene

For at kontrollutvalgene skal få en best mulig start på valgperioden både som et kollegium og i sitt arbeid, så inviterer Konsek Trøndelag til regionale dagsamlinger.

Hensikten er å gi kontrollutvalget en økt motivasjon og trygghet i rollen så tidlig som mulig i valgperioden slik at de i større grad kan bidra til en bedre måloppnåelse for kommunen.

Tid og sted

Tid: 09:30 – 16:00 (inkl. registrering frem til kl 10:00):

Røros: mandag 15. januar

Trondheim: tirsdag 16. januar

Steinkjer: onsdag 17. januar

Mosjøen: torsdag 18. januar

Intensjon og utbytte

- Få motivasjon og engasjement for oppgaven
- Få en dypere forståelse for hva kontrollutvalgsrollen går ut på
- Bedre forståelse av hvordan samspillet mellom aktørene i egenkontrollen kan utvikles
- Utvikle mål for hva utvalget vil oppnå i løpet av perioden
- Gjøre utvalget bedre rustet til å møte uforutsette hendelser
- Utveksle erfaringer og knytte nettverk med andre utvalg i regionen

Det legges opp til mye gruppearbeid og refleksjon innad i det enkelte kontrollutvalg og i plenum. Sekretærene for de enkelte utvalgene deltar og vil gå mellom sine utvalg. Prosessveileder Ellen Halsbog Lange fra NKRF vil sammen med våre folk fasilitere dagen.

Program (foreløpig)

KL 09:30 Registrering med enkel servering

KL 10:00 Innledning av aktørene i egenkontrollen - Hva forventer de av et kontrollutvalg og hvordan kan vi få til et godt samspill?

Jobbe med ulike oppgaver som for eksempel:

Når skal kontrollutvalget agere, og hvordan?

Domstol eller bidra til læring og forbedring?

Jobbe på oppdrag for kommunestyret og samtidig være uavhengig. Hva innebærer det i praksis?

Hvor er det størst risiko for at noe kan gå galt – fremgangsmåte og prioritering?

KL 12:30 – 13:30 LUNSI

KL 13:30 «Slik vil vi jobbe» - Innledning og arbeid i grupper

Hvordan kan det enkelte kontrollutvalg jobbe for å drive en aktiv kontroll?

Vi starter en prosess med en bevisstgjøring på hva kontrollutvalgene kan forvente av aktørene i egenkontrollen og hva som er deres mål med arbeidet i kontrollutvalget.

KL 15:30 – 16:00 Oppsummering og avslutning

Påmelding og kostnad

Pris er selvkost, men maksimum kr 2000 pr medlem. Det faktureres i etterkant.

Påmelding innen den 5. januar 2024 til post@konsek.no

Oversikt over plassering

RØROS 15.JANUAR	TRONDHEIM 16.JANUAR	STEINKJER 17.JANUAR	MOSJØEN 18.JANUAR
OPPDAL	MALVIK	STEINKJER	LURØY
RENNEBU	MELHUS	LEKA	HEMNES
HOLTÅLEN	SKAUN	NAMSKOGAN	MO I RANS
RØROS	INDRE FOSEN	RØYRVIK	VEFSN
OS	ORKLAND	LIERNE	HATTFJELLDAL
TOLGA	HITRA	SNÅSA	GRANE
TYNSET	FRØYA	VERDAL	
ALVDAL	SELBU	FROSTA	
FOLLDAL	TYDAL	INDERØY	
	MIDTRE GAULDAL	NAMSOS	
	HEIM	OVERHALLA	
	ØRLAND	GRONG	
	ÅFJORD	HØYLANDET	
	MERÅKER	FLATANGER	
	LEVANGER	OSEN	
	STJØRDAL		
	TRØNDELAG		
	FYLKESKOMMUNE		



Konsek

TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

**Kontrollutvalgets
virksomhet
valgperioden
2019-2023**

Orkland kommune



Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning.....	3
2.1 Kontrollutvalgets sammensetning i perioden	3
2.2 Reglement for kontrollutvalget.....	4
2.3 Rammer for utvalgets arbeid	4
2.4 Kontrollutvalgets ressurser	4
2.4.1 Sekretariat.....	4
2.4.2 Revisjon	4
2.4.3 Økonomi.....	5
3. Lovpålagte oppgaver.....	5
3.1 Regnskapsrevisjon.....	5
3.1.1 Forenklet etterlevelseskontroll.....	6
3.2 Forvaltningsrevisjon	7
3.2.1 Gjennomførte forvaltningsrevisjoner.....	7
3.3 Eierskapskontroll.....	7
3.3.1 Gjennomførte eierskapskontroller.....	7
3.4 Påseansvar overfor revisor.....	7
4. Annet arbeid i utvalget.....	8
4.1 Møter.....	8
4.2 Saker.....	8
4.3 Opplæring og faglig samarbeid	9
5. Erfaringer fra arbeidet i valgperioden 2019 - 2023.....	9
5.1 Forholdet til politisk ledelse	9
5.2 Forholdet til administrativ ledelse	10
6. Oppsummering.....	10

Vedlegg: Oversikt over saker behandlet i kontrollutvalget i valgperioden 2019-2023

1. Innledning

Valgperioden 2019 – 2023 nærmer seg slutten og et 4-årig virke for kontrollutvalget i Orkland kommune er i ferd med å fullføres. For å kunne oppsummere egen virksomhet, samt å gi det påtroppende kontrollutvalget i Orkland kommune en god innføring om kontrollutvalget sitt virke, ønsker kontrollutvalget å gi en evaluering av sitt eget arbeid i valgperioden.

2. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan. Utvalget velges av kommunestyret og skal utføre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner skal ha et kontrollutvalg¹.

2.1 Kontrollutvalgets sammensetning i perioden

Medlemmer	
Mads Løkeland	Leder
Grethe Gravrokk Sand	Nestleder
Aud Inger Kalseth	Medlem
Roald Furuli	Medlem
Joar Syrstadeng	Medlem

Etter kommunestyrets vedtak i sak 54/21 (møte 23.06.2021) ble sammensetningen av faste medlemmer slik:

Medlemmer	
Mads Løkeland	Leder
Grethe Gravrokk Sand	Nestleder
Aud Inger Kalseth	Medlem
Finn Hoff	Medlem
Joar Syrstadeng	Medlem

Etter kommunestyrets vedtak i sak 80/21 (møte 29.09.2021) ble sammensetningen av faste medlemmer slik:

Medlemmer	
Espen Tørset	Leder
Grethe Gravrokk Sand	Nestleder
Aud Inger Kalseth	Medlem
Finn Hoff	Medlem
Joar Syrstadeng	Medlem

Kommunestyrets representant i kontrollutvalget er Aud Inger Kalseth.

Varamedlemmer		
<u>For Tørset:</u> Vigdis Bye Olsen	<u>For Kalseth:</u> 1. Ola Halsen 2. Grethe Stolpnes 3. Egil Hoston	<u>For Hoff:</u> 1. Synnøve Hilstad 2. Jann Eirik Evensen 3. Monica Rødsten
<u>For Gravrokk Sand:</u> Geir Knutzen		<u>For Syrstadeng:</u> Maja Grønningen

¹ Jf. kommuneloven § 23.1

Utvalgets størrelse, sammensetning og representasjon i kommunestyret er i henhold til kravene i kommuneloven. Kravene i kommuneloven til jevn fordeling mellom kjønnene er ivaretatt.

2.2 Reglement for kontrollutvalget

Reglement for kontrollutvalget er vedtatt av kommunestyret². Reglementet er publisert på utvalgets nettside: <https://www.konsek.no/kontrollutvalg/orkland/>

2.3 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for at følgende oppgaver blir utført:

- Regnskapsrevisjon – påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.
- Forvaltningsrevisjon – utarbeide plan for forvaltningsrevisjon, basert på risiko og vesentlighetsvurdering, følge og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Eierskapskontroll – utarbeide plan for eierskapskontroll og føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper, og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Vedtak – Påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp
- Valg av revisjonsordning – kontrollutvalget avgir innstilling om valg av revisjonsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.
- Budsjett – utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utøve tilsynsrollen på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

I tillegg kan kontrollutvalget på eget initiativ, eller etter vedtak i kommunestyret, ta opp forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

2.4 Kontrollutvalgets ressurser

2.4.1 Sekretariat

Kontrollutvalget har sekretariatsbistand fra Konsek Trøndelag IKS, selskapet har 40 eiere³. Sekretariatet utreder saker, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, utarbeider forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt følger opp vedtak.

I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom kontrollutvalget og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

2.4.2 Revisjon

Orkland kommune er medeier i og har avtale om levering av revisjonstjenester med Revisjon Midt-Norge SA.

² Januar 2021

³ 46 deltagere/eiere fra 1.oktober 2023

2.4.3 Økonomi

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør en god nok aktivitet.

Mens den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i 2020 hadde et budsjett på kr. 1.890.000 er tilsvarende for 2023 kr. 1.963.700. Av dette utgjør i 2023 ca. 69 % honorar til Revisjon Midt-Norge IKS, ca. 18 % honorar til Konsek Trøndelag IKS og ca. 12 % benyttes til aktivitet i kontrollutvalget (inkl. lønn).

Kontrollutvalget oppfatter dette som en økonomisk situasjon som setter dem i stand til å ivareta oppgavene sine, men likevel innen nøkterne rammer som for ressursbruken.

Honorar til revisjons- og sekretariats selskapene har fulgt innstillinger gjort i de respektive representantskap/årsmøtet.

3. Lovpålagte oppgaver

3.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere møter gjennom året.

Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig revisor i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning, rapportering om enhetsbesøk og om planlegging og status i revisjonsarbeidet.

Kontrollutvalget har avgitt uttalelse til kommunens regnskaper i valgperioden, uttalelsene er fremlagt for formannskapet og har inngått som beslutningsgrunnlag ved kommunestyrets behandling og vurdering av regnskapene.

Kontrollutvalget har gitt følgende uttalelser til regnskapet for Orkland kommune i valgperioden:

2020: Sak 18/2021: Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne regnskapet for 2020, men hadde følgende merknad: Årsregnskap og årsberetning ble ikke avlagt innen frist, kontrollutvalget forutsetter at rådmannen heretter avlegger alle lovpålagte dokumenter innen lovpålagte frister.

2021: Sak 13/2022: Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne regnskapet for 2021, men hadde følgende merknad: Kontrollutvalget forutsetter at kommunedirektøren avleverer årsregnskaper og årsberetning innen lovpålagte frister heretter.

2022 Sak 34/2023: Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne regnskapet for 2022, men hadde følgende merknad: Årsregnskaper og årsberetning for 2021 ble også avlagt for sent, noe kontrollutvalget påpekte i sin uttalelse i fjor. Kontrollutvalget forutsetter at kommunedirektøren avleverer årsregnskaper og årsberetning innen lovpålagte frister heretter.

Kontrollutvalget har gitt følgende uttalelser til regnskapet for Orklandbadet KF i valgperioden:

2020: Sak 17/2021: Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne regnskapet for 2020, men hadde følgende merknad: Manglende regnskapsføring medfører at sentrale pensjonsstørrelser mangler i regnskapet pr 31.12.20 og utgjør en vesentlig feil sammenholdt med krav i budsjett- og regnskapsforskriften. Kontrollutvalget forutsetter også at årsregnskap for fremtidige år blir avlevert innen lovpålagt frist.

2021: Sak 12/2022: Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne regnskapet for 2021, men hadde følgende merknad: Kontrollutvalget forutsetter at foretakets styre avleverer årsregnskap og årsberetning innen lovpålagte frister heretter.

2022 Sak 33/2023: Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne regnskapet for 2022, men hadde følgende merknad: Årsregnskap og årsberetning for 2021 ble også avlagt for sent, noe kontrollutvalget påpekte i sin uttalelse i fjor. Kontrollutvalget forutsetter at foretakets styre avleverer årsregnskap og årsberetning innen lovpålagte frister heretter.

3.1.1 Forenklet etterlevelseskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll av forvaltningen (ny oppgave fra og med 2020).

2020: Kontroll av regelverket for beregning av selvkost og behandling av overskudd eller underskudd på tjenesteområder regulert av selvkost. Revisor kontrollerte om kommunen:

1. har beregnet selvkost i samsvar med kommuneloven §15-1 samt selvkostforskriften
2. behandler opparbeidd selvkost på aktuelle tjenesteområder riktig med tanke på bruk/avsetning til fond og renteberegning
3. behandler opparbeidd selvkostfond fra de tidligere kommunene Meldal, Orkdal, Agdenes og Snillfjord som inngår i nye Orkland kommune fra 01.01.2020 i samsvar med generasjonsprinsippet

Selvkostfond fra tidligere Meldal kommune på tjenesteområde avløp var ikke tilbakeført til abonnentene pr 31.12.2020.

Kontrollutvalget fikk en orientering om selvkostfond på avløp for Meldal kommune på sitt møte 7. desember 2021. Orkland kommune hadde som mål å få utbetalt hele fondet innen 2021.

2021: Kontroll av etterlevelse av justeringsreglene i merverdiavgiftsloven. Revisor har kontrollert om kommunen Kontroll har etterlevd bestemmelsene i kapittel 9 Justering i merverdiavgiftsloven med tilhørende forskrift.

Valgte kriterier:

1. Har kommunen oppstilling av kapitalvarer i tråd med krav i «Forskrift til merverdiavgiftsloven» § 9-1-2?
2. Har kommunen dokumentasjon på bruken av kapitalvarer i tråd med krav i «Forskrift til merverdiavgiftsloven» § 9-1-3? Ved frivillig registrering av utleie av bygg eller anlegg, også dokumentasjon i tråd med «Forskrift til merverdiavgiftsloven» § 2-3-2

Revisor ga en attestasjonsuttalelse med følgende presiseringer:

1. Kommunen har ikke overholdt kravet om oppstilling av kapitalvarer for hele justeringsperioden for de gamle kommunene Meldal og Snillfjord (forskrift til merverdiavgiftsloven § 9-1-2)
2. Kommunen har ikke utarbeidet dokumentasjon i tråd med forskrift til mva-loven §2-3-2.

Kontrollutvalget fikk på sitt møte i juni (sak 11/22) en skriftlig og muntlig orientering fra kommunedirektøren om hvordan kommunen vil oppfylle kravene i forskrift til merverdiavgiftsloven §§ 2-3-2 og 9-1-2.

Kontrollutvalget tok kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

2022: Kontroll på etterlevelse av krav i lov og forskrift om anskaffelser over kr 100.000,- og under terskelverdi kr 1.400.000, -. Orkland kommune: revisor har kontrollert 12 leverandører, Orklandbadet KF: revisor har kontrollert 5 leverandører etter følgende kriterier:

1. at det er gjennomført tilbudskonkurranse der dette er aktuelt
2. at det er utarbeidet kravspesifikasjoner for anskaffelsen
3. at det er utarbeidet protokoll for anskaffelsen der dette er aktuelt
4. at det er innhentet skatte-/mva attest for anskaffelser over kr 500 000

Revisor konkluderte med at Orkland kommune og Orklandbadet KF i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene for dokumentasjon etter lov og forskrift for offentlige anskaffelser for utvalgte kriterier.

3.2 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjoner i kommunen og resultatene fra arbeidet skal rapporteres til kommunestyret.

3.2.1 Gjennomførte forvaltningsrevisjoner

Kontrollutvalget har i valgperioden behandlet 4 forvaltningsrevisjoner:

- Byggeprosjekter (sak 19/2021)
- Vann og avløp (23/2022)
- Orkland Energi AS (2/2023)

Det er utarbeidet en egen rapport om forvaltningsrevisjonene, se vedlegg. Det redegjøres her for problemstillinger, politisk behandling og vedtak, samt hvordan vedtakene er fulgt opp av administrasjonen.

Utvalget mener å ha satt fokus på viktige områder i sine prosjekter, men vil samtidig understreke betydningen av å gjennomføre relevante forvaltningsrevisjoner i alle deler av kommunens virksomhet. Kontrollutvalgets rolle som bestiller er svært viktig i denne sammenhengen, særlig når det gjelder å velge riktig tidspunkt for undersøkelsene og ikke minst være konkret med tanke på hva som skal undersøkes og hva man ønsker svar på. Dette er en oppgave som det påtroppende kontrollutvalget anbefales å gi høy prioritet.

3.3 Eierskapskontroll

En forutsetning for å kunne føre kontroll med om kommunens formål med eierskap blir ivaretatt, er at dette er tilstrekkelig klarlagt fra kommunen sin side.

Kontrollutvalget skal kontrollere at selskapene som kommunen har eierandeler i blir drevet i tråd med politiske vedtak og lovverket. Utvalget skal også føre kontroll med at formålet med eierskapet blir ivaretatt og at eierstyringen er god.

3.3.1 Gjennomførte eierskapskontroller

Kontrollutvalget her i valgperioden behandlet en eierskapskontroll:

- Orkland Energi AS (2/2023)

Det er utarbeidet en egen rapport om selskapskontrollen, se vedlegg. Det redegjøres her for problemstillinger, politisk behandling og vedtak, samt hvordan vedtakene er fulgt opp.

3.4 Påseansvar overfor revisor

Kontrollutvalget skal påse at de formelle kravene til revisor blir overholdt, for eksempel krav til utdanning, vandel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer. For å følge opp ansvaret slik det går fram av krav i forskriftene, har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor og løpende informasjon om det løpende revisjonsarbeidet. For regnskapsrevisjon orienterer oppdragsansvarlig revisor rutinemessig i utvalgets møter. Når det gjelder forvaltningsrevisjon er dialogen knyttet til den enkelte undersøkelse.

4. Annet arbeid i utvalget

4.1 Møter

Kontrollutvalget har hatt 23 møter og behandlet 212 saker i valgperioden 2019-2023. En møtefrekvens på 6 møter i året viser seg passende når det gjelder omfanget av saker som behandles i utvalget.

Protokoller fra kontrollutvalgets møter er oversendt kommunestyret som referatsak.

Kontrollutvalgets saker ligger åpent på sekretariatets hjemmesider:

<https://www.konsek.no/kontrollutvalg/orkland/>

Oversikt over saker behandlet i kontrollutvalget i valgperioden 2019 -2023 ligger helt til slutt i denne rapporten.

4.2 Saker

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold de er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommunelovens kapittel 23 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalgets saksbehandling er ikke sammenfattet i noe årshjul, men det er likevel et visst mønster fra år til år hvilke saker som kommer opp til ulike tider.

I tillegg til de kjente saksområdene hender det at utvalget får henvendelser fra innbyggere eller kommunestyret, som berører områder som kan være innenfor kontrollutvalgets myndighetsområde.

Kontrollutvalget har i valgperioden fått følgende henvendelser:

- Orkdal kommunes behandling av en jordskiftesak. Kontrollutvalget fikk en orientering på sitt møte 9. juni 2020 (sak 19/20).
- Skade på Løkken kulturhus etter uværet Gyda. Kontrollutvalget fikk en orientering fra kommunedirektøren om skadesaken på sitt møte 16. mai 2023 (sak 15/23).

Kontrollutvalget har fått orientering fra kommunedirektøren om følgende:

- Utlån av kommunalt utstyr
- Saksbehandling i folkevalgte organer (covid-19)
- Oppfølging av tidligere tilsynsrapporter og forvaltningsrevisjoner på Orkdal helsetun
- Rutiner og frister på attestasjon og anvisning av fakturaer
- Rutiner for publisering av politiske saker
- Frivilligsentralene
- Datasikkerhet
- Brannsikkerhet
- Innsyn i dokumenter
- Rutiner for oppfølging av pålegg etter plan- og bygningsloven
- Psykisk helse
- Kommunelovens bestemmelser om møte og møteoffentlighet
- Forvaltningslovens bestemmelser
- Læringsmiljø
- Hamnahaugen helse og omsorgssenter. Orienteringen fikk kontrollutvalget i forbindelse med et besøk på omsorgssenteret.
- Lensvik skole. Orienteringen fikk kontrollutvalget i forbindelse med et besøk på skolen.
- Orkanger barneskole og Orkanger ungdomsskole. Orienteringen fikk kontrollutvalget i forbindelse med et besøk på skolene.
- Orkland kommunes rutiner mot korrupsjon
- Snillfjord omsorgssenter. Orienteringen fikk kontrollutvalget i forbindelse med et besøk på omsorgssenteret

- Krokstadøra oppvekstsenter. Orienteringen fikk kontrollutvalget i forbindelse med et besøk på oppvekstsenteret
- Meldal barne- og ungdomsskole. Orienteringen fikk kontrollutvalget i forbindelse med et besøk på skolen.
- Meldal helsetun. Orienteringen fikk kontrollutvalget i forbindelse med et besøk på helsetunet.

Som et ledd i en samordning av tilsynsarbeidet mellom blant annet Statsforvalteren og kommunale kontrollutvalg, har kontrollutvalget i Orkland kommune fått rapporter, som Statsforvalteren utarbeider etter tilsyn i kommunene, fremlagt som orienteringssaker. I valgperioden 2019 – 2023 har følgende rapporter blitt fremlagt:

- Forvaltningskontroll på landbruksområdet
- Elevenes rett til gratis grunnskoleopplæring
- Skolemiljø

I tillegg har kontrollutvalget fått følgende rapporter fremlagt:

- Kommunelegens rapport fra miljørettet helsevern ved Orkanger barneskole
- Riksrevisjonens rapport om Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning av forurensning fra nedlagte gruver. Kontrollutvalget oversendte rapporten til kommunestyret til orientering.

Kontrollutvalget har en rutinemessig gjennomgang av saker som har vært til behandling i styrer/råd/utvalg i Orkland kommune, for å følge med på om vedtak blir fulgt opp som forutsatt.

4.3 Opplæring og faglig samarbeid

Alle medlemmer i kontrollutvalget har fått tilbud om å delta i opplæring og faglig samarbeid gjennom Konsek Trøndelag IKS, Norges kommunerevisorforbund og Forum for kontroll og tilsyn.

Utvalget har i valgperioden deltatt på den årlige Samling for kontrollutvalg i regi av Konsek Trøndelag IKS i 2021 og 2022. Utvalget har også deltatt på Norges kommunerevisorforbunds samling for kontrollutvalg i 2020 og 2022.

Kontrollutvalget er medlem i Forum for Kontroll og Tilsyn. Årsmøtet arrangeres i tilknytning til nasjonal konferanse som blir avholdt i mai/juni hvert år. Kontrollutvalget deltok på konferansen og årsmøtet i 2021.

5. Erfaringer fra arbeidet i valgperioden 2019 - 2023

5.1 Forholdet til politisk ledelse

Kontrollutvalget utfører tilsynsfunksjonen på vegne av kommunestyret, som har det overordnede ansvaret for kontroll og tilsyn.

Kontrollutvalget har gjennom hele perioden vært opptatt av å ha god dialog med politisk ledelse og oppdatert kjennskap til hva som til enhver tid er kommunestyrets behov. Saker fra kontrollutvalget legges løpende fram for kommunestyret, enten det er rapporter fra gjennomførte forvaltningsrevisjoner, årsmeldinger, planer for selskapskontroll eller forvaltningsrevisjon.

I arbeidet med risiko- og vesentlighetsanalyse og utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024, inviterte kontrollutvalget til dialogmøte med politisk ledelse (samt hovedtillitsvalgte, hovedverneombud, kommunedirektør og kommunalsjefer) for å finne relevante områder til forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget er av den oppfatning at en slik dialog bidrar til å forankre arbeidet med forvaltningsrevisjon i kommunestyret.

5.2 Forholdet til administrativ ledelse

Kontrollutvalget opplever å ha gode relasjoner til administrativ ledelse og stor nytte av positiv dialog om generelle forhold i kommunen og i forbindelse med konkrete prosjekter og oppgaver. Administrasjonen gir informasjon og deltar i møter når kontrollutvalget ber om deres tilstedeværelse.

Utvalget har lagt vekt på å lytte til signaler fra administrasjonen blant annet ved å ha samtaler og være åpne for innspill i arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon. Denne informasjonen har vært nyttig i kontrollutvalgets utvelgelse av prosjekter. Når det gjelder kommunikasjonen i forbindelse med de enkelte prosjektene eller revisjonsarbeidet for øvrig er det revisorenes område, og ikke noe kontrollutvalget involverer seg i.

Kontrollutvalget har ansvar for oppfølgingen av kommunestyrets vedtak i kontroll- og tilsynssaker. Administrasjonen synes å ha lojalitet til vedtakene.

6. Oppsummering

Med bakgrunn i sitt mandat og det arbeidet som kontrollutvalget har gjort for Orkland kommune i valgperioden 2019 – 2023, er utvalgets medlemmer av den oppfatning at kontrollutvalget har en viktig rolle i en lærende organisasjon i stadig utvikling. Kontrollutvalget har i valgperioden hatt viktige og spennende oppgaver der man har belyst mange av kommunens tjenesteområder.

Kontrollutvalget har i valgperioden fått laget nødvendige plandokumenter; plan for eierskapskontroll og plan for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget mener ut fra den foregående redegjørelsen å ha oppfylt sine pålagte oppgaver i kommuneloven på en fornuftig og god måte.

Målet om å være uavhengig i sitt arbeide anser kontrollutvalget at de har ivaretatt på en god måte. I utvalgsmøtene er det tilsynsperspektivet som styrer diskusjoner og vedtak, mens partipolitiske hensyn legges tilside. Sakene som er behandlet i utvalget bærer ikke preg av å være politiske omkamper eller ha partipolitiske agendaer. Utvalget har vært bevisst på problemstillinger knyttet til uavhengigheten og satt denne høyt i sitt arbeid.

Kontrollutvalget vil med dette ønske det påtroppende kontrollutvalget lykke til i den kommende valgperioden der nye interessante og krevende oppgaver venter.

Orkland 19.09.2023

Saker behandlet i kontrollutvalget i valgperioden 2019-2023

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
12.11.2019	01/19	Kontrollutvalget- funksjon, oppgaver og rolle
	02/19	Forslag til økonomiplan 2020 -2023 med budsjett for 2020 for kontrollutvalget
	03/19	Referatsaker
	04/19	Eventuelt
	05/19	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
11.02.2020	01/20	Kontrollutvalgets arbeid med å påse at kommunens regnskaper blir betryggende revidert
	02/20	Revisjonsstrategi - orientering fra revisor
	03/20	Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurderinger
	04/20	Medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn
	05/20	Kontrollutvalgets arbeidsform
	06/20	Årsplan 2020 for kontrollutvalget
	07/20	Referatsaker
	08/20	Eventuelt
	09/20	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
05.05.2020	10/20	Saksbehandling i folkevalgte organer - orientering til kontrollutvalget
	11/20	Utlån av kommunalt utstyr - orientering til kontrollutvalget
	12/20	Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger
	13/20	Kontrollutvalgets uttalelse om Orkdalbadet KF sitt årsregnskap 2019
	14/20	Kontrollutvalgets uttalelse om Agdenes kommunes årsregnskap 2019
	15/20	Kontrollutvalgets uttalelse om Orkdal kommunes årsregnskap 2019
	16/20	Referatsaker
	17/20	Eventuelt
	18/20	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
09.06.2020	19/20	Orkdal kommunes behandling av jordskiftesak - orientering til kontrollutvalget
	20/20	Oppfølging av tidligere tilsynsrapporter og forvaltningsrevisjoner på Orkdal helsetun - orientering til kontrollutvalget
	21/20	Rutiner og frister på attestasjon og anvisning av fakturaer - orientering til kontrollutvalget
	22/20	Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024
	23/20	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	24/20	Referatsaker
	25/20	Eventuelt
	26/20	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
15.09.2020	27/20	Kontrollutvalgets uttalelse om Meldal kommunes årsregnskap 2019
	28/20	Kontrollutvalgets uttalelse om Snillfjord kommunes årsregnskap 2019
	29/20	Forenklet etterlevelseskontroll - offentlige anskaffelser
	30/20	Bestilling av forvaltningsrevisjon - byggeprosjekter
	31/20	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	32/20	Budsjettkontroll pr. 31.08.2020
	33/20	Forslag til budsjett 2021 med økonomiplan 2021-2024 for kontrollutvalget
	34/20	Referatsaker
	35/20	Eventuelt
	36/20	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
10.11.2020	37/20	Frivilligsentralene i Orkland kommune - orientering til kontrollutvalget
	38/20	Rutiner for publisering av politiske saker - orientering til kontrollutvalget
	39/20	Forvaltningsrevisjon byggeprosjekter - prosjektplan
	40/20	Plan for Eierskapskontroll - Risiko- og vesentlighetsvurdering
	41/20	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	42/20	Referatsaker
	43/20	Eventuelt
	44/20	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
08.12.2020	45/20	Revisjonsstrategi - orientering fra revisor
	46/20	Reglement for kontrollutvalget
	47/20	Plan for eierskapskontroll 2021-2024
	48/20	Årsplan 2021 for kontrollutvalget
	49/20	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	50/20	Referatsaker
	51/20	Eventuelt
	52/20	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
02.03.2021	01/21	Forvaltningsrevisjon byggeprosjekter -
	02/21	Invitasjon til deltakelse i eierskapskontroll med forvaltningsrevisjon
	03/21	Kontrollutvalgets leder orienterer
	04/21	Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
	05/21	Kontrollutvalgets årsmelding 2020
	06/21	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	07/21	Referatsaker
	08/21	Eventuelt
	09/21	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
04.05.2021	10/21	Datasikkerhet - orientering til kontrollutvalget
	11/21	Forvaltningsrevisjon byggeprosjekter - orientering til kontrollutvalget
	12/21	Kontrollutvalgets leder orienterer
	13/21	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	14/21	Referatsaker
	15/21	Eventuelt
	16/21	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
08.06.2021	17/21	Kontrollutvalgets uttalelse om Orklandbadet KF sitt årsregnskap og årsberetning 2020
	18/21	Kontrollutvalgets uttalelse om Orkland kommunes
	19/21	Forvaltningsrevisjonsrapport byggeprosjekter
	20/21	Brannsikkerhet - orientering til kontrollutvalget
	21/21	Innsyn i dokumenter - orientering til kontrollutvalget
	22/21	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	23/21	Referatsaker
	24/21	Eventuelt
	25/21	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
21.09.2021	26/21	Forenklet etterlevelseskontroll - selvkostområdet
	27/21	Rutiner for oppfølging av pålegg etter plan- og bygningsloven -
	28/21	Bestilling av forvaltningsrevisjon vannforsyning og avløp
	29/21	Bestilling av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av
	30/21	Budsjettkontroll pr. 31.08.2021
	31/21	Forslag til budsjett 2022 med økonomiplan 2022-2025 for kontrollutvalget
	32/21	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	33/21	Referatsaker
	34/21	Eventuelt
	35/21	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
	26.10.2021	36/21
37/21		Tilsynsrapport - forvaltningskontroll på landbruksområdet
38/21		Kommunelovens bestemmelser om møte og møteoffentlighet -
39/21		Forvaltningsrevisjon vannforsyning og avløp - prosjektplan
40/21		Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
41/21		Referatsaker
42/21		Eventuelt
43/21		Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
07.12.2021	44/21	Forvaltningsrevisjonsrapport byggeprosjekter - kommunedirektørens oppfølging av vedtak
	45/21	Selvkostfond på avløp Meldal kommune - orientering til kontrollutvalget
	46/21	Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av
	47/21	Revisjonsstrategi - orientering fra revisor
	48/21	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	49/21	Årsplan 2022 for kontrollutvalget
	50/21	Referatsaker
	51/21	Eventuelt
	52/21	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
01.03.2022	01/22	Forvaltningslovens bestemmelser - orientering til kontrollutvalget
	02/22	Læringsmiljø - orientering til kontrollutvalget
	03/22	Forenklet etterlevelseskontroll - justeringsreglene i merverdiavgiftsloven
	04/22	Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
	05/22	Kontrollutvalgets årsmelding 2021
	06/22	Orientering om aktuelle saker og henvendelser
	07/22	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	08/22	Referatsaker
	09/22	Eventuelt
	10/22	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
14.06.2022	11/22	Oppfølging av forenklet etterlevelseskontroll 2021
	12/22	Kontrollutvalgets uttalelse om Orklandbadet KF sitt årsregnskap og årsberetning 2021
	13/22	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunekassens årsregnskap,
	14/22	Forvaltningsrevisjon vannforsyning og avløp - orientering til kontrollutvalget
	15/22	Orientering om aktuelle saker og henvendelser
	16/22	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	17/22	Referatsaker
	18/22	Eventuelt
	19/22	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
20.09.2022	20/22	Hamnahaugen Helse og Omsorgssenter - orientering til kontrollutvalget
	21/22	Lensvik skole - orientering til kontrollutvalget
	22/22	Forvaltningsrevisjonsrapport byggeprosjekter -
	23/22	Forvaltningsrevisjonsrapport vann og avløp
	24/22	Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Orkland Energi Holding AS -
	25/22	Budsjettkontroll pr. 31.08.2022
	26/22	Forslag til budsjett 2023 med økonomiplan 2023-2026 for kontrollutvalget
	27/22	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	28/22	Opplæring til kontrollutvalget
	29/22	Referatsaker
	30/22	Eventuelt
31/22	Godkjenning av protokoll fra dagens møte	
25.10.2022	32/22	Revisjonsstrategi - orientering fra revisor
	33/22	Bestilling av forvaltningsrevisjon - Internkontroll
	34/22	Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Orkland Energi AS -
	35/22	Tilsynsrapport - Elevenes rett til gratis grunnskoleopplæring
	36/22	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	37/22	Orientering om aktuelle saker og henvendelser
	38/22	Opplæring til kontrollutvalget
	39/22	Referatsaker
	40/22	Eventuelt
	41/22	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
13.12.2022	42/22	Forvaltningsrevisjon internkontroll - prosjektplan
	43/22	Riksrevisjonens rapport om Nærings- og fiskeridepartementets
	44/22	Årsplan 2023 for kontrollutvalget
	45/22	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	46/22	Orientering om aktuelle saker og henvendelser
	47/22	Opplæring til kontrollutvalget
	48/22	Referatsaker
	49/22	Eventuelt
	50/22	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
28.02.2023	01/23	Orkanger barneskole og Orkanger ungdomsskole - besøk og orientering
	02/23	Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Orkland Energi AS
	03/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon
	04/23	Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
	05/23	Tilsynsrapport - Skolemiljø
	06/23	Kontrollutvalgets årsmelding 2022
	07/23	Opplæring til kontrollutvalget
	08/23	Orientering om aktuelle saker og henvendelser
	09/23	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	10/23	Referatsaker
	11/23	Eventuelt
	12/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
16.05.2023	13/23	Miljørettet helsevern ved Orkanger barneskole - orientering til kontrollutvalget
	14/23	Forvaltningsrevisjon eldreomsorg - prosjektplan
	15/23	Løkken kulturhus - orientering til kontrollutvalget
	16/23	Forvaltningsrevisjonsrapport av vannforsyning og avløp -
	17/23	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	18/23	Orientering om aktuelle saker og henvendelser
	19/23	Opplæring til kontrollutvalget
	20/23	Referatsaker
	21/23	Eventuelt
	22/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
13.06.2023	23/23	Snillfjord omsorgssenter - orientering til kontrollutvalget
	24/23	Krokstadøra oppvekstsenter - orientering til kontrollutvalget
	25/23	Elvebredden bofellesskap - orientering til kontrollutvalget
	26/23	Orkland kommunes rutiner mot korrupsjon - orientering til kontrollutvalget
	27/23	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	28/23	Orientering om aktuelle saker og henvendelser
	29/23	Opplæring til kontrollutvalget
	30/23	Referatsaker
	31/23	Eventuelt
	32/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte
19.06.2023	33/23	Kontrollutvalgets uttalelse om Orklandbadet KF sitt årsregnskap og årsberetning 2022
	34/23	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunekassens årsregnskap,
	35/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
19.09.2023	36/23	Meldal barne- og ungdomsskole - orientering til kontrollutvalget
	37/23	Meldal helsetun - orientering til kontrollutvalget
	38/23	Orientering til kontrollutvalget - tiltak som er vedtatt i hovedutvalg teknikk
	39/23	Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Orkland Energi AS - kommunedirektørens oppfølging av vedtak
	40/23	Forenklet etterlevelseskontroll Orklandbadet KF - Offentlige anskaffelser
	41/23	Forenklet etterlevelseskontroll Orkland kommune - Offentlige anskaffelser
	42/23	Tilbakemelding etter årsrevisjon 2022 Orklandbadet KF - orientering til kontrollutvalget
	43/23	Tilbakemelding etter årsrevisjon 2022 Orkland kommune - orientering til kontrollutvalget
	44/23	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
	45/23	Kontrollutvalgets virksomhet i valgperioden 2019-2023
	46/23	Budsjettkontroll pr. 31.08.2023
	47/23	Forslag til budsjett 2024 med økonomiplan 2024-2027 for kontrollutvalget
	48/23	Orientering om aktuelle saker og henvendelser
	49/23	Opplæring til kontrollutvalget
	50/23	Referatsaker
	51/23	Eventuelt
	52/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte



Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

**Gjennomført
forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroll
valgperioden
2019-2023**

Orkland kommune



Innholdsfortegnelse

Byggeprosjekter	3
Vannforsyning og avløp.....	6
Orkland Energi AS (forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll).....	9
Internkontroll (behandles på kontrollutvalgets møte 14.11.2023).....	11
Eldreomsorg (behandles på kontrollutvalgets første møte i 2024)	12

Byggeprosjekter

Rapport avlagt: Mai 2021

Problemstilling:

1. Har Orkland kommune tilstrekkelig rutiner og prosedyrer for planlegging av investeringsprosjekter?
2. Forelå det et forsvarlig beslutningsgrunnlag for kommunestyrene før vedtak om gjennomføring av utvalgte investeringsprosjekt?
3. I hvilken grad påser Orkland kommune at bestemmelser knyttet til avtaler om lønns- og arbeidsvilkår etterleves i inngåtte kontrakter?

Rapportens konklusjon

Har Orkland kommune tilstrekkelig rutiner og prosedyrer for planlegging av investeringsprosjekter?

Revisor konkluderer med at Orkland kommune kan bli bedre på rutiner og prosedyrer for planlegging av investeringsprosjekter.

Rutinen som er videreført i Orkland kommune framstår ikke som fullverdig for å sikre tilstrekkelig planlegging for samtlige investeringsprosjekt i kommunen. Planlegging av investeringsprosjekt ser ut til å være basert på innarbeidet praksis. En prosjektmodell med tydelig faseinndeling og beslutningspunkter ville ha sikret en mer likeverdig og forutsigbar behandling av alle investeringsprosjekter i kommunen.

Forelå det et forsvarlig beslutningsgrunnlag for kommunestyrene før vedtak om gjennomføring av Folkehelsesenteret?

Revisor konkluderer med at beslutningsgrunnlaget kunne vært bedre.

Prosjektet fremstår som et politisk ønske hvor behovet ikke er vurdert i tilstrekkelig grad. Alternative konsepter til et folkehelsesenter eller nullalternativet til prosjektet er ikke utredet. Det ble utarbeidet en forstudie, men det er uklart om kommunestyret fikk den forelagt da den var ferdig utarbeidet. Kostnadsramme, finansieringsmåte og usikkerhet er beskrevet. Det er noe usikkert om utredningen om familiens hus ble ivare tatt på et tidlig tidspunkt i planlegging av prosjektet, da det medførte en betydelig økning i kostnadsrammen etter at beslutningen var tatt. Uansett, framstår ønsket om å iverksette prosjektet stor blant kommunestyret, ettersom de vedtok å gjennomføre prosjektet til tross for rådmannens anbefalinger.

En behovsanalyse og en utredning av ulike konsepter for et folkehelsesenter kunne ha gitt kommunestyret et bedre bilde av om behovet var reelt, og om det eventuelt kunne ha blitt dekket gjennom andre tiltak, som igjen kunne ha påvirket vedtaket om å gjennomføre investeringsprosjektet.

Forelå det et forsvarlig beslutningsgrunnlag for kommunestyrene før vedtak om gjennomføring av Meldal Helsetun?

Revisor konkluderer med at kommunestyret i Meldal fikk et forsvarlig beslutningsgrunnlag før vedtaket om gjennomføring av nytt Meldal Helsetun.

Prosjektet har vært omfattende behandlet i kommunestyret med et innholdsrikt grunnlag, og informasjonen som er gitt har vært oppdatert. Informasjonen er lagt frem til riktig tid, sett i sammenheng med fremdrift/stadiet i prosjektet.

Den økonomiske rammen har økt underveis i prosjektet grunnet utvidelsen av helsesenteret. Siden omfanget og kostnaden av prosjektet har økt betydelig underveis, kan det tyde på at behovsanalysen ikke dekket det reelle behovet kommunen hadde. Utredningen av alternative konsepter kan også ha vært utilstrekkelig.

Forelå det et forsvarlig beslutningsgrunnlag for kommunestyrene før vedtak om gjennomføring av brannstasjonen på Orkanger?

Revisor konkluderer med at kommunestyret i tidligere Orkdal kommune ble forelagt et svakt beslutningsgrunnlag da bygging av ny brannstasjon ble vedtatt gjennomført. Behovet for å gjøre noe med brannstasjonen er tydelig etter tilsyn, men krav om mål og krav til prosjektet er ikke beskrevet.

Kommunestyret har selv bedt om bedre beslutningsgrunnlag for brannstasjonen, men informasjon ble kun gitt til formannskapet. Det er en svakhet at de som har ønsket utredningen ikke får det, samt at det gir kommunestyret mindre mulighet til å vurdere om prosjektet bør igangsettes.

Kommunestyret har heller ikke blitt forelagt alternativer for tomt, og det ble reist spørsmål om prosessen knyttet til kjøp av tomt. Revisor mener at en slik utredning burde vært forelagt kommunestyret forut for behandlingen for å sikre åpenhet rundt prosessen og vise at alternativer og konsekvenser er belyst.

Begrunnelse for utvidelsen av prosjektet tilknyttet Sivilforsvaret ble heller ikke begrunnet utover kommentarer gitt i forbindelse med handlingsplan. Revisor mener dette burde vært utredet for kommunestyret med både begrunnelse for behovet, mål og hvilke alternativer som lå til grunn. Vedtaket hadde blant annet stor økonomisk betydning for prosjektrammen. I det store og hele framstår beslutningsgrunnlaget gitt til kommunestyret som for svakt til å sikre en god beslutning om gjennomføring av prosjektet.

I hvilken grad påser Orkland kommune at bestemmelser knyttet til avtaler om lønns- og arbeidsvilkår etterleves i inngåtte kontrakter?

Revisor konkluderer med at Orkland kommune i liten grad påser at bestemmelser knyttet til avtaler om lønns- og arbeidsvilkår etterleves i inngåtte kontrakter.

Kommunen har et stort fokus på å bruke seriøse aktører – entreprenører og underentreprenører i kontraktinngåelsen, men et svakt fokus på om bestemmelsene faktisk etterleves.

Det er ikke praksis for å gjennomføre systematiske risikovurderinger for å avdekke behovet for kontroll av lønns- og arbeidsvilkår med hovedentreprenør/underentreprenør. Prosjektlederne som er ansvarlig for å kontrollere dette har ulik praksis, og det gjøres ulikt fra prosjekt til prosjekt. Dermed har kommunen ingen garantier for at hovedentreprenører/underentreprenører etterlever bestemmelsen knyttet til lønns- og arbeidsvilkår i de inngåtte kontraktene i alle investeringsprosjektene i kommunen.

Revisors anbefalinger:

- Rådmannen bør oppdatere eller utarbeide et investeringsreglement/prosjektmodell for å sikre tilstrekkelig planlegging for alle investeringsprosjekt i kommunen.
- Rådmannen bør sørge for at det gis et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag til politisk nivå ved investeringsprosjekter. Beslutningsgrunnlaget bør inneholde:
 - Behovsanalyse
 - Målsetninger og krav til prosjektet
 - Alternativvurderinger og nullpunktalternativet
 - Kostnadsramme
 - Økonomiske konsekvenser
- Rådmannen bør sikre at kommunen gjennomfører nødvendige tiltak til å påse at bestemmelser knyttet til lønns- og arbeidsvilkår etterleves i inngåtte kontrakter.

Politisk behandling

Kontrollutvalgets vedtak, sak 19/21

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om byggeprosjekter til orientering.
2. Kommunestyret ber rådmannen følge opp anbefalingene i rapportens pkt. 6.2.

3. Kommunestyret ber rådmannen om å ta kontakt med Skatteetaten om å bli med i tiltak knyttet til fokusområdet «Mobilisering av prioriterte kommuner og fylkeskommuner» (revisjonsrapporten side 64/65).
4. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 21.11.2021.

Kommunestyrets vedtak, sak 45/21

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om byggeprosjekter til orientering.
2. Kommunestyret ber rådmannen følge opp anbefalingene i rapportens pkt. 6.2.
3. Kommunestyret ber rådmannen om å ta kontakt med Skatteetaten om å bli med i tiltak knyttet til fokusområdet «Mobilisering av prioriterte kommuner og fylkeskommuner» (revisjonsrapporten side 64/65).
4. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 21.11.2021.

Administrativ oppfølging

Kommunedirektøren har i brev av 23.11.2021 gitt tilbakemelding til kontrollutvalget om oppfølging av revisors anbefalinger.

Utkast til prosjektmetodikk for investeringsprosjekter innen bygg og anlegg var planlagt gjennomført innen februar 2022. Presentasjon av metodikken for ledergruppen og hovedutvalg teknisk var planlagt henholdsvis i mars og mai 2022.

Prosjektmetodikken vil minimum inneholde underkulepunktene som revisor anbefaler i kulepunkt to.

Orkland kommune har utarbeidet prosedyrer for oppfølging av og kontroll ved lønns- og arbeidsvilkår. Kommunen har inngått avtale om «Samarbeid mot arbeidslivskriminalitet» med Skatteetaten.

På bakgrunn av at metodikken ville bli presentert og implementert i 2022 så ba kontrollutvalget om en ny orientering om status på arbeidet med prosjektmetodikken på utvalgets siste møte før sommeren 2022.

Enhetsleder tekniske tjenester og leder IT orienterte kontrollutvalget på utvalgets møte 20.09.2022 (sak 22/22) om prosjektmetodikken.

Prosjektportalen 365 fra Puzzlepart er valgt som verktøy, Orkland kommune har tatt den i bruk.

Etter orienteringen som ble gitt i møtet anså kontrollutvalget kommunestyrets vedtak som fulgt opp og avsluttet forvaltningsrevisjonen.

Vannforsyning og avløp

Rapport avlagt: September 2022

Problemstilling:

Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?

- Drikkevannskvalitet og informasjon om dette til innbyggerne
- Distribusjonssystem
- Internkontrollsystem
- Tilstrekkelig drikkevann
- Sikkerhet rundt drikkevannskilder

Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?

- Oversikt over avløpsanlegg, samt behov for vedlikehold og oppgradering
- Rensekrav
- Distribusjonssystem iht. behov
- Sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygde strøk langs vann og elver?

Rapportens konklusjon

Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?

Revisor konkluderer med at kommunens drikkeforsyning i hovedsak er av tilstrekkelig kvalitet. Det er imidlertid behov for tilstrekkelig med drikkevann for å sikre framtidens behov. Det er også behov for å gjøre tiltak for å redusere lekkasjer på ledningsnettet. Reduksjon av lekkasjer vil kunne avdempe behovet for å øke kapasiteten på drikkevann noe. Det er gode muligheter for innbyggerne til å skaffe seg informasjon om drikkevannet på kommunens hjemmeside. Dersom det er behov for å gi innbyggeren mer akutt informasjon, eksempelvis kokevarsel, er det etablert systemer for å gi ut slik informasjon på SMS. Det er noe forbedringspotensial i internkontrollen, ved å etablere eksempelvis rutiner og planer for gjennomføring av drift og vedlikehold.

Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?

Kommunens avløpssystem er i hovedsak av tilstrekkelig kvalitet, men det er underdimensjonert. Det er forbedringspotensial i å sikre at avløpsanleggene driftes innenfor tillatelsen som er gitt.

Orkland kommune sikrer ikke i tilstrekkelig grad at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygde strøk langs vann og elver.

Revisors anbefalinger:

Kommunen bør:

- Få på plass rutiner og planer på de områdene hvor dette mangler, samt oppdatere de ved behov
- Gjøre tiltak som reduserer lekkasjer på ledningsnettet
- Beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for alle anlegg
- Vurdere å utarbeide en overordnet plan for vedlikehold og fornying
- Oppdatere beredskapsplan for vann
- Vurdere om utskiftingstakten på ledningene er tilstrekkelig
- Sikre at avløpsanleggene har tilstrekkelig kapasitet
- Vurdere om rutiner for oppfølging av avløpsanlegg og etterlevelse av tillatelser innen avløp er tilstrekkelig
- Sikre at de har tilstrekkelig oversikt over private avløpsanlegg i sine system
- Gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg
- Sikre at alle anlegg inspiseres jevnlig

Politisk behandling

Kontrollutvalgets vedtak, sak 23/22

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om vann og avløp til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - a. Få på plass rutiner og planer på de områdene hvor dette mangler, samt oppdatere de ved behov
 - b. Gjøre tiltak som reduserer lekkasjer på ledningsnettet
 - c. Beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for alle anlegg
 - d. Utarbeide en overordnet plan for vedlikehold og fornying
 - e. Oppdatere beredskapsplan for vann
 - f. Sikre at utskiftingstakten på ledningene er tilstrekkelig
 - g. Sikre at avløpsanleggene har tilstrekkelig kapasitet
 - h. Sikre at rutiner for oppfølging av avløpsanlegg og etterlevelse av tillatelser innen avløp er tilstrekkelig
 - i. Sikre at kommunen har tilstrekkelig oversikt over private avløpsanlegg i sine system
 - j. Gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg
 - k. Sikre at alle anlegg inspiseres jevnlig
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan kommunestyrets vedtak er fulgt opp innen 31.03.2023.

Kommunestyrets vedtak, sak 75/22

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om vann og avløp til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - a. Få på plass rutiner og planer på de områdene hvor dette mangler, samt oppdatere de ved behov
 - b. Gjøre tiltak som reduserer lekkasjer på ledningsnettet
 - c. Beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for alle anlegg
 - d. Utarbeide en overordnet plan for vedlikehold og fornying
 - e. Oppdatere beredskapsplan for vann
 - f. Sikre at utskiftingstakten på ledningene er tilstrekkelig
 - g. Sikre at avløpsanleggene har tilstrekkelig kapasitet
 - h. Sikre at rutiner for oppfølging av avløpsanlegg og etterlevelse av tillatelser innen avløp er tilstrekkelig
 - i. Sikre at kommunen har tilstrekkelig oversikt over private avløpsanlegg i sine system
 - j. Gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg
 - k. Sikre at alle anlegg inspiseres jevnlig
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan kommunestyrets vedtak er fulgt opp innen 31.03.2023.

Administrativ oppfølging

Kommunedirektøren har i brev av 31.03.2023 gitt kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan kommunestyrets vedtak er fulgt opp.

Programvaren Gemini Portal hvor rutiner og driftsinstrukser skal legges inn digitalt forventes levert før sommeren 2023. Arbeidet med å overføre IK-håndbok og HMS-rutiner for vann- og avløp til kommunens kvalitetssikringssystem Compilo er igangsatt.

En oversikt over utarbeidelse og revidering av planer er lagt inn i tilbakemeldingen til kontrollutvalget, her fremkommer det planlagte frister for ferdigstilling av rutinene.

Beredskapsplan for vann er planlagt utarbeidet i løpet av 1. halvår 2024. Plan for utskifting av eldre ledningsnett er planlagt utarbeidet i løpet av 2023 og 2024. Plan for lekkasje, kontroll og fornying er planlagt utarbeidet innen sommeren 2024. Tiltaksprogram for opprydding av spredte avløp er vedtatt av Hovedutvalg forvaltning i sak 28/23 (møte 19.04.2023).

Enhetsleder teknisk og avdelingsleder vann og avløp, orienterte kontrollutvalget på utvalgets møte 16. mai 2023 (sak 16/23)

Kontrollutvalget tok kommunedirektørens skriftlige og muntlige tilbakemelding til orientering og ba om en ny tilbakemelding om status på oppfølging av kommunestyrets vedtak punkt 2 på sitt siste møte før sommeren 2024.

Kontrollutvalget skal behandle kommunedirektørens tilbakemelding på sitt siste møte før sommeren 2024. Kontrollutvalgets behandling vil bli tatt med i rapporteringen for valgperioden 2023-2027.

Orkland Energi AS (forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll)

Rapport avlagt: Januar 2023

Problemstilling:

Revisor har utarbeidet følgende problemstillinger for eierskapskontrollen:

1. Utøver Orkland kommune eierskapet i Orkland Energi Holding AS i tråd med prinsipper for god eierstyring ?

Revisor har utarbeidet følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

1. Er Orkland kommune sine interesser ivaretatt i selskapsomdannelser siden 2016 og fram til i dag?
2. Er selskapsomdannelsene i Orkland Energi AS håndtert innenfor reglene for habilitet?
3. Skjer transaksjoner mellom kommunen og konsernet til markedsmessige vilkår?
4. Er det etablert en hensiktsmessig rapportering mellom mor- og datterselskap

Rapportens konklusjon

Eierskapskontroll:

Orkland kommune utøver i stor grad eierskapet i Orkland Energi AS i henhold til prinsippene for god eierstyring.

Forvaltningsrevisjon:

Orkland kommune sine interesser er ivaretatt i selskapsomdannelser siden 2016 og fram til i dag.

Revisor bemerker at fisjonen i 2016 har gjort at kommunen nå har et indirekte eierskap til datterselskapene hvor selve virksomheten foregår. God informasjonsflyt og åpenhet har sikret at Orkland kommune som eier har god innsikt i virksomheten, men det er ikke en selvfølge at det fungerer slik.

Revisor finner at selskapsomdannelsene er håndtert innenfor reglene om habilitet.

Transaksjonene mellom kommunen og konsernet skjer på markedsmessige vilkår, og det er etablert en hensiktsmessig rapportering mellom mor- og datterselskap, men at det gjenstår å følge opp planen fra høsten 2022

Revisors anbefalinger:

- Vedta en eierskapsmelding i henhold til kommunelovens § 26-1 i inneværende valgperiode.
- Ha en prinsippdiskusjon om godtgjørelse for styreverv i kommunalt eide selskaper.
- Vurdere å vedtektsfeste at morselskapets generalforsamling skal godkjenne endringer i eierskap i konsernet.

Politisk behandling

Kontrollutvalgets vedtak, sak 02/23

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra eierskapskontroll og forvaltningsrevisjonsrapport av Orkland Energi AS til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge til rette for:
 - a. At kommunestyret kan vedta en eierskapsmelding i henhold til kommunelovens § 26-1 i inneværende valgperiode.
 - b. At eierskapsmeldingen, i kommende valgperioder, blir lagt frem for kommunestyret innen ett år etter konstituerende møte.

- c. At folkevalgtopplæring i eierskap blir styrket i kommende valgperioder.
 - d. En prinsippdiskusjon i kommunestyret om godtgjørelse for styreverv i kommunalt eide selskaper.
 - e. At kommunestyret tar opp til vurdering å vedtektsfeste at morselskapets generalforsamling skal godkjenne endringer i eierskap i konsernet.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp innen 31.05.2023.

Kommunestyrets vedtak, sak 16/23

1. Kommunestyret tar rapport fra eierskapskontroll og forvaltningsrevisjonsrapport av Orkland Energi AS til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge til rette for:
 - a. At kommunestyret kan vedta en eierskapsmelding i henhold til kommunelovens § 26-1 i inneværende valgperiode.
 - b. At eierskapsmeldingen, i kommende valgperioder, blir lagt frem for kommunestyret innen ett år etter konstituerende møte.
 - c. At folkevalgtopplæring i eierskap blir styrket i kommende valgperioder.
 - d. En prinsippdiskusjon i kommunestyret om godtgjørelse for styreverv i kommunalt eide selskaper.
 - e. At kommunestyret tar opp til vurdering å vedtektsfeste at morselskapets generalforsamling skal godkjenne endringer i eierskap i konsernet.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp innen 31.05.2023.

Administrativ oppfølging

Kommunedirektøren har i epost av 18. august 2023 gitt kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding om hvordan kommunestyrets vedtak pkt. 2 er fulgt opp.

- a. Eierstrategi ble vedtatt i k-styret 21.06.23 sak 48/23.
- b. Det følges opp fortløpende at eierskapsmeldingen, i kommende valgperioder, blir lagt frem for kommunestyret innen ett år etter konstituerende møte.
- c. Det planlegges egen styreopplæring for valgte styremedlemmer i kommende valgperiode.
- d. En prinsippdiskusjon i kommunestyret om godtgjørelse for styreverv i kommunalt eide selskaper følges opp fortløpende.
- e. Det følges opp fortløpende at kommunestyret tar opp til vurdering å vedtaksfeste at morselskapets generalforsamling skal godkjenne endringer i eierskap i konsernet.

Kontrollutvalget skal behandle kommunedirektørens tilbakemelding på sitt møte 19. september 2023 i sak 39/23. Kontrollutvalgets behandling vil bli tatt med i rapporteringen for valgperioden 2023-2027.

Internkontroll (behandles på kontrollutvalgets møte 14.11.2023)

Kontrollutvalget bestilte en forvaltningsrevisjon av Internkontroll på sitt møte 25.10.2022 (sak 33/22).

Kontrollutvalget fikk prosjektplanen til behandling på sitt møte 13. desember (sak 42/22).
Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:
Kontrollutvalget slutter seg til problemstillingene, leveringstidspunkt og ressursrammen revisjonen har foreslått i prosjektplanen.

Revisor har utarbeidet følgende problemstillinger for prosjektet:

- Har Orkland kommune et system for internkontroll?
- Gjennomfører Orkland kommune tilstrekkelig grad av kontrollaktiviteter?
- Bruker Orkland kommune informasjonen fra internkontrollen til forbedringsarbeid?

Forvaltningsrevisjonen gjennomføres med et timeforbruk på inntil 350 timer
For å svare ut problemstillingene har revisor planlagt å bruke intervju og en dokumentgjennomgang.

Ferdig rapport skulle vært oversendes kontrollutvalgets sekretariat innen 01.09.2023. Men på grunn av at kommunedirektørens høringsuttalelse ikke blir sendt revisjonen før i løpet av uke 37 (11.-17. september) så vil ikke rapporten bli ferdig tidsnok til å bli behandlet på kontrollutvalgets siste møte i valgperioden 2019-2023 (19. september 2023). Rapporten blir derfor lagt frem for nytt kontrollutvalg i november 2023.

Revisors konklusjon og anbefaling, samt politisk behandling og administrativ oppfølging vil bli tatt med i rapporteringen for valgperioden 2023-2027.

Eldreomsorg (behandles på kontrollutvalgets første møte i 2024)

Kontrollutvalget bestilte en forvaltningsrevisjon av eldreomsorg på sitt møte 28.02.2023 (sak 03/23).

Kontrollutvalget fikk prosjektplanen til behandling på sitt møte 16. mai (sak 14/23).

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

Kontrollutvalget slutter seg til problemstillingene, leveringstidspunkt og ressursrammen revisjonen har foreslått i prosjektplanen.

Revisor har utarbeidet følgende problemstillinger for prosjektet:

1. Sikrer Orkland kommune at helse og omsorgstjenester til personer på sykehjem utføres i tråd med regelverket og faglige anbefalinger?
 - a. Kartlegging av tjenestebehov og tildeling av tjenester
 - b. Bruker- og pårørendemedvirkning
 - c. Aktivitetstilbud
2. Har Orkland kommune tilfredsstillende system for ledelse og kvalitetsforbedring ved sykehjemmene?
 - a. Internkontroll
 - b. Avvikshåndtering
 - c. Risikovurdering
 - d. Bemanning og kompetanse

Forvaltningsrevisjonen gjennomføres med et timeforbruk på inntil 350 timer. Revisor tok et oppstartsmøte med administrasjonen i uke 25 og datainnhenting vil være ferdig 01.11.2023. For å svare ut problemstillingene har revisor planlagt å bruke intervju og en dokumentgjennomgang. Revisor vil også gå gjennom brukerundersøkelser for sykehjemmene, samt at kommunens KOSTRA-tall vil bli analysert fra 2020-2022. Stikkprøver fra journal kan være aktuelt

Ferdig rapport oversendes kontrollutvalgets sekretariat innen 31.12.2023.

Kontrollutvalget kan behandle rapporten på sitt første møte i 2024, rapporten sendes deretter kommunestyret for endelig behandling.

Revisors konklusjon og anbefaling, samt politisk behandling og administrativ oppfølging vil bli tatt med i rapporteringen for valgperioden 2023-2027.

Presentasjon av kommunens revisjonsselskap

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

55/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/346 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Saksopplysninger

Orkland kommune er en av mange kommuner som er medlemmer/eiere av Revisjon Midt-Norge SA og som har valgt de som sin revisor for både regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vurdering

For at kontrollutvalget skal være godt kjent med sin revisor, Revisjon Midt-Norge SA, vil revisor presentere seg selv og selskapet i møtet.

Det er lagt opp til at kontrollutvalget kan ta saken til orientering.

Revisjonsstrategi 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

56/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/281 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors redegjørelse til orientering.

Kontrollutvalget har ingen merknader til oppdragsansvarlig revisors vurdering av egen uavhengighet.

Vedlegg

Revisors uavhengighetserklæring

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. (Kommuneloven § 23-2), samt holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet (forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3).

Kontrollutvalgets sekretariat har i den anledning bedt oppdragsansvarlig revisor for Orkland kommune om å orientere om planleggingen av revisjonsarbeidet for 2023 og den løpende revisjonen så langt i året.

Kontrollutvalget vil på denne måten både ha mulighet til å følge opp det arbeidet som gjøres, forsikre seg om at revisjonen fungerer på en betryggende måte og gi innspill til revisor i videre arbeid.

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll av forvaltningen jf. kommuneloven § 24-9.

Revisors etterlevelseskontroll skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor vil presentere sine risiko- og vesentlighetsvurderinger direkte i møtet.

Revisorsandel

Det er satt krav om vandelsattest for den som er ansvarlig for revisjonsoppdraget i en kommune (Kommuneloven § 24-4). For registrerte og statsautoriserte revisorer vil vandel normalt være kontrollert av finansstilsynet ifm. innvilget autorisasjon.

Bekreftelse på revisors vandel er gitt av Revisjon Midt-Norge SA.

Revisors uavhengighet

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet (forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19). Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Det er gitt begrensninger for alle som deltar i revisjonen av en kommune når det gjelder andre ansettelsesforhold, styreverv, interessekonflikter og rådgivningstjenester (forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16 - 18).

Oppdragsansvarlig revisor for Orkland kommune har vurdert sin uavhengighet (vedlegg).

Kontrollutvalgets sekretariat viser for øvrig til revisors orientering i møtet.

Konklusjon

Bekreftelse på vandel (politiattest) er mottatt av sekretariatet.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til revisors orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen, samt revisors vurdering av egen uavhengighet til orientering.

Egenvurdering av uavhengighet:

Orkland kommune

Kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §16- §19 setter krav til revisors uavhengighet. Kravene er beskrevet i bestemmelsene. Dette dokumentet beskriver revisors egenvurdering og skal ivareta krav i forskriften.

Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i revisjonsselskapet
Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem i styrende organer i noen virksomhet som Orkland kommunen deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har en slik tilknytning til Orkland kommune at dette har betydning for min uavhengighet og objektivitet i utførelsen av revisjonsoppdraget.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<p>Undertegnede bekrefter at det ikke er ytet rådgivning eller andre tjenester overfor Orkland kommune som er av en slik art at dette kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p> <p>Før slike tjenester utføres, vurderer revisor rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom revisor konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriftens § 16, utfører revisor ikke tjenesten. Hvert enkelt tilfelle vurderes særskilt.</p> <p>Revisor vil kunne besvare spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Slike veiledninger skjer med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p>
Tjenester under (fylkes)kommunens egne ledelses- og kontroll-oppgaver	Undertegnede bekrefter at det ikke ytes tjenester overfor Orkland kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede bekrefter at verken revisor eller Revisjon Midt-Norge SA opptre som fullmektig for Orkland kommune.
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet.

Brekstad, 10. august 2023

 Monica Nordvik Larsen
 Oppdragsansvarlig revisor


Forvaltningsrevisjonsrapport - Internkontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

57/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 22/221 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om internkontroll til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - Sette av mer tid i ledergruppa til å tydeliggjøre, bygge og implementere rammene for internkontrollsystemet.
 - Fortsette implementeringen av internkontrollsystemet. I dette ligger det at;
 - Rutineverket (kvalitetssystemet) må bygges ut
 - Avvikssystemet må benyttes av hele organisasjonen
 - Risikovurderinger av hovedprosessene bør utarbeides, og settes i system.
 - Rapporteringen bør vise status og årlige resultater på internkontrollområdet.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan kommunestyrets vedtak er fulgt opp innen 30.04.2024.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport - Internkontroll

Saksopplysninger

Kontrollutvalget og kommunestyret har gjennom utarbeidelsen og vedtak av plan for forvaltningsrevisjon for 2020 – 2024, lagt premissene for forvaltningsrevisjonsarbeidet ut 2024.

På kontrollutvalgets møte 25. oktober 2022 bestilte utvalget en forvaltningsrevisjon av internkontroll i Orkland kommune.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i perioden mars til oktober 2023.

Revisjon Midt-Norge SA har på bakgrunn av bestillingen fra kontrollutvalget formulert følgende problemstillinger for prosjektet:

- Har Orkland kommune et system for internkontroll?
- Gjennomfører Orkland kommune tilstrekkelig grad av kontrollaktiviteter?
- Bruker Orkland kommune informasjonen fra internkontrollen til forbedringsarbeid?

Metode

Det er gjennomført oppstartsmøte med kommunedirektør, økonomisjef og en kontaktperson fra kommunen. Videre er det gjennomført intervju med fem ledere i kommunedirektørens ledergruppe, hovedtillitsvalgt og hovedverneombud. Intervjuene ble gjennomført etter en felles intervjuguide. Revisor har også sett på aktuelle dokumenter som: risikovurderinger, delegeringer, styringsdokument, rollebeskrivelser og rutinebeskrivelser. Det er også hentet informasjon fra kommunens kvalitetssystem, Compilo. Revisor vurderer informasjonstilgangen som relevant og tilstrekkelig til å kunne vurdere den opp mot revisjonskriteriene.

Revisjonens konklusjon

Orkland kommune har et system for internkontroll under oppbygging. Det varierer mellom sektorer hvor vidt de ulike fundamentene i internkontrollen er tatt i bruk. De vises til svakheter innenfor følgende punkter:

- Rutiner og beskrivelser av kommunens hovedprosesser må legges i kvalitetssystemet

- Avvikssystemet må implementeres i større grad i organisasjonen.
- Mangel på risikovurderinger av hovedprosessene.
- Rapporteringen på status i kommunens internkontroll til kommunestyret bør være mer spesifikk.

På overordnet nivå har man ikke tatt stilling til hvilke kontrollaktiviteter som bør gjennomføres, eller prinsipper man jobber utfra i valget av kontrollaktiviteter. Kontrollene som blir gjennomført er i liten grad satt ut fra et risikoperspektiv.

Revisor finner eksempler på at data fra internkontrollen er med å skape læring i organisasjonen. Utfordringsdokumentet som er grunnlaget for den årlige budsjettbehandlingen, er et av dem. Helsesektoren arbeider systematisk med å skape læring etter avvik. Ut fra dette mener revisor at kommunen bruker data fra internkontrollen i begrenset grad til å skape læring.

Revisor har forståelse for at det tar tid å bygge et fullendt internkontrollsystem. Orkland kommune er en relativt ny kommune, og det er variasjon i hvor godt internkontrollsystemet er utbygd på tvers av sektorene.

Revisors anbefaling

- Kommunedirektøren bør sette av mer tid i ledergruppa til å tydeliggjøre, bygge og implementere rammene for internkontrollsystemet.
- Kommunedirektøren bør fortsette implementeringen av internkontrollsystemet. I dette ligger det at;
 - Rutineverket (kvalitetssystemet) må bygges ut
 - Avvikssystemet må benyttes av hele organisasjonen
 - Risikovurderinger av hovedprosessene bør utarbeides, og settes i system.
 - Rapporteringen bør vise status og årlige resultater på internkontrollområdet.

Vurdering

Kontrollutvalgets sekretariat mener at revisor har svart ut problemstillingene som var satt for forvaltningsrevisjonen, og at rapporten gir nyttig informasjon om internkontroll i Orkland kommune.

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og legge den frem for kommunestyret med forslag om at kommunedirektøren følger opp revisors anbefaling.

Internkontroll

Orkland kommune

2023

FR1229

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Orkland kommunes kontrollutvalg i perioden mars til oktober 2023.

Vi vil takke kommuneadministrasjonen for et godt samarbeid under arbeidet med rapporten.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidtnorge.no.

Steinkjer 16. Oktober

Marius Johnsborg

Marit Ingunn Holmvik

Oppdragsansvarlig revisor

Prosjektmedarbeider

SAMMENDRAG

I denne forvaltningsrevisjonsrapporten undersøker revisor om Orkland kommunes internkontroll er tilfredsstillende. Følgende problemstillinger blir besvart av revisor

- Har Orkland kommune et system for internkontroll?
- Gjennomfører Orkland kommune tilstrekkelig grad av kontrollaktiviteter?
- Bruker Orkland kommune informasjonen fra internkontrollen til forbedringsarbeid?

Arbeidet er gjennomført med bakgrunn i en bestilling fra kontrollutvalget i Orkland kommune, sak 42/22.

Revisor ser at Orkland kommune har et system for internkontroll under oppbygging. Det varierer mellom sektorer hvor vidt de ulike fundamentene i internkontrollen er tatt i bruk. Det konkluderes med svakheter innenfor følgende punkter:

- Rutiner og beskrivelser av kommunens hovedprosesser må legges i kvalitetssystemet
- Avvikssystemet må implementeres i større grad i organisasjonen.
- Mangel på risikovurderinger av hovedprosessene.
- Rapporteringen på status i kommunens internkontroll til kommunestyret bør være mer spesifikk.

På overordnet nivå har kommunen ikke tatt stilling til hvilke kontrollaktiviteter som bør gjennomføres. Kontrollene som blir gjennomført er i liten grad satt ut fra et risikoperspektiv.

Revisor finner eksempler på at data fra internkontrollen er med å skape læring i organisasjonen. Ut fra dette mener revisor at kommunen bruker data fra internkontrollen i begrenset grad til å skape læring.

Revisor anbefaler at kommunedirektøren bør

- sette av mer tid i ledergruppa til å tydeliggjøre, bygge og implementere rammene for internkontrollsystemet.
- fortsette implementeringen av internkontrollsystemet. I dette ligger det at;
 - Rutineverket (kvalitetssystemet) må bygges ut
 - Avvikssystemet må benyttes av hele organisasjonen
 - Risikovurderinger av hovedprosessene bør utarbeides, og settes i system.
 - Rapporteringen bør vise status og årlige resultater på internkontrollområdet.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	1
Sammendrag.....	2
Innholdsfortegnelse	3
1 Innledning.....	5
1.1 Bestilling	5
1.2 Problemstillinger.....	5
1.3 Avgrensninger	5
1.4 Metode	5
2 Bakgrunn.....	7
2.1 Om Internkontroll.....	7
2.2 Om Orkland kommune	9
3 System for internkontroll	10
3.1 Problemstilling	10
3.2 Revisjonskriterier.....	10
3.3 Virksomhetens mål og hovedoppgaver.....	10
3.4 Fordeling av ansvar og myndighet.....	13
3.5 Rutiner og prosesser	15
3.6 Risikovurderinger	18
3.7 Avvik og avviksoppfølging	20
3.8 Rapportering internt.....	26
3.9 Rapportering til kommunestyret.....	28
3.10 Kompetanseplan	29
3.11 Delkonklusjon	30
4 Kontrollaktiviteter	32
4.1 Problemstilling	32
4.2 Revisjonskriterier.....	32
4.3 Rutiner, prosedyrer og system for kontrollaktiviteter	32
4.4 Delkonklusjon	34
5 Evaluering av, og Bruk av data fra internkontrollen som grunnlag for læring.....	35
5.1 Problemstilling	35
5.2 Revisjonskriterier.....	35
5.3 Evaluering av internkontroll	35
5.4 Bruke data fra internkontroll til å skape læring	37
5.5 Delkonklusjon	38
6 Kommunedirektørens uttalelse	39
7 Konklusjoner og anbefalinger	41
7.1 Konklusjon.....	41
7.2 Anbefalinger	41

Kilder	42
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	43
Vedlegg 2 – Kommunedirektørens uttalelse	47

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Orkland kommune bestilte i sitt møte 13.12.2022, sak 42/22, en forvaltningsrevisjon om internkontroll. Utvalget ble forelagt et forslag til prosjektplan fra revisor som ble enstemmig vedtatt. Kontrollutvalget hadde et innspill om at tillitsvalgte og verneombud fikk uttale seg i revisjonsarbeidet.

Bestillingen følger av kommunens Plan for forvaltningsrevisjon 2020-24.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

- Har Orkland kommune et system for internkontroll?
- Gjennomfører Orkland kommune tilstrekkelig grad av kontrollaktiviteter?
- Bruker Orkland kommune informasjonen fra internkontrollen til forbedringsarbeid?

1.3 Avgrensninger

Revisjonen gjelder internkontroll på overordnet nivå. Av den grunn er det gjort noen begrensninger i informasjonsinnhenting. Ved gjennomgang av kommunens målsetting har revisor ikke hentet ut virksomhetsplaner for å gjennomgå konkrete målsettinger og styringsparametere i administrasjonen. Her bygger informasjonsgrunnlaget på intervjudata. Det er brukt mer tid på studier av overordnede mål i planstruktur og årlige mål i temaplaner.

1.4 Metode

Revisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001 Denne standarden definerer god revisjonsskikk i henhold til forskrift om revisjon § 7.

Formalisering av ansvar og rutiner er viktige fundament i internkontrollen. Dokumentgjennomgang har derfor vært en del av metoden i denne revisjonen. Eksempler på dokumenter som er gjennomgått er risikovurderinger, delegeringer, styringsdokument, rollebeskrivelser og rutinebeskrivelser.

For å få innsikt og dybdekunnskap i kommunens praksis er det gjennomført intervjuer. Data fra disse kan bidra til å avdekke forskjeller mellom skrevne rutiner og daglig praksis i kommunen. Det ble gjennomført et oppstartsmøte hvor kommunedirektør, økonomisjef og en kontaktperson fra kommunen deltok. Revisor har intervjuet fem ledere i kommunedirektørens ledergruppe, i tillegg til hovedtillitsvalgt og hovedverneombud. Intervjuene ble gjennomført etter en felles intervjuguide. Det er skrevet referat fra intervjuene som er godkjent av de som ble intervjuet. Det er også hentet informasjon fra kommunens kvalitetssystem, Compilo¹, Revisor har hatt direkte tilgang til systemet.

Revisor har ikke undersøkt rutiner og prosedyrer som ikke ligger i kvalitetssystemet Compilo.

Revisor vurderer informasjonstilgangen som relevant og tilstrekkelig til å kunne vurdere den opp mot revisjonskriteriene.

¹ Se kap 3.5 for mer informasjon om Compilo

2 BAKGRUNN

2.1 Om Internkontroll

Kommunedirektøren skal i henhold til kommunelovens § 13-1 lede den samlede kommunale administrasjonen, med de unntak som følger av lover, og innenfor de instruksjer, retningslinjer eller pålegg kommunestyret gir.

I henhold til § 25-1 i kommuneloven skal kommuner og fylkeskommuner ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Kommunedirektøren skal etter denne paragrafen:

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering.
- ha nødvendige rutiner og prosedyrer.
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik.
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig.
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

I henhold til § 25-2 skal kommunedirektøren rapportere til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

Internkontrollen etter kommuneloven gjeldende fra 01.01.2020 gjelder administrasjonens virksomhet. Det omfatter alt som er innenfor ansvarsområdet til kommunedirektøren. Sammenlignet med tidligere kommunelov gis det mer utfyllende bestemmelser om hensikt, innhold og omfang, men kravet er likevel forholdsvis overordnet.

KS har utarbeidet en veileder – *Orden i eget hus*. (KS, 2020) Her går det fram at lovkravene i kommuneloven angir minstekrav til en internkontroll, men gir ikke en legaldefinisjon av internkontrollbegrepet. Det finnes ingen fasit på god internkontroll. Hver kommunedirektør bør gjøre seg opp en formening om hva som er god internkontroll og hvordan den skal innrettes og følges opp i egen kommune. (KS 2020)

I veilederen står det at kommunene kan etablere en internkontroll som går lenger enn de minstekrav som stilles i loven. Når statsforvalteren fører tilsyn med kommunens plikt til å ha internkontroll med administrasjonens virksomhet, lovligstilsyn, er det altså minimumskravet som gis i loven som setter rammene for hva det kan føres tilsyn med. God internkontroll handler i stor grad om systematisk arbeid, god organisering og dokumentasjon, arbeidsmetoder og samhandling som kan forebygge lovbrudd og uønskede hendelser. Internkontroll kan overlape med virksomhetsstyring, men er i større grad risikobasert. Selv om det finnes ulike metoder for å bygge opp en god internkontroll, bygger de på de samme elementene. En helhetlig internkontroll er risikobasert, og gir en god oversikt over utfordringer som truer organisasjonen. Det er også en stor grad av formalisering, slik at roller og ansvar er tydelig. Det samme gjelder også rapportering, og dokumentering av sentrale prosesser. De fleste metodene for internkontroll innebærer en form for læring i organisasjonen. Dette er som regel knyttet til ulike kontrollaktiviteter, slik som evaluering, avvikshåndtering, varsling eller stikkprøver. Tilbakemeldinger skal sikre at organisasjonen er i en kontinuerlig forbedring. For at internkontrollen skal kunne danne et helhetlig bilde av organisasjonen, må organisasjonen kunne aggregere rapportering på ulike nivå. Internkontrollen bør derfor bygges på en felles norm i hele organisasjonen. (KS 2020)

KS viser i sin veileder (KS 2020) til ulike nivåer for modenhet i en kommunes internkontroll. Disse er vist i figur 1.



Kilde: <https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/internkontroll/modenhetspyramiden>

Figur 1. Nivåer av modenhet i internkontrollen.

I veilederen sies det at det ikke er sikkert at en kommune skal være på det øverste nivået i figur 1, gitt størrelse og omfang på virksomheten. Alle kommuner bør ha et bevisst forhold til

sin egen modenhet. På det laveste nivået oppleves internkontrollen som fragmentert, ikke risikobasert og av uformell i karakter. På nivået over har kommunen formalisert lederansvaret og reglementene er tydelige. For disse kommunene kan det finnes prosedyrer, og standarder for hovedprosessene i virksomheten. På nivået over er virksomheten i stand til å jobbe risikobasert, både i tjenesteyting, og med internkontrollen i seg selv. Her er det rapportering på aktiviteter og resultater på alle nivåer. På det nest øverste nivået gir internkontrollen data til utviklingsarbeid. Internkontrollen gir også grunnlag for virksomhetsplaner. Til sist, på det øverste nivået, er internkontrollen synlig i planer og årshjul. Det er en enhetlig rapportering, og internkontrollen er en integrert del av ledelse og styring.

2.2 Om Orkland kommune

Orkland kommune ligger i Trøndelag og ble etablert 1. januar 2020 som en sammenslåing av tre tidligere kommuner: Agdenes, Meldal og Orkdal. Kommunen har rundt 19 000 innbyggere.

Kommunedirektøren i Orkland kommune er øverste administrative leder kommuneadministrasjonen. Under kommunaldirektøren er det tre tjenesteområder, helse og mestring, oppvekst og samfunn. Kommuneorganisasjonen har rundt 1650 ansatte.

Orkland kommune har som mål å være en tjenesteorientert kommune som gir gode og likeverdige tjenester til alle innbyggere. Kommunen legger stor vekt på å være åpen og involverende, og har et sterkt fokus på å utvikle og tilpasse tjenestene til innbyggernes behov og ønsker.

Orkland kommune har et årlig driftsbudsjett på rundt 1,7 milliarder kroner og et investeringsbudsjett på rundt 200 millioner kroner. Kommunen finansierer sin virksomhet gjennom ulike inntektskilder, hvorav hovedinntektskilden er statlige overføringer som rammetilskudd og skatteutjevning. Det er først og fremst moderne industri som er bærebjelken i Orklands næringsliv. Smelteverk, offshore, mekanisk industri, treindustri og høyteknologisk elektronikk dominerer. I tillegg har nye store aktører innen næringsmiddelindustri etablert seg de siste årene, og havbruksnæringen er i vekst. Landbruket har en sentral betydning, og det produseres både melk, kjøtt og korn. Det er også en betydelig fjørfe- og eggproduksjon i Orkland.

3 SYSTEM FOR INTERNKONTROLL

3.1 Problemstilling

- Har Orkland kommune et system for internkontroll?

3.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for problemstillingen i vedlegg 1:

Kommunens system for internkontroll:

- skal beskrive virksomhetens mål.
- skal beskrive organiseringen (fordeling av ansvar og myndighet).
- skal inneholde nødvendige rutiner og prosedyrer for hovedprosessene, og de skal være tilgjengelig og gjort kjent for medarbeiderne i organisasjonen.
- skal inneholde risikovurderinger av hovedprosessene i organisasjonen, og internkontrollen i seg selv.
- skal sikre at kommunen avdekker og følger opp mulige avvik.
- bør inneholde rutiner for rapportering.
- skal sikre at det blir rapportert om internkontrollen til kommunestyret minst en gang i året.
- bør inneholde en kompetanseplan.

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

3.3 Virksomhetens mål og hovedoppgaver

Kommunens planverk med tilhørende prosesser er lagt ut på kommunens hjemmeside.

Kommunestyret i nye Orkland kommune vedtok i sak 77/20 kommuneplanens samfunnsdel. Dokumentet er et strategisk styringsdokument, og er et verkløy for helhetlig samfunnsplanlegging. Hensikten var å peke på områder som skulle satses spesielt på. I dokumentet er det en sterk kobling opp mot FNs bærekrafts mål. Dokumentet har tittelen «Sammen bygger vi Orkland». Dette utgjør også den nye kommunens visjon. Verdiene som oppgis er modig, klok og nær. Hver verdi er knyttet opp mot et hovedmål:

- Orkland skal være modig og arbeide målrettet med innovasjon, næringsutvikling og digitalisering for å møte framtidens utfordringer. Samtidig skal kommunen og lokalsamfunnene motvirke konsekvensene av klimaendringer og stille seg i front for lavutslippssamfunnet.
- Orkland skal være klok og se motstridende interesser og legge til rette for samarbeid og dialog. Målet er å være et tilgjengelig, trygt, mangfoldig og aktivt samfunn.
- Orkland kommune skal være nær og arbeide for gode menneskemøter, møte individuelle behov og ta hele Orkland i bruk.

Hovedmålene er delt opp i strategisk delmål. Samtidig som disse presenteres pekes det på koblinger mot FN målsetting for bærekraft. I alt er det 49 ulike strategiske delmål. Eksempler på strategiske delmål er:

- Synliggjøre Orkland som et attraktivt sted å bo og arbeide for å øke tilflytting og redusere tap av kompetanse til storbyene.
- Legge til rette for at alle kan delta i arbeids- og samfunnslivet som kunnskapsrike, engasjerte og ansvarlige innbyggere.
- Ta vare på intensjonsavtalens føringer om likeverdige tjenestetilbud i alle deler av den nye kommunen.

Samtidig med kommuneplanens samfunnsdel ble planstrategien for perioden 2020-2023 vedtatt av kommunestyret. Planstrategien er en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og planbehov i valgperioden. Den deler opp planarbeidet i tre ulike nivå. Strategisk nivå inneholder 2 dokumenter, kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Dokumentene har et 12-årsperspektiv, og gir grunnlag for handlingsdelen av plansløyfa. Dette er planverk som har 4-års perspektiv, altså et taktisk nivå. Her finner man temaplaner, økonomi og handlingsdel. På operativt nivå finner vi virksomhetsplaner og enhetsplaner.

I alt er det 10 temaplaner. I tillegg jobbes det med en temaplan innenfor oppvekst, som skulle vært ferdigstilt i 2022 opplyser kommunalsjef oppvekst. Temaplanene belyser og gir kunnskap om utvalgte fag- og temaområder. Temaplanene skal bidra til detaljerte veivalg og forankring på tvers i organisasjonen. Planene tar utgangspunkt i de viktigste føringer og utfordringer innenfor hvert tema, og gir målsettinger på mellomlang sikt. Det er en kobling mot strategier i kommuneplanens samfunnsdel. I tillegg settes det opp tiltak for å nå målene som er satt. Disse tiltakene er prioritert. Det varierer hvor konkrete målene i de ulike temaplanene er. Eksempelvis er de i temaplan tilflytting og markedsføring oppgitt som *potensielt bidrag til måloppnåelse via temaplan*, og ikke som en konkret målsetting. Til sist gis antatt effekt av prioriterte tiltak. I

oppstartsmøte til denne revisjonen ble det fortalt at bruk av temaplaner er et bevisst valg fremfor sektorplaner, dette for å skape større grad av tverrfaglighet i organisasjonen.

Eksempler på målsetting fra temaplan trafikkssikkerhet:

- Styrke trafikkssikkerheten for barn og unge.
- Øke antallet kilometer med gang og sykkelvei.
- Flere går og sykler til skole, arbeid og fritidsaktiviteter.

Eksempler på målsetting fra temaplan tilflytting

- Fortsatt utvikling av eksisterende næringsliv, samtidig som kommunen er attraktiv for nyetableringer.
- Effektive samferdselsløsninger er avgjørende for de som pendler.

Økonomi og handlingsplan omhandler ressursinnsats for å nå overordnede mål. Alle forslag til tiltak som forutsetter økonomiske ressurser, må vurderes og eventuelt prioriteres og fordels på årene i planperioden (1-4 år). Årsbudsjettet gir rammene for hva kommunen ønsker å prioritere av handling og tiltak kommende år. Økonomi og handlingsplanen tar med seg prioriteringer som er utført i temaplanene.

Virksomhetsplaner omhandler gjennomføring av tiltak og daglig drift. De kommunale enhetene avgjør selv behovet for ettårige planer for å iverksette tiltak for å nå oppsatte mål. Det er kommunedirektøren som fastsetter virksomhetsplanene, og disse er derfor ikke tatt inn i planstrategien. (www.orkland.kommune.no²). Kommunalsjef for helse og mestring forteller at målsettingene til sektoren fremgår først og fremst i handlingsplaner. Av andre planer nevnes helsebyggplanen som ferdigstilles våren 2023. En egen kvalitetsmelding for helse og mestring er under arbeid. Kvalitetsmeldingen er et politisk dokument tilsvarende den grunnskolen har, og som legges frem for kommunestyret. Sektoren har kvalitetsindikatorer som de måler seg mot. Det er i stor grad de samme som Trondheim kommune benytter.

I intervjuet med en kommunalsjef fortelles det at en del områder får mindre politisk oppmerksomhet. Et eksempel som gis er enhet for brann og redning. De har derfor satt opp en egen målsetting. På noen områder måles det mer på effekt enn på aktivitet, eksempelvis på plan/byggesak og arealplanarbeid. Kommunalsjefen mener at det gjelder å løfte blikket og se på samfunnsutviklingen. I det daglige er det fokus på å produsere plan- og byggesaker, og tilsvarende på tekniske tjenester med veger og brøyting. Han er av den oppfatning at det som til syvende og sist er viktig er kundefornøydheden. Det å greie å løfte blikket og tenke mer

² <https://www.orkland.kommune.no/planstrategi.531208.no.html>

strategisk er et gjentakende tema i kommuneledelsen, sier han. Flere kommunalsjefer er også inne på at mange målsettinger er lovbestemt. Eksempelvis innenfor oppvekst.

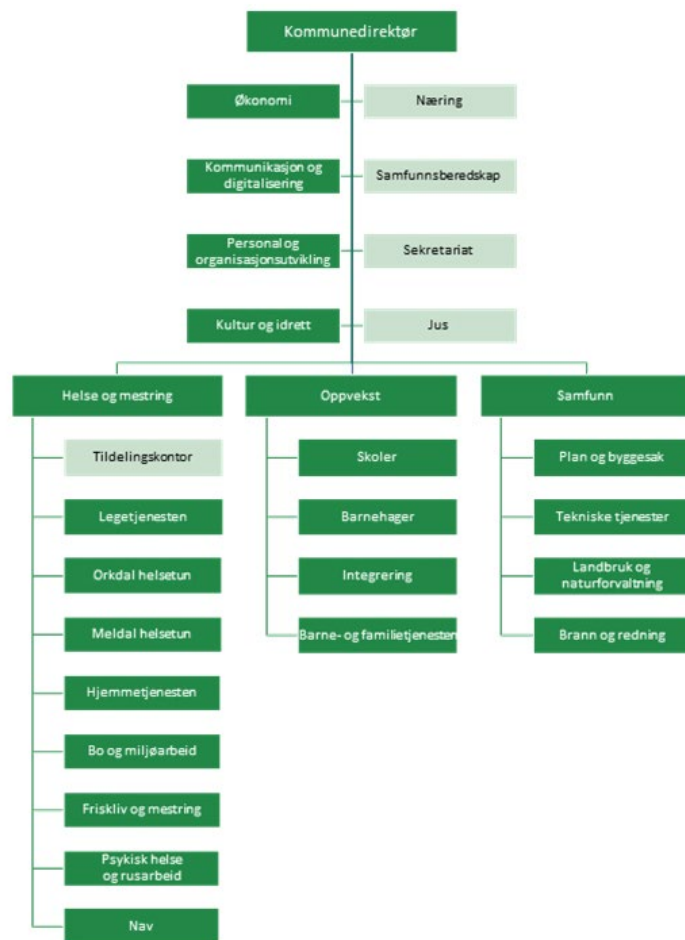
Revisors vurdering

Kommunens mål er beskrevet.

Orkland kommune har en god planstruktur der de ulike planelementene henger godt sammen. Dette gjelder også målsettingene som strekker seg fra visjon ned til konkrete temabaserte målsettinger. Omfanget av planverket er relativt stort, og revisor stiller spørsmål med om det kan være vanskelig å forholde seg til nærmere 50 strategiske målsettinger. En del av målsettingene i temaplanene er fortsatt strategiske av karakter og lite målbare.

3.4 Fordeling av ansvar og myndighet

Orkland har reglement for både politisk og administrativ delegering. Det administrative reglementet ligger åpent på kommunens hjemmesider, versjon 01.11.2022. Delegering innen administrasjonen skjer på grunnlag av den delegering som er gitt til kommunedirektøren i delegeringsreglementet vedtatt i kommunestyret. Dette med de begrensninger og presiseringer som er tatt inn i delegeringsreglement fra de politiske utvalgene – delegeringsreglement er vedtatt i kommunestyret 20.11.19. Alle henvisninger i administrativ delegering viser tilbake til delegeringsreglement. Delegeringen er også illustrert i et eget organisasjonskart for kommunen. Dette er vist i figuren 1 under.



Kilde: Orkland kommunes hjemmesider.

Figur 2. Organisasjonskart over Orkland kommune

I oppstartsmøte med administrasjonen opplyses det at delegeringsreglementet er oppdatert 01.11.22. Det finnes både elektronisk og i papirversjon. I og med at Orkland er en ny kommune har dette vært et naturlig arbeid å ta fatt på, samtidig som kommunen har jobbet med andre overordnede dokumenter. Det er pr juni 2023 ikke innført egne lederavtaler, men dette er noe kommunedirektøren vil vurdere. Kommunalsjef samfunn forteller at han ikke har en oppdatert arbeidsavtale. Noe som han tror er en forglemmelse etter ansettelsen. Kommunalsjefen samfunn forholder seg til delegeringsreglementet, styringsdialogen og rammene som disse dokumentene gir. Medarbeidersamtale ble gjennomført like etter at han startet på nyåret i 2022. Det er nedfelt lite konkret etter denne samtalen. Personalsjefen forteller at alle ledere gjennomfører utviklingssamtaler. Foreløpig er det noen kommunalsjefer som ikke har hatt utviklingssamtale med kommunedirektøren, ettersom det er kort tid siden ansettelse.

Samtlige kommunalsjefer opplyser at de opplever ansvarfordeling og myndigheten i organisasjonen som tydelig og avgrenset.

Revisors vurdering

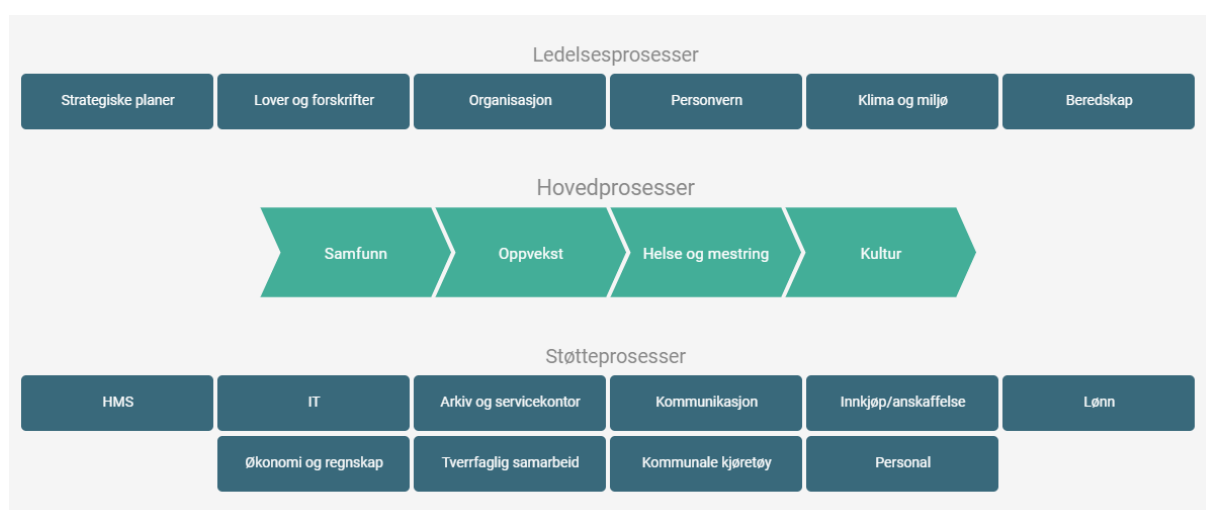
Orkland kommune har beskrevet ansvar og myndighet i organisasjonen

Orkland kommune har beskrevet ansvar og myndighet i organisasjonen i delegeringsreglement. Administrativ delegering er laget i digitalt format, og henger tett sammen med politisk delegeringsreglement. For å tydeliggjøre delegering og styring vil kommunedirektøren vurdere å innføre lederavtaler med kommunalsjefer. Revisor støtter et slikt forslag. Revisor vil samtidig påpeke at en kommunalsjef mangler gyldig arbeidsavtale.

3.5 Rutiner og prosesser

Orkland kommune bruker kvalitetssystemet Compilo. Dette er et modulbasert kvalitetssystem som er mye brukt av norske kommuner. Systemet er med å sikre sentrale momenter i internkontrollen. Deriblant årshjul for styring, oppdaterte prosedyrer og dokumenter, risikovurderinger og avviksbehandling. Systemet bygger på kjente standarder slik som ISO 9001:2015.

I Compilo har Orkland kommune delt inn sine prosesser i tre kategorier, ledelsesprosesser, hovedprosesser og støtteprosesser. Oppbygningen vises i figur 2.



Kilde: Compilo, Orkland kommunes kvalitetssystem.

Figur 3. Kategorisering av prosesser i Orkland Kommune.

Hovedprosessene i Orkland kommune er delt opp i underkategorier. Eksempelvis er hovedprosess samfunn delt opp i:

- brann og redning
- landbruk og naturforvaltning
- plan og byggesak
- tekniske tjenester

Disse prosessene kan igjen deles opp i underprosesser i systemet. Revisor har ikke foretatt en nøyaktig telling av hvor mange prosessbeskrivelser som ligger i systemet. Det er store variasjoner i antall. Helse og mestring ser ut til å ha et fullt ut utbygd system. Mens det innenfor kultur ikke finnes noen prosessbeskrivelser eller rutiner. Innenfor hovedprosess samfunn er det også svært få prosedyrer.

Rutinene som ligger i systemet er datofestet, og har eiere eller ansvarlige. Rutinene har også en revisjonsdato. Dette sikrer at kommunen med jevne mellomrom må kvalitetssikre eller godkjenne de rutinene som ligger der. Det er mulig å sette nye rutiner på leseliste til bestemte ansatte, eller grupper av ansatte.

I oppstartsmøtet med administrasjonen kom det frem at en del av de dokumentene som ble laget i oppstartsfasen etter kommunesammenslåingen ennå ikke er lagret i Compilo. I en overgangsfase fins det noen dokumentbibliotek på intranettet, for eksempel personalrutiner. Kommunen er imidlertid i prosess med å flytte disse over til Compilo. Fagområdene er selv ansvarlig for å fylle systemet med relevant innhold, samt bruke avvikssystemet som ligger der. Det er også opprettet grupper innenfor fagområdene, for eksempel personal, helse og oppvekst, som lager rutiner. Per mars 2023 varierer det imidlertid veldig hvor mye som er tatt inn i kvalitetssystemet. Etter kommunesammenslåingen har det vært en relativt stor jobb å få til felles rutiner, da de sammenslåtte kommunene hadde ulike utgangspunkt. Kommunedirektøren ønsker å drøfte det helhetlige internkontrollsystemet internt i kommunen. Det er behov for å ta stilling til hva som skal ligge i Compilo og hva som skal ligge i fagsystemene. Kommunedirektøren forteller at det ble startet et prosjekt for å bedre internkontrollen sommeren 2022, men at dette ble satt på vent inntil ny kommuneledelse var på plass. Dette for å sikre god ledelsesforankring. Kvalitetssystemet skal være hensiktsmessig, forteller kommunedirektøren. Det må oppleves nyttig og samtidig tilstrekkelig for den enkelte ansatte.

Kommunalsjef samfunn sier at revisor vil finne minimalt med dokumenter fra samfunnsområdet i Compilo. Kommunesammenslåingen har vært en hektisk prosess, og prosedyreskriving har ikke vært prioritert i en hektisk hverdag. Det varierer fra enhet til enhet hvor mye de har av

nedskrevne rutiner i Compilo. Mangelen på prosedyrer har vært tema i styringsdialogen med kommunedirektøren. Det finnes tjenesteområder innenfor hovedprosess samfunn som har egne fagsystemer deriblant brann og redning.

Kommunalsjef for kommunikasjon og digitalisering mener at kommunen burde ha en diskusjon på hvor omfattende rutineverket skal være. Hun er kjent med at de har et kvalitetssystem, men kjenner ikke til om innholdet er diskutert. Det er ikke alt som er prosedyrepregget innenfor kommunikasjonsområdet. Det varierer fra sak til sak. Kommunikasjon krever organisasjonskunnskap. I utgangspunktet er det leder som uttaler seg, og koordinerer på tvers osv. Kommunikasjonsavdelingen arbeider mer med rådgivning enn prosedyrebeskrivelser. Hun mener derfor det er viktigere å få på plass dette på de andre områdene enn innenfor kommunikasjonsområdet.

Kommunalsjef helse og mestring forteller at Compilo inneholder prosedyrer og beredskapskort. Fagprosedyrer er tilknyttet sykepleiehåndboken³ og understøttes av et e-læringsprogram. I tillegg gjennomføres opplæring i håndtering av ulike prosedyrer, spesielt håndtering av vold og trusler via VR- teknologi. All utøvelse av somatiske prosedyrer og målinger følger lik metode, og utgjør grunnlaget for sikker pasientbehandling samt tidlig oppdagelse av forverret tilstand. Arbeidsgrupper er sammensatt på tvers av gamle kommuner, og disse har sett på rutiner og prosesser. Revitalisering av gruppene har av og til vært nødvendig for å få oversikt. Innen helse og mestring arbeides det etter nettverksmodeller der det både i særtilfeller og som fast praksis, etableres faglige og administrative nettverk for å sikre forbedring og beste praksis. På spørsmål om rutinene etterleves svarer kommunalsjefen at arbeidet med rutinene er såpass nytt, at fokuset fortsatt er ivaretatt. Han poengterer at videre arbeid blir å opprettholde fokus på kontinuerlig forbedringsarbeid. Det legges inn årsrevisjoner på prosedyrene i Compilo/fagsystemene. Interessen for bruk av pc er lav i deler av sektoren. It-avdelingen arbeider med å gjøre ipad tilgjengelig. Det er også et mål å skape en pad-vennlig versjon av Compilo. Dette vil gjøre systemet lettere tilgjengelig for flere. Mange i sektoren har telefoner, med journalsystemet tilgjengelig. Dette kan ikke kombineres med kvalitetssystemet da det ikke er nok kapasitet på nett.

Kommunalsjef oppvekst forteller at det er et mål at rutinene skal være felles for alle på det aller meste. Hun mener at likebehandling er svært viktig i den fasen kommunen er i som nylig sammenslått.

³ Sykepleierhåndboka er et kunnskapsbasert prosedyreverktøy for helsepersonell, studenter og undervisere. (www.shb.no)

Rutiner og prosesser innen oppvekst er ikke helt ferdig utarbeidet etter kommunesammenslåingen. Arbeidsoppgaven med å oppdatere disse er fordelt på ulike arbeidsgrupper, og noe er fortsatt uferdig. Skolemiljøarbeidet er et eksempel på rutiner som er ferdig, og som er i ferd med å bli implementert i alle skoler. Rutinene skal implementeres, og det tar tid. De rutinene det er mest bruk for, blir brukt, men det kan skje rutinebrudd. Kommunalsjefen er opptatt av å gjøre rutiner kjent og skape eierskap til rutinene. Kommunalsjefen mener derfor det er veldig fint at de har Compilo, med en intensjon om alt av rutiner skal finnes der. Det finnes mapper i Microsoft Teams for oppvekstnettverkene med mellomlagrede dokumenter. Det gjenstår en jobb med å få lagt disse inn i Compilo.

Personalsjefen sier at han er opptatt av kvalitetsledelse. Som en del av den interne «Orklandlederskolen» kjører personalenheten kurstilbud om kvalitetsarbeid for ledere. Dette er halvdagskurs for alle ledere som melder seg og omfatter både kommunalsjefer, avdelingsledere og enhetsledere. Det ble gjennomført en gang i fjor høst (2022), og skal på sikt bli en del av introduksjon for nye ledere. Det gjennomføres også opplæring i kvalitetssystemet for alle nye ledere og på forespørsel ute på tjenestene. Det finnes to HR-medarbeidere som er systemansvarlige på kvalitetssystemet, og de har ansvar for opplæringen og administreringen av systemet. Det er utnevnt 20-30 superbrukere ute på tjenestene som har ansvaret for opplæring og veiledning lokalt.

Revisors vurdering

Orkland kommune har ikke rutiner og prosedyrer for alle hovedprosesser.

Orkland kommune har foreløpig ikke rutiner og prosedyrer for alle sine hovedprosesser. Kommunen bruker kvalitetssystemet Compilo der prosedyrene arkiveres. Det varierer stort i organisasjon hvor langt kommunen har kommet i arbeidet med å lage prosedyrene. Kommune ligger etter innenfor samfunnssektoren, mens helse og mestring har et godt utbygd rutineverk.

3.6 Risikovurderinger

I oppstartsmøtet med administrasjonen fortelles det at kommunen har et bevisst forhold til risiko når det kommer til beredskapsarbeidet og beredskapsplaner. Kommunen har en oppdatert risiko og sårbarhetsanalyse (ROS) for 2020-2023 etter beredskapsforskriften. Kommunen leide inn bistand for å få på plass dette. Det fortelles at en gjennomgående ROS-analyse for hele kommunen mangler med tanke på risiko i tjenesteproduksjonen. Det nærmeste kommunen kommer et slikt dokument er utfordringsdokumentet som ligger til grunn

for arbeidet med budsjett og handlingsplan i kommunen. Kommunalsjef for oppvekst forteller at dette dokumentet beskriver det som anses å være de største utfordringene for hvert enkelt område fremover. Hvordan disse utfordringene skal møtes og løses, blir presentert i kommunedirektørens notat i forbindelse med handlingsplan- og budsjettprosessen på høsten. Gjeldende dokument ble sist vedtatt i kommunestyret 07.09.22 sak 62/22.

Det finnes risikoanalyser for bestemte fagområder i kommunen. Kommunalsjef samfunn gir eksempler på analyser fra brann og redning, og vann og avløp. Kommunalsjef for kommunikasjon og digitalisering forteller at stabsområdet har ROS-analyse på overordna plan. IT og arkiv har sine ROS-analyser på beredskap. Kommunen har nylig gjennomført beredskapsøvelse på cyberangrep og har risikovurdert i forhold til dette. IT og arkiv har en del ROS-analyser på sikkerhet. Alle systemeiere skal knytte en ROS-analyse til hvert IT-system. Arkiv har også risikovurderinger for offentlig postlister og offentlig journalføring. Dette går både på leveranse/daglig drift og beredskap. Det er ikke gjort risikovurdering i forhold til driften i eget stabsområde, men kommunalsjefen er åpen for at dette kan være aktuelt.

Innenfor helse og mestring opplyser kommunalsjefen at kommunen har en overordnet risikovurdering som gjelder for sektoren (mest for beredskap), i tillegg en risikovurdering for institusjonene, en for hjemmetjenester og for mestring (NAV, psykisk helse og rus, fysioterapi og legetjenesten). Risikovurderinger opp mot mål er ikke vurdert. Det gjennomføres en styringsdialog som ivaretar noe av dette, og noe kan ligge i utfordringsdokumentet til kommunen. Kommunalsjef helse og mestring forteller at de risikovurderingene som blir gjennomført på enhetene ikke tar igjen det som er gjort i overordnet (ROS). De forsøker å være mer spesifikk i vurderingene, også i forhold til underordnede planer. Innenfor helse har de forholdt seg til forskrift om ledelse og kvalitet. De startet med å utarbeide et oppdragsbrev basert på forskriften om ledelse og kvalitetsutvikling i helse og omsorgstjenesten. Oppdragsbrevets innhold og etterfølgelse gjennomgås årlig på ledernivå.

Personalsjefen forteller at det er laget en risikoanalyse av de personalrelaterte tjenestene, og viser til et eget kvalitetsarbeid som er gjennomført i seksjonen.

Revisjonen får opplyst i e-post fra kommunens kontaktperson, datert 07.08.23, at interne revideringen av internkontroll med oppstart høsten 2022 skulle inneholde en risikovurdering av egen internkontroll. Kommunedirektøren har planer om å starte opp igjen denne revideringen høsten 2023.

Revisors vurdering

Internkontrollen i Orkland kommune inneholder ikke en risikovurdering over hovedprosessene i kommunen.

Internkontrollsystemet i Orkland kommune inneholder ikke en samlet risikovurdering av hovedprosessene. Det nærmeste er utfordringsdokumentet som godkjennes i kommunestyret årlig, som grunnlag for forslag til budsjett og handlingsplan. I utfordringsdokumentet ønsker kommunedirektøren å få fram de viktigste utviklingstrekkene og utfordringene kommunen står overfor på en forståelig og helhetlig måte. Kunnskapen skal gi kommunestyret et felles utgangspunkt for å utvikle Orkland kommune. Dokumentet viser ikke risiko som et produkt av sannsynlighet og konsekvens. Det viser heller til trender som kan påvirke tjenesteleveransene og økonomien i kommunen på mellomlang sikt. Revisor kan ikke si at denne måten å fremstille risiko på bygger på anerkjent metodikk for risikoanalyse. Revisor er også usikker på om dette dokumentet systematisk er bygd opp av aggregerte risikoer i administrasjonen/tjenesteleveransene i kommunen. På den andre siden gir dokumentet et godt grunnlag for overordnet styring på mellomlang sikt.

Orkland kommune har ikke risikovurdert egen internkontroll.

Orkland kommune har ingen risikovurdering over egen internkontroll. Dette er noe kommunen har planer om å bygge opp i en intern revisjon av egen internkontroll.

3.7 Avvik og avviksoppfølging

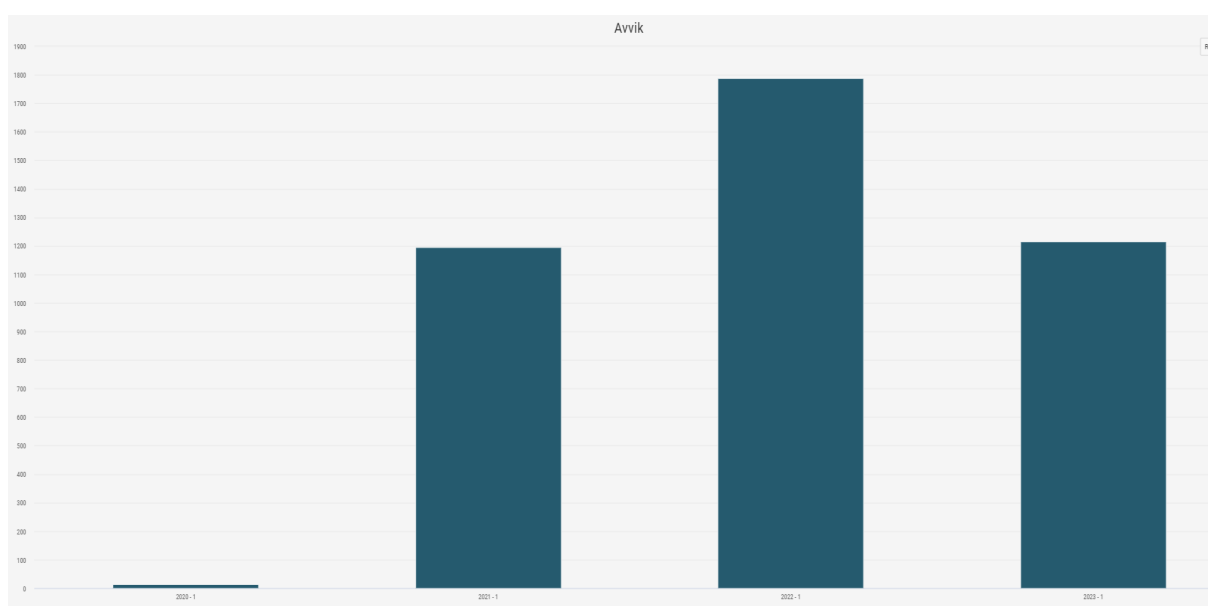
I Compilo finnes det en egen modul for avviksmelding. I oppstartsmøtet fortelles det at det er usikkert om det finnes skriftlige rutiner for hvordan ansatte melder avvik i Compilo. Revisor har ikke greid å finne en prosedyre som gjelder for hele kommunen ved å søke i dokumentbasen i kvalitetssystemet. Det er funnet en mal for hvordan avvik skal meldes på papir innenfor helsesektoren.

Melding av avvik i Compilo gjøres ved at det trykkes på knappen «melde avvik» i toppmenyen i kvalitetssystemet. Deretter skrives det inn «emne» for avviket, hvem det meldes til, alvorlighetsgrad, tidspunkt og beskrivelse. Det kan også legges til konsekvenser for avviket og eventuelt forbedringsforslag, slik at fremtidige avvik unngås. Det er også mulighet for å legge

til tilleggsinformasjon, slik som risikovurderinger, involverte, forslag til strakstiltak og billedokumentasjon.

Avvikssystemet inneholder åtte forhåndsprogrammerte statistikker.

- Avvik
- HMS
- Forbedringsforslag
- Ytre miljø
- Tjeneste-tjenestemottaker
- Personvern/informasjonsikkerhet
- Organisasjon internt
- Eksterne samarbeidspartnere

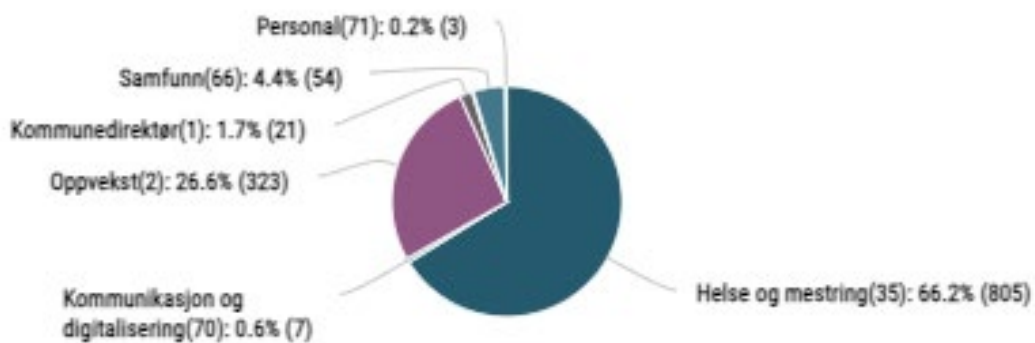


Kilde: Compilo Orkland kommune

Figur 4. Antallet avvik årlig 2020-23. Søylen lengst til høyre viser antall avvik hittil i 2023 (17.07).

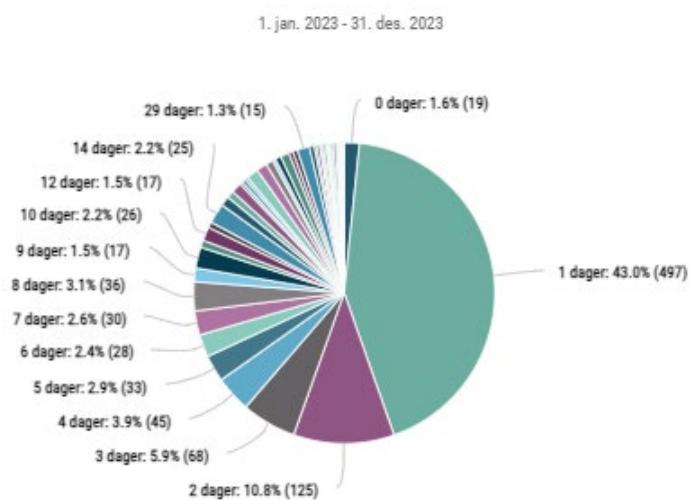
Totalt antall avvik i 2021 var 1195, i 2022 1789, mens ansatte frem til 17.07. har registrert 1216 avvik i 2023. Av avvikene som er registrert hittil i år, gjelder 66,2 prosent sektor helse og mestring. 26,6 prosent gjelder sektor oppvekst, mens 1,7 prosent har ligger hos kommunedirektøren. Resterende er fordelt på sektorene kommunikasjon og digitalisering, samfunn og personal (stab). Der samfunn utgjør den største andelen på 4,4 prosent.

Nedenfor følger ett sett av figurer som viser noe data om innmeldte avvik hittil i 2023. Om lag 25 prosent av innmeldte avvik tar det mer enn en uke før de blir lest, og ca 25 prosent av avvikene tar det mer enn tre uker før de blir lukket. 92,4 prosent av avvikene blir lukket uten at det blir loggført en handling.



Kilde: Compilo Orkland kommune

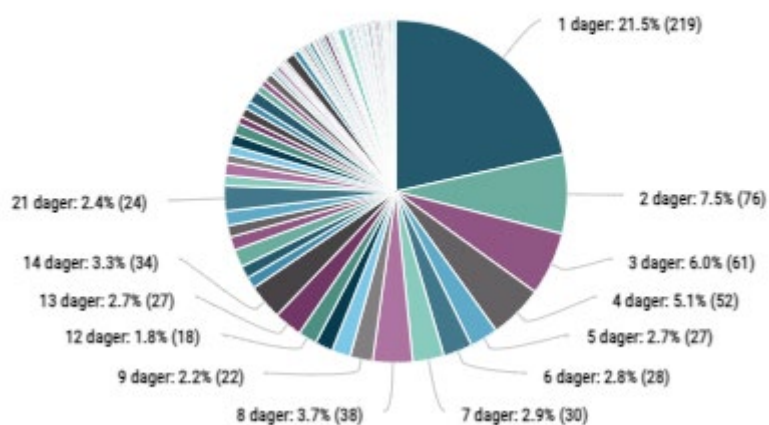
Figur 5. viser Innmeldte avvik fordelt på ulike sektorer i Orkland kommune hittil i år.



Kilde: Compilo Orkland kommune

Figur 6. Viser hvor lang tid det tar før innmeldte avvik blir lest hittil i 2023

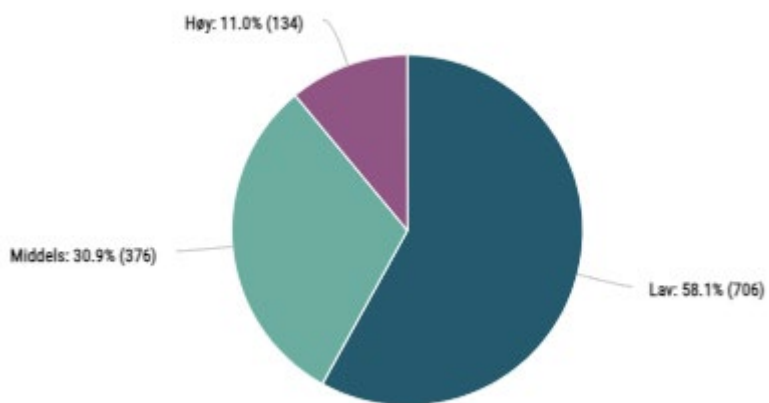
1. jan. 2023 - 31. des. 2023



Kilde Compilo Orkland kommune

Figur 7. viser hvor lang tid det før avvik blir lukket hittil i 2023

1. jan. 2023 - 31. des. 2023



Kilde: Compilo Orkland kommune

Figur 8. viser Innmeldt alvorlighetsgrad på avvik registrert i 2023

Revisor finner ingen skriftlig rutine i Compilo for hvordan avvik skal håndteres.

I oppstartmøtet med administrasjonen fortelles det at alle ansatte har tilgang til å registrere avvik både via PC og en mobil applikasjon. Det opplyses at det finnes ansatte som ikke benytter systemet. Revisor har fått tilsendt en egen e-post, datert 16.08.23, som viser at Compilo i Orkland har hatt 770 i perioden 12.08.22-14.08.23.

Kommunalsjef samfunn definerer et avvik til å være ting som ikke blir gjort som det skal gjøres, ut fra en forventning om hvordan dette skal gjøres. Han forteller at det ikke blir ført avvik der det mangler prosedyrer. De har diskutert hva som er et avvik i ledergruppa innenfor samfunnssektoren. Der deltok også systemansvarlig for Compilo fra personal (stab). Kommunalsjefen ser kun unntaksvis avvik, da de fleste lukkes på et lavere nivå i organisasjonen. Verneombudet skal bekrefte at HMS-avvik er lest før de lukkes. De arbeider med mål om å stoppe avvikene på enhetsledernivå. Renhold har i liten grad (inntil høsten 2022) brukt avvikssystemet. Renholdsleder fokuserte på HMS høsten 2022, noe som resulterte i en mengde avvik.

Kommunalsjef for helse og mestring forteller at det rapporteres på mye som ikke er avvik. Han ser på dette i et læringsperspektiv. Avvikene lukkes fortrinnsvis i personalmøter. Med dette får de ansatte en diskusjon på hva som er reelle avvik. Over tid vil kvaliteten og konsistensen på det som legges inn i avvikssystemet bli bedre. I personalmøtene rettes det også fokus på avvikets innhold og alvorlighetsgrad, slik at alle etter hvert blir vant med hva som er riktig graderingen. Sektoren har en utfordring med å kommunisere klassifiseringen av avvikene. Alle i organisasjonen har mulighet til å melde avvik. Helse og mestring har et høyt antall registrerte avvik. Generelt har sektoren en overrapportering på avvik, og har mål om å rapportere som avvik det som er brudd på prosedyrer. Avvik på somatiske prosedyrer går inn i Compilo, men dokumenteres med videre oppfølging i journal. Sektoren har ingen bestemte metoder for å håndtere avvik, annet enn at Compilo krever at det blir foretatt handlinger for å lukke avviket. Kommunalsjefen mener at avvikshåndteringen er bedret ved at avvikene tas opp i personalmøtene.

Oppvekstsektoren har ikke vært gode på å skrive avvik, forteller kommunalsjef oppvekst. Hun definerer et avvik til noe som de ansatte opplever som avvik. Innenfor sektorledelsen har det vært flere reflekterende diskusjoner om hva et avvik er. Typiske eksempel på diskusjon om avvik i grunnskole er: ved utagerende atferd, er det adferden, mangel på rutiner for å håndtere atferden, eller at det ikke reageres som er avviket? Eller skal hendelsene rapporteres som avvik for å være grunnlag for statistikk. Det reflekteres rundt dette i organisasjonen. Oppvekstsektoren fører avvikssystemet i Compilo, og det er gjennomført opplæring i dette.

Om det er en skrevet rutine for melding av avvik er kommunalsjefen usikker på. De ansatte innenfor sektoren oppfordres til å melde de avvikene de ser. 9A-saker⁴ kan meldes som avvik og legges inn i Compilo, men det kan skje at det må jobbes videre via andre rutiner for skolemiljø saker. Noen ansatte innenfor sektoren har sagt at tid er en begrensende faktor for å melde avvik.

Kommunalsjefen for kommunikasjon og digitalisering gir eksempel på at det meldes avvik fra andre deler av organisasjonen, som stabsfunksjoner må behandle. Dette kan være saker som omhandler tredjepartsleverandører. Mangel på nettilgang kan være et eksempel. I organisasjonen kjenner de ikke til hvem som skal rette problemet, og melder derfor driftsproblemer som avvik. Kommunalsjefen er av den oppfatning at kommunen trenger felles refleksjon for å få en felles avviksforståelse.

Det fortelles av personalsjefen at kulturen for å melde avvik varierer i organisasjonen. Alle kommunalsjefer uttrykker en klar oppfordring om å melde avvik. Personalsjefen forteller at ute i organisasjonen er det den enkelte leder som har ansvaret å følge opp kvalitetsarbeidet. Normalt har personalenheten nok ressurser til å følge opp det overordnede arbeidet med kvalitetssystemet og opplæring i dette. Samtidig så har ikke enheten nok ressurser til å gjennomføre store løft utviklingsmessig, men må prioritere mindre satsinger innenfor den totale ressursrammen for enheten.

Det arrangeres møter mellom hovedverneombud (HVO) og personalavdelingen med HMS-rådgiver. Her har internkontroll og spesielt avvik vært på agendaen. HVO får opp alle avvik i Compilo. Verneombudene må lese disse før avvik lukkes. HVO forteller at det merkes at ledere har hatt fokus på at avvik skal meldes, og at kommunen har fokus på opplæring i avvikssystemet.

⁴ Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. For å sikre elevene denne retten, har skolen en aktivitetsplikt etter oppl. § 9 A-4. Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Revisors Vurdering

Internkontrollsystemet sikrer ikke i tilstrekkelig grad at avvik i organisasjonen blir registrert og behandlet.

Revisor finner ingen rutiner for registrering eller behandling av avvik. Teknisk sett er dette relativt intuitivt, men mangel på rutiner vurderes likevel som en svakhet.

Revisor ser behovet for en sterk sentral styring av selve avvikssystemet. Blant annet for å sikre konsistente data i avvikssystemet. I dette savner revisor en definisjon på hva et avvik er. Revisor har forståelse for at Orkland kommune i første omgang har satt fokus på å få ansatte til å melde avvik, uavhengig av om avvikene følger en tydelig definisjon eller ikke.

Det er stor variasjon i hvor stor grad avvik meldes i organisasjonen. Helsesektoren har kommet lengre enn de andre sektorene. Sektor samfunn henger noe etter, og bruker systemet i liten grad. Denne sektoren har innenfor noen fagfelt andre fagsystemer.

3.8 Rapportering internt

Revisor finner ingen rutiner eller prosedyre i kvalitetssystemet for rapportering i Orkland kommune. Rapportering er omtalt i kommunens økonomireglement punkt 5.3. Ifølge reglementet skal kommunestyret minst to ganger i året få seg forelagt tilstandsrapport så langt i året. Rapporten skal vise avvik sett i forhold til de mål og premisser som er vedtatt i årsbudsjettet, jfr. kommunelovens §14-5. Rapporteringstidspunktene settes til etter første kvartal, etter juli og etter september. Vesentlige avvik skal kommenteres særskilt med angivelse av hvilke tiltak som blir iverksatt for at måloppnåelsen skal finne sted. Prognoser for resten av året beskrives i rapporten. For investeringsprosjekter skal framdriften og økonomiske forhold kommenteres. Investeringsprosjekter som er avsluttet skal fremlegges for politisk behandling i egen sak når disse har en kostnadsramme på 10 mill. kr eller mer.

I oppstartsmøtet forteller kommunedirektør og økonomisjefen om rapporteringen i praksis. Rapporteringskravene i økonomireglementet følges. I tillegg inneholder kvartalsrapporteringen informasjon om avvik og avvikshåndtering fra Compilo. Det avholdes styringsdialoger hvor kommunedirektør og assisterende kommunedirektør møter kommunalsjefene og enhetsledere innen områdene. Prosatekst om kvaliteten på tjenestene, sykefravær, avviksrapporter,

spesielle hendelser og fagutvikling gir et bredt bilde av aktiviteten i perioden og inngår i rapportering.

For å sikre god styring baseres rapporteringen på tilgjengelige styringsdata. Tidligere brukte kommunen målekort, men de har nå et litt annet system for å rapportere. Kommunen er opptatt av at det blir satt måleindikatorer som er nyttige, og at det ikke brukes måletall bare for de det er mulig. Det måles på resultater på det som registreres nasjonalt, og det sammenlignes med andre kommuner. Eksempelvis har kommunen et nøkkeltallsdokument, KOSTRA-data, og rapporterer på resultatet av nasjonale prøver innenfor oppvekst. Brukerundersøkelser blir også omtalt som et nyttig verktøy til å forstå tjenesteproduksjonen i kommunen.

Bærekraft er inkludert i kvartalsrapporteringen. Kommunen er med i et bærekraftsnettverk. Det oppleves som vanskelig å finne nyttige indikatorer. Alle temaplaner er knyttet opp mot bærekraft.

Møtestrukturen innebærer ukentlige ledermøter mellom kommunedirektøren og kommunalsjefene. Kommunalsjefene har møter med enhetslederne jevnlig, og etter behov. Det er samlet enhetsledemøte seks ganger i året. Møtereferatene ligger i Teams.

I tillegg til den formelle rapporteringen, finnes også uformell rapportering. Kommunen har en organisasjonsstruktur som skiller tydelig mellom administrasjon og politikk, og dette håndteres godt, ifølge deltakerne i oppstartsmøtet. Kommunen har faste, ukentlige møtepunkter mellom kommunedirektøren og ordføreren.

Kommunalsjefene gir utfyllende informasjon til det som blir fortalt i oppstartsmøtet. Et generelt inntrykk er at de opplever rapporteringen som ryddig. Det benyttes ONENote som verktøy i rapporteringen, og kommunalsjefen fyller ut det som kreves. Årsmeldingen er bygd opp på samme måte. Kommunalsjefene har ansvar for hver sine områder. Sluttproduktet kvalitetssikres i kommunikasjonsavdelingen. Kommunalsjef oppvekst forteller at solid styring har vært et bærende prinsipp siden oppstarten av Orkland kommune. Hun forteller at solid styring handler både om å belyse kvaliteten på tjenestene kommunen leverer, kontroll på økonomien og at kommunen klare å levere på vedtatte planer. Det har vært viktig for administrasjonen å finne sin måte å styre på. Det vil si å finne en styringsprosess som er godt forankret både politisk og administrativt, og som bidrar til forutsigbarhet og gode beslutningsprosesser.

Revisors vurdering

Internkontrollsystemet til Orkland mangler rutinebeskrivelser for rapportering.

Orkland kommune har ikke skriftlig rutiner for rapportering i sitt kvalitetssystem. I intervjuene med revisor forteller kommunalsjefene om en god praksis. Rapporteringen belyser både økonomisk utvikling, og tilstand i kvaliteten på tjenestene. Styringsdata blir brukt aktivt som grunnlag for rapportering der det er tilgjengelig.

3.9 Rapportering til kommunestyret

Årsmeldingen og kommunedirektørens årsberetning for Orkland kommune 2022 inneholder momenter fra kommunens internkontroll. Dette eksemplifiseres med

- Målstruktur
- Det kommunale plansystemet
- Avviksrapportering
- Eventuelle tilsyn blir nevnt innenfor de ulike rammeområder

Revisor finner ikke at internkontroll i seg selv er omtalt i kommunens årsmelding. Eksempelvis status på utviklingen og forbedringen av egen internkontroll.

Internkontroll blir nevnt som et eget punkt i kommunens årsberetning for 2022. Her summeres alle avvik innenfor hver sektor; helse, oppvekst, samfunn og stab. Antallet avvik sammenliknes med antallet året før. Tabellen er gjengitt under.

Hovedkategorier	Totalt	Helse	Oppvekst	Samfunn	Stab
Tjeneste - tjenestemottaker	1 182	802 (560)	292 (134)	29 (15)	6 (60)
HMS	390	174 (189)	133 (87)	55 (27)	4 (28)
Personvern / Informasjonssikkerhet	36	12 (19)	10 (5)	0 (2)	1 (7)
Organisasjon/internt	367	184 (119)	83 (57)	9 (17)	1 (13)
Ytre miljø	41	0 (11)	0 (2)	19 (3)	1 (0)
Sum	1 787	1 047 (789)	473 (285)	87 (64)	99 (108)

Kilde: Årsberetning Orkland kommune 2022

Figur 9. Antallet avvik pr sektor i Orkland kommune 2022 (2021).

Årsberetningen bekrefter at det fortsatt skal jobbes med å utvikle en kultur for kvalitetsforbedring gjennom opplæring, bevisstgjøring, tilgjengelighet på kvalitetssystem og et systematisk forbedringsarbeid. Med bakgrunn i risikovurderinger knyttet til datasikkerhet har kommunen også etablert tiltak knyttet til informasjon og opplæring for å redusere risikoen for driftsavbrudd i kritiske datasystemer på grunn av datainnbrudd.

Revisors Vurdering

Kommunen rapporterer om internkontroll til kommunestyret årlig, men rapporteringen har forbedringspotensial.

Orkland kommune drar frem momenter fra egen internkontroll i årsmeldingen for 2022. Rapporteringen legger vekt på antall avvik. Loven i seg selv sier ikke noe om hvordan det skal rapporteres på internkontroll. Men forarbeidene tilsier at det skal rapporteres på systemer, rutiner og løpende internkontrollarbeid.

3.10 Kompetanseplan

Orkland kommune har en taktisk kompetanseplan i form av temaplan for kompetanse og heltid. Planen ble godkjent i kommunestyret 27.10.2021. Formålet med planen er å

- Gjøre Orkland kommune bedre i stand til å planlegge riktig bemanning og utvikle riktig kompetanse for å yte best mulig kommunale tjenester.
- Etablere et systematisk og langsiktig arbeid for å fremme heltidskultur.
- Utvikle rekrutterings- og omdømmearbeidet for å møte spesifikke rekrutteringsutfordringer.
- Orkland skal være en attraktiv arbeidsgiver for lærlinger og vi skal videreutvikle dette arbeidet i planperioden.
- Videreutvikle et FoU-arbeid som er forankret i tjenestene og som brukes som et ledd i tjenesteutvikling, kompetanseutvikling og eksternt omdømmearbeid

Planen gir en oversikt over situasjonsbildet ved å vise til trender i Orkland kommune. Eksempelvis for demografi, gjennomgående kompetansebehov, data fra undersøkelser og internkontroll, og status i ulike tiltak som gjennomføres. Temaplanen blir også satt i sammenheng med resterende planverk i kommunen.

Planverket presenterer i alt 36 ulike tiltak for å nå kommunens målsetting innenfor kompetanse og bruk av heltidsstillinger. Forventet resultat er ifølge planverket:

- Riktig bemanning med riktig kompetanse til riktig tid sikrer best mulig utnyttelse av personalressursene.
- FoU-arbeidet anses som en del av den daglige driften og er forankret i linjeorganisasjonen. Resultater og nye løsninger blir delt på tvers i organisasjonen og til allmennheten. Det gir Orkland kommune et godt omdømme som arbeidsgiver og som samarbeidspartner for FoU-arbeid i regionen. FoU er en naturlig del av medarbeidernes utviklingsplaner.
- Gjennomsnittlig stillingsstørrelse har økt fra 81 prosent til 85 prosent og andel heltidsansatte fra 53 til 60 prosent. Andelen hele faste stillinger som lyses er 80 prosent eksklusiv studentstillinger og tilsvarende. Det er en forventning om at dette resulterer i bedre tjenester med økt kontinuitet for brukerne.
- Rekruttere kvalifisert arbeidskraft til alle stillinger sikrer riktig kvalitet på tjenestene.
- Oppfylle KS sine målsettinger om to lærlinger per 1 000 innbyggere sikrer økt rekrutteringsgrunnlag til kommunale stillinger.

Revisors vurdering

Orkland kommunes har en kompetanseplan.

Orkland kommune har en egen taktisk kompetanseplan som tilfredsstillende kravet som settes i tilknytning til internkontrollbestemmelsene.

3.11 Delkonklusjon

Revisor har undersøkt om Orkland kommune har et internkontrollsystem som bygger på de fundamentene som det stilles krav til som følge av kommuneloven, eller som er mye brukt i anerkjente metoder.

Orkland kommune er en relativt ny kommune, der det er brukt vesentlig ressurser på å bygge et internkontrollsystem fra bunnen av. Fundamentene for internkontrollsystemet er fortsatt i utvikling, og revisor finner svakheter i følgende punkt:

- Rutiner og beskrivelser av kommunens hovedprosesser må legges i kvalitetssystemet
- Avvikssystemet må implementeres i større grad i organisasjonen.
- Risikovurderinger av hovedprosessene bør settes bedre i system.
- Rapporteringen på status i kommunens internkontroll til kommunestyret bør omfatte hele internkontrollsystemet.

Revisor har respekt for at å utvikle et fullgodt internkontrollsystem i en organisasjon på størrelse med Orkland kommune er noe som tar tid. Det handler også om kulturbygging, da alle nivå i organisasjonen må se nytten av systemet.

4 KONTROLLAKTIVITETER

4.1 Problemstilling

- Gjennomfører Orkland kommune tilstrekkelig grad av kontrollaktiviteter?

4.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Kommunedirektøren bør sørge for å ha rutiner og prosedyrer for kontrollaktiviteter.
- Kontrollaktivitetene bør settes i system, og være et verktøy for å redusere risiko.

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

4.3 Rutiner, prosedyrer og system for kontrollaktiviteter

Avviksmelding og avviksoppfølgingen som beskrevet i kapitel 3.7 er en kontrollaktivitet i seg selv. Direktoratet for økonomi og forvaltning (www.dfo.no⁵) omtaler dette som et førstelinjeforsvar i internkontrollen. Alle medarbeidere bør kunne melde fra, og korrigere feil for å øke kvalitet i tjenesteleveransene, redusere risiko og øke sannsynligheten for at mål oppnås. I Orkland kommune er registrering og håndtering av avvik enda ikke fullt ut implementert.

Revisor har søkt i kommunens kvalitetssystem for å se etter rutiner som beskriver kontrollaktiviteter. Eksempler på rutiner som er funnet er:

- «kontrollskjema for daglig kontroll av lekeapparater»
- Internkontrollhåndbok vann og avløp kap 6.5 kvalitetskontroll
- Istandgjøring og kontroll av legemidler sykehjem

I oppstartsmøte fortelles det at kommunen gjennomfører en rekke kontrollhandlinger for å heve kvaliteten på arbeidet de utfører. På økonomiområdet går de gjennom bruk av momskoder, KOSTRA-rapportering og sikrer kvalitet på dataene. Økonomiområdet mangler en

⁵ [Veileder i internkontroll - Hvordan etablere internkontroll? | DFØ \(dfo.no\)](#)

risikoanalyse for å synliggjøre hvor risikoene er størst. De bruker erfaring som grunnlag for å foreta kontroller.

I helsesektoren er de veldig bevisste på risiko, men det varierer fra område til område hvordan dette er dokumentert. De har ulike innfallsvinkler til dette arbeidet, og det inkluderer blant annet å se på hva de frykter kan skje, hva som kan skje og hva de vil gjøre hvis det skjer. De jobber systematisk, forteller kommunalsjefen, men de er ikke nødvendigvis så bevisste på at det er en fullstendig risikovurdering som ligger til grunn. I intervju med kommunalsjefen for helse og mestring fylles dette ut med eksempler på kontrollaktiviteter;

- kommunelegen foretar kontroller
- Styringsdialogen med kommunedirektør
- controllerfunksjoner innenfor økonomi
- stikkprøver på dokumentasjon som foretas av ledere
- kontrollerer av medisinsk utstyr
- statsforvalterens tilsyn med virksomheten.

Kommunalsjefen forteller at kontroll og risikovurderinger er satt i et system, men det er ikke gjort en vurdering av om dette er tilfredsstillende. I ledergruppa, og i egen sektor spesielt, vurderes det å ha betryggende fokus. Dette går blant annet ut på å ha gode og gjennomtenkte beredskapsplaner. Kommunen lager nye prosedyrer etter praktiske øvelser.

Det er i løpet av 2022 utarbeidet eget internkontrollsystem for barnehage, forteller kommunalsjef for oppvekst. Barnehagemyndigheten er pålagt å ha et internkontrollsystem og å føre tilsyn. Dette er et regionalt arbeid der Orkland kommune har samarbeidet med andre kommuner om hvordan dette skal gjøres. For grunnskole er det laget et årshjul med ulike aktiviteter som blir gjennomført med faste rutiner gjennom året. Elevundersøkelsen på nyåret, eksamen og kartleggingsprøver på våren og nasjonale prøver forberedes og gjennomføres med evaluering i ettertid. Det er gjennomført medarbeiderundersøkelse som følges opp med handlingsplan og kartlegging av digital modenhet Oppvekstsektoren ønsker å bruke resultatene av ulike målinger bedre, og arbeider aktivt med dette. Måltall (kvalitetsindekser) er prøvd i kommunen. Dette ble opplevd som krevende. Elevkullene varierer veldig mye fra år til år. Å følge med skoler over tid har derfor vært nyttig. Å fastsette mestringsnivå har vært vanskelig. Kommuneoverlegen fører tilsyn med barnehager og skoler etter miljørettet helsevern hvert tredje år, samt ved konkrete henvendelser og bekymringsmeldinger. I 2023 er det ført tilsyn ved Lensvik skole og Orkanger ungdomsskole i forbindelse med ferdigstilling av nybygg samt Orkanger barneskole etter henvendelse FAU.

Statsforvalteren fører tilsyn med barnehager og skoler etter rammeplan for barnehage og opplæringsloven. Tilsynene føres etter nasjonal plan for tilsyn samt ved konkrete henvendelser og bekymringer. I løpet av 2022 er det ført tilsyn over gratisprinsippet i grunnskole, skolemiljø og spesialpedagogisk hjelp i barnehage.

Kommunalsjef samfunn viser til et styringssystem som han opplever som tillitsbasert. Han tror ikke strategisk ledergruppe har satt kontrollaktiviteter i system på overordnet nivå. På fagnivå kan det være at dette er gjort.

Revisors vurdering

Orkland kommune har rutiner og prosedyrer for relativt få kontrollaktiviteter.

Orkland kommune har relativt få rutiner som dekker kontrollaktiviteter. Revisor er av den oppfatning at det etter all sannsynlighet blir gjennomført flere kontrollaktiviteter enn det som nevnes av kommunalsjefene. Trolig finnes det også prosedyrer for noen av disse kontrollaktivitetene i egne fagsystem i kommunen.

Kontrollaktiviteten er i liten grad satt i system.

Revisor kan ikke se at det jobbes risikobasert i utvelgelsen av kontroller, og kontrollaktivitetene er i liten grad satt i system.

4.4 Delkonklusjon

Selv om det gjennomføres kontrollaktiviteter i forbindelse med internkontrollen i Orkland kommune, er disse ikke satt i system. Det finnes få rutiner for kontrollaktiviteter. Revisor kan med det ikke si at det gjennomføres tilstrekkelig kontrollaktiviteter. Orkland kommune har på et overordnet nivå ikke tatt stilling til hva kontrollaktiviteten organisasjonen skal være.

5 EVALUERING AV, OG BRUK AV DATA FRA INTERNKONTROLLEN SOM GRUNNLAG FOR LÆRING

5.1 Problemstilling

- Bruker Orkland kommune informasjonen fra internkontrollen til forbedringsarbeid?

5.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

- Kommunedirektøren skal evaluere hvordan kommunen jobber med internkontrollen.
- Data fra internkontrollen bør brukes til å skape læring i organisasjonen.

5.3 Evaluering av internkontroll

Orkland kommune fikk tilsatt ny kommunedirektør våren 2023. Tidligere kommunedirektør initierte en egen revidering av internkontrollen i kommunen høsten 2022. Gjennomgangen skulle starte med en overordnet risikoanalyse. Det ble foreslått å benytte modellen som KS har presentert i sin veileder «Orden i eget hus». På bakgrunn av vurderingene som kommer frem i overordnet ROS-analyse vil kommunen gjennomføre ROS-analyser på det enkelte kommunalsjefsområdet. I beskrivelsen av gjennomgangen trekkes det frem fem problemstillinger for kommunedirektør. Disse er gjengitt i bildet under. Det var tenkt fem ressurspersoner inn i gjennomgangen. Disse har også roller som ledere eller rådgivere i stabsfunksjon.

- Virksomhetsstyring, delegering og lederavtaler bør utformes slik at de synliggjør internkontroll som ledelsesansvar, og slik at de etterspør og stimulerer til etterlevelse.
- Kommunedirektøren bør ved strategiformidling, styringsdialog og engasjement etterspørre resultater, og vise at forbedringsprosesser og vedlikehold av internkontrollen er viktig.
- Ha tydelige forventninger til formalisering og dokumentasjon. Tilrettelegge ved å innføre maler og ensartet praksis for sammenliknbare aktiviteter.
- Gjennom en overordnet risikovurdering avdekkes og dokumenteres andre risikoer, og ledelsen får støtte til sine diskusjoner vurderinger og prioriteringer.
- Gjennom risikovurderinger som gjennomføres, og informasjon som aggregeres bør kommunedirektøren være oppdatert på risikobildet og tilstanden. Risikovurderinger som gjennomføres på tjenestenivå vil klargjøre hvorvidt rutiner og prosedyrer er etablert, om de er tilstrekkelige og om de følges.

Kilde: Forslag til revisjon, Orkland kommune.

Figur 10. Aktuelle problemstillinger for kommunens egen revidering av internkontroll

Relativt kort tid etter at dette tiltaket ble initiert, ble det klart at kommunedirektøren skulle gå over i annen stilling. Fokuset i kommunen ble dermed endret. I oppsigelsestiden til kommunedirektøren ble det prioritert å avslutte/fullføre andre saker, samtidig ble det sett på som lite hensiktsmessig å fullføre gjennomgangen før ny kommunedirektør var på plass. Ny kommunedirektør ble tilsatt i mars 2023. Hun er godt kjent med arbeidet som var påbegynt og ny fremdriftsplan vil bli satt etter sommeren 2023. Disse opplysningene er sendt i egen epost til revisor fra kontaktperson i kommunen.

Revisors vurdering

Orkland kommune evaluerer ikke arbeidet med internkontroll, men vil starte opp dette arbeidet høsten 2023.

Orkland kommune evaluerer ikke arbeidet med internkontroll. Kommunen har gitt revisor informasjon om at dette arbeidet vil bli startet opp høsten 2023.

5.4 Bruke data fra internkontroll til å skape læring

Orkland kommune har en planstrategi som beskriver en overordnet læringsløype. Årlig starter denne med utformingen av et utfordringsdokument. Dette utfordringsdokumentet er ikke en risikovurdering, og ikke beskrevet som en del av internkontrollen av kommunen selv.

I oppstartsmøtet i forbindelse med denne revisjonen fortelles det at det i ledermøte til kommunedirektøren kommer opp tema som det bør lages rutiner for. Ledergruppen er opptatt av å skape systematisk forbedring. To eksempler som nevnes er arbeidet med å forhindre utenforskap. Det trengs også å gjøre større gjennomgang av tekniske tjenester. De fleste forbedringene av større karakter er forankret i kommunedirektørens ledergruppe. Når det meldes inn en sak, kan det defineres som en sak som er tatt opp, og det blir gjort tilhørende tiltak. At saker blir tatt opp i ledermøtet sikrer at det blir dokumentert.

Ingen av kommunalsjefene forteller om at det blir brukt en anerkjent metode ved avvikshåndtering. Innenfor helse og mestring har de startet med å gjennomgå en del avvik i ledermøter. Personalsjefen viser også til helsektoren når han skal beskrive hvordan kommunen skaper læring ut fra momenter i internkontrollen. Han mener de gjennomfører en tydelig metodisk gjennomgang av avvik.

Kommunalsjef for helse og mestring forteller at de legger kvalitetsforskriften til grunn, når de lager prosesser for å skape læring. Kommunalsjefen forteller at det kan være at revisjonen bruker litt andre ord på elementer i internkontrollen, enn det som er praksis i kommunen. Kommunalsjefen viser til Kvalitetsforskriften, og at det er den som ligger til grunn for internkontrollen i sektoren, også med hensyn til læring. Kvalitetsforskriften bygger på det enkle konseptet med at all aktivitet skal ha en strukturert gjennomgang slik som Demings sirkel strukturerer det. Altså plan, gjennomføring, evaluering og korrigerende for så å starte på nytt til beste praksis er oppnådd. Ved ROS analyser benyttes en enkel matrise for å sikre regelmessig gjennomføring. Dette er utgangspunktet for å rette tiltak, og å etablere prosedyrer. Kommunalsjefen forteller at det var relativt store kulturforskjeller i kommunene som ble slått sammen med tanke på internkontroll. Eksempelvis har noen kommuner måtte endre praksis/kultur for å oppfylle loven. Dette gjelder blant annet dokumentasjon, og observasjon i tjenesten. Sektoren har dedikerte personer som tar tak i internkontroll, og som følger opp vesentlige områder. Verneombudene har også delegerte oppgaver ute i avdelingene som relateres til internkontroll og HMS.

Revisors vurdering

Orkland kommune bruker data fra internkontrollen til læring i begrenset grad.

Orkland kommune bruker data fra internkontrollen til læring i begrenset grad. Systematikken i dette arbeidet er lav. Unntaket er innenfor sektoren helse og mestring der det blir fortalt om en tydelig metodikk for å gjennomføre forbedringer etter avvik.

5.5 Delkonklusjon

Orkland kommune bruker informasjonen fra internkontrollen til forbedringsarbeid i begrenset grad. Til dette finnes det unntak. Helsesektoren har større systematikk i å bruke data fra internkontrollen til systematisk forbedring.

6 KOMMUNEDIREKTØRENS UTTALELSE

En foreløpig rapport ble sendt på høring til kommunedirektøren i Orkland kommune 18.08.23. Revisjon Midt-Norge mottok kommunedirektørens uttalelse 19.09.23.

Høringssvaret finnes i sin helhet i vedlegg 2 til denne rapporten. Revisor har på bakgrunn av uttalelsen gjort følgende korrigeringer i rapporten.

- *En setning er endret på side 18. «Kommunen leide inn bistand for å få på plass dette»*
Setning beskriver at kommunen leide inn bistand til å utarbeide en helhetlig ROS-analyse jf beredskapsforskriften. Revisor har på bakgrunn av uttalelsen gjort korrigeringer i rapporten. Det ble ikke leid inn bistand til å legge denne analysen inn i kvalitetssystemet Compilo, slik som utkastet til uttalelse beskrev.
- Korrigerings av skrivefeil.
- Kommunedirektøren skriver i sin uttalelse *«Det er for oss noe uklart hva som menes med revisors vurdering av forskjellene i vurderingene på side 20. Begge handler om ROS knyttet til internkontroll, men i første vurdering er ordet hovedprosesser tatt inn. Hvis det utarbeides en ROS – analyse over internkontroll, vil den også inneholde oppfølging av fattede vedtak, utfordringsdokumentet med mer. Mulig behov for en presisering her.»*

Når det gjelder siste kulepunkt om risikovurderinger, omhandler den første vurderingen risikovurdering knyttet til hovedprosessene i kommunen. En slik risikovurdering bør være bygd opp av risikoer for avvik i tjenesteproduksjonen, eller risikoer for at kommunen ikke etterlever lov og forskrift. En mer praktisk tilnærming vil være å bygge opp denne risikovurderingen av risikoer for at kommunen ikke når sine mål. Det er her viktig at kommunen tenker både på ekstern og intern tjenesteproduksjon. Kravet for en slik risikovurdering kan utledes fra kommunelovens §25-1, 3. ledd, bokstav c). I KMD sin veileder om internkontroll står følgende tekst:

Internkontrollen skal videre både avdekke og følge opp risiko for at avvik skal skje. Dette er sentralt forebyggende arbeid. Det innebærer blant annet at kommunedirektøren må skaffe oversikt over (saks)områder i kommunen hvor det er fare for manglende etterlevelse av lover og forskrifter, og sette inn relevante forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge brudd på lover og forskrifter. Dette må gjøres ut fra både kortsiktig og langsiktig perspektiv. Det langsiktige perspektivet er viktig for at virksomheten kan lære og korrigere fremtidige aktiviteter. Dette læringsperspektivet er en sentral del av

internkontrollen. Internkontrollen bør ses på som en løpende og lærende prosess i virksomheten.

Den andre vurderingen i samme avsnitt omhandler risikovurdering av internkontrollen i seg selv. Denne risikovurderingen skal danne grunnlaget for et kontinuerlig forbedringsarbeid av egen internkontroll. En slik risikovurdering ville typisk hvert byggd opp av risikoer for at de ulike momentene i internkontrollen ikke har høy nok kvalitet. Eksempelvis rutiner og prosesser, risikovurderinger, avvikssystem, rapportering, Kravet for en slik risikovurdering kan utledes fra kommunelovens §25-1, 3. ledd, bokstav e). Som sier at internkontrollen skal evalueres, og ved behov skal skriftlige prosedyrer forbedres. Loven setter ikke krav til hvilken metodikk som brukes i en slik evaluering, man bør derfor se til anerkjente metoder for forbedringsarbeid. Som stort sett alle tilfeller har en risikobasert tilnærming.

Med bakgrunn i kommunedirektørens uttalelser er revisjonskriteriet som er utledet i vedlegg 1 i rapporten endret til

- Internkontrollsystemet skal inneholde risikovurderinger av hovedprosessene i organisasjonen, og det bør også finnes en risikovurdering av internkontrollen i seg selv.

7 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

7.1 Konklusjon

Orkland kommune har et system for internkontroll under oppbygging. Det varierer mellom sektorer hvor vidt de ulike fundamentene i internkontrollen er tatt i bruk. De vises til svakheter innenfor følgende punkter:

- Rutiner og beskrivelser av kommunens hovedprosesser må legges i kvalitetssystemet
- Avvikssystemet må implementeres i større grad i organisasjonen.
- Mangel på risikovurderinger av hovedprosessene.
- Rapporteringen på status i kommunens internkontroll til kommunestyret bør være mer spesifikk.

På overordnet nivå har man ikke tatt stilling til hvilke kontrollaktiviteter som bør gjennomføres, eller prinsipper man jobber ut fra i valget av kontrollaktiviteter. Kontrollene som blir gjennomført er i liten grad satt ut fra et risikoperspektiv.

Revisor finner eksempler på at data fra internkontrollen er med å skape læring i organisasjonen. Utfordringsdokumentet som er grunnlaget for den årlige budsjettbehandlingen, er et av dem. Helsesektoren arbeider systematisk med å skape læring etter avvik. Ut fra dette mener revisor at kommunen bruker data fra internkontrollen i begrenset grad til å skape læring.

Revisor har respekt for at å bygge et fullendt internkontrollsystem tar tid. Orkland kommune er en relativt ny kommune, og det er variasjon i hvor godt internkontrollsystemet er utbygd på tvers av sektorene.

7.2 Anbefalinger

- Kommunedirektøren bør sette av mer tid i ledergruppa til å tydeliggjøre, bygge og implementere rammene for internkontrollsystemet.
- Kommunedirektøren bør fortsette implementeringen av internkontrollsystemet. I dette ligger det at;
 - Rutineverket (kvalitetssystemet) må bygges ut
 - Avvikssystemet må benyttes av hele organisasjonen
 - Risikovurderinger av hovedprosessene bør utarbeides, og settes i system.
 - Rapporteringen bør vise status og årlige resultater på internkontrollområdet.

KILDER

"85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll" (2009) Kommunal og regiondepartementet, <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/vedlegg/komm/eigenkontroll/85-tilradingar-for-styrkja-eigenkontroll-i-kommunane-151209.pdf?id=2087492>

COSO Enterprise Risk Management - Integrating with Strategy and Performance (2017), Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)

ISO 9001(2015): Quality management systems – Requirements, iso.org,

«Veileder i internkontroll - Hvordan etablere internkontroll?», <https://dfo.no/hvordan-etablere-internkontroll>», Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, 2023

«Orden i eget hus» (2020), KS kommunenesektorens organisasjon, <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/lokaldemokrati/internkontroll/Kommunedirektorens-internkontroll-veileder-08092020.pdf>

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

System for internkontroll

Kommunene er underlagt en rekke lover og forskrifter som regulerer deres virksomhet. I henhold til § 25-1 i kommuneloven (Kommuneloven, 2018) skal kommuner og fylkeskommuner ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Kommunedirektøren skal etter denne paragrafen:

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- avdekke og følge opp avvik, og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- evaluere, og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

I henhold til § 25-2 skal kommunedirektøren rapportere til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

I Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder om internkontroll i kommunesektoren er kravene i kommuneloven omtalt nærmere. Internkontrollen etter kommuneloven gjelder administrasjonens virksomhet. Det omfatter alt som er innenfor ansvarsområdet til kommunedirektøren. Etter loven er hensikten med internkontroll å sikre at lover og forskrifter følges. Sammenlignet med tidligere kommunelov gis det mer utfyllende bestemmelser om hensikt, innhold og omfang, men kravet er likevel forholdsvis overordnet.

Lovkravene angir minstekrav til en internkontroll, men gir ikke en legaldefinisjon av internkontrollbegrepet. Det finnes ingen «fasit» på god internkontroll. Hver kommunedirektør bør gjøre seg opp en formening om hva som er god internkontroll og hvordan den skal innrettes og følges opp i egen kommune.

Det finnes mye litteratur som beskriver ulike metoder for internkontroll. Dette fordi internkontroll har en grenseflate mot generell virksomhetsstyring. Ulike metoder for ledelse kan dermed brukes som metoder for å opprettholde internkontrollen i en kommune.

Direktoratet for økonomistyring (Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, 2023), heretter omtalt som DFØ, har laget en egen veileder for internkontroll. Utgangspunktet for denne veilederen er reglement for økonomistyring i staten. Veilederen forteller om noen fundament som må være på plass for å skape et godt kontrollmiljø. Den trekker også frem Coso-rammeverket⁶ (COSO 2013) som en sentral referanse. Styrings- og kontrollmiljøet omfatter alt fra forhold som holdninger, atferd, verdier og kompetanse til hvordan ledelsen fordeler ansvar og myndighet, organiserer arbeidet og utvikler virksomhetens menneskelige ressurser. Det legges også til grunn at organisasjonen har en risikobasert tilnærming. Dette for å skape læring, men også for å ta ned risiko for feil og mangler. Det finnes også gode metodereferanser i ISO 9001⁷ og ulike metoder for balansert målstyring.

Med bakgrunn i kommuneloven med tilhørende veiledere, DFØs beskrivelse av et godt kontrollmiljø, Coso-rammeverket og ISO 9001 (iso.org, 2015) har revisor valgt følgende kriterier som kommunens system for internkontroll:

- skal beskrive virksomhetens mål.
- skal beskrive organiseringen (fordeling av ansvar og myndighet).
- skal inneholde risikovurderinger av hovedprosessene i organisasjonen, og det bør også finnes en risikovurdering av internkontrollen i seg selv.
- skal inneholde nødvendige rutiner og prosedyrer for hovedprosessene, og de skal være tilgjengelig og gjort kjent og for medarbeiderne i organisasjonen.
- skal sikre at kommunen avdekker og følger opp mulige avvik.
- bør inneholde rutiner for rapportering.

⁶ COSO-rammeverket er et anerkjent rammeverk for vurdering og utvikling av internkontroll i en virksomhet.

⁷ ISO 9000 er en samling standarder for kvalitetsstyring

- skal sikre at det blir rapportert om internkontrollen til kommunestyret minst en gang i året.
- bør inneholde en kompetanseplan.

Kontrollaktiviteter

DFØ kobler et sett av kontrollaktiviteter til internkontrollen. Disse kontrollaktivitetene har til hovedhensikt å se til at organisasjonen når sine mål. En bieffekt er at de skaper grunnlag for redusert risiko, læring eller forbedring.

Kontrollaktiviteter er handlinger etablert gjennom retningslinjer og prosedyrer. De bidrar til å sikre at ledelsens føringer/tiltak for å redusere risikoer blir iverksatt. Kontrollaktiviteter blir gjennomført på alle nivåer av virksomheten, på ulike trinn av forretningsprosessene, og omfatter også teknologimiljøet. De kan være forebyggende eller avdekkende av natur, og kan omfatte en rekke ulike manuelle og automatiserte aktiviteter som for eksempel autorisasjoner og godkjenninger, verifikasjoner, avstemminger og analyser.

Kontrollaktivitetene i internkontrollen kan ha veldig ulike karakter. I DFØs veileder gis det eksempel på hvordan ledere og medarbeidere setter opp et førstelinjeforsvar i kontrollvirksomheten. Kontrollaktiviteten de gjennomfører er begrenset til egen enhet, og kan være slikt som forbedring av egne rutiner eller risikovurderinger. Andrelinjeforsvaret er gjerne satt til en bestemt enhet eller ressurs i organisasjonen, eksempelvis en kontrollerfunksjon. Disse arbeider gjerne mer systematisk med oppsatte datakontroller, avstemminger og analyser. Videre forsvarslinjer kan være internrevisjon, eller eksterne bidragsyttere. Typisk eksempler på aktiviteter de gjennomfører er tilsyn eller rapporter rundt spesifikke risikoer. Et sentralt moment er at hele organisasjonen bidrar, og at kompetanse om internkontroll er kjent i organisasjonen.

Å arbeide risikobasert betyr å ha oppmerksomhet på hva som kan gå galt, og deretter gjøre det som er nødvendig for å redusere risikoen til et akseptabelt nivå. Dette gjelder også internkontrollen i seg selv. Et hovedfunn i rapporten "85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll" (www.regjeringen.no⁸) var at kommunenes internkontroll var for lite risikobasert. Det kan bety at det er risikoer som ikke er kjent, og derved ikke vurdert eller håndtert med hensyn til

⁸ 85-tilradingar-for-styrkja-eigenkontroll-i-kommunane-151209.pdf (regjeringen.no)

reduksjon av risiko. Det kan også bety at en kommune har internkontroll eller tiltak som ikke er treffsikre eller relevante, eller at de er overflødige (www.ks.no). Ut fra dette kan det utledes at kontrollaktivitetene bør settes inn i et system.

Revisor har på bakgrunn av dette utarbeidet følgende revisjonskriterier for kontrollaktiviteter:

- Kommunedirektøren bør sørge for å ha rutiner og prosedyrer for kontrollaktiviteter.
- Kontrollaktivitetene bør settes i system, og være et verktøy for å redusere risiko.

Bruk av data fra internkontrollen til læring

Både DFØ og Coso-rammeverket forteller oss at internkontrollen skal være en kilde for læring. Arbeidet med internkontrollen i seg selv bør være risikobasert. Slik at metodene som blir brukt forbedres over tid. Dette ligger også i kommuneloven, da arbeidet med internkontroll skal evalueres.

Modellen som DFØ beskriver kan forenkles, og utgjør da en tradisjonell læringssirkel i produksjonsstyringen. Hensikten er at virksomheten planlegger, utfører, evaluerer og korrigerer prosesser og tjenesteleveranser. Målet er å ha lavest mulig risiko, og høyest mulig effektivitet. Det finnes mange varianter og begreper for slike læringssirkler. I en velfungerende organisasjon finner vi slike læringssirkler på mange nivå, og de går kontinuerlig. Noe som blir et særs viktig bidrag til forbedring. Resultater fra internkontrollen skal gi grunnlag for evalueringene i læringsprosessen. Det setter krav til systematikk, og at læringssirkler er innarbeidet i årshjul og andre styringsdokument.

Ifølge kommunelovens § 25-2 skal kommunedirektøren rapportere til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

- Kommunedirektøren skal evaluere hvordan den jobber med internkontrollen.
- Data fra internkontrollen bør brukes til å skape læring i organisasjonen.

VEDLEGG 2 – KOMMUNEDIREKTØRENS UTTALELSE

Nedfor følger kommunedirektørens uttalelse til rapporten i sin helhet:

Kommunedirektøren opplever Revisjonsrapport om internkontroll for Orkland kommune som en ryddig, grundig og nyttig rapport. Kommunedirektøren ser at det er gjort et grundig arbeid i forhold til gjennomgang av kommunens styringsdokumenter og overordnede strategier, og kjenner seg godt igjen i den fremstillingen og forståelsen som blir lagt til grunn av disse i revisjonsrapporten. Revisjonen tar utgangspunkt i kommunelovens bestemmelser om internkontroll og rapportering, og kommunedirektøren oppfatter at rapporten har en systematisk gjennomgang av tema med en tydelig vurdering og konklusjon for hvert enkelt område som berøres i rapporten. Dette gjør rapporten til et praktisk og godt arbeidsverktøy for kommunen i videre arbeid med internkontroll.

Flere av rapportens konklusjoner peker på svakheter som kommunedirektøren er kjent med og har fokus på inn i sitt pågående revisjonsarbeid for internkontroll i Orkland kommune, blant annet knyttet til risikovurderinger og forskjeller på modenhet knyttet til internkontroll i de forskjellige områdene/sektorene i kommunen. På andre punkter peker revisjonsrapporten på nye tema kommunedirektøren bør sette særskilt fokus på videre. Dette vil følges opp i det videre arbeidet.

Kommunedirektøren opplever å ha fått en rapport som tegner et godt bilde av styrker og svakhet ved internkontroll i Orkland kommune med klare konklusjoner og anbefalinger som vil bli benyttet inn i kommunens pågående arbeid med internkontroll.

Bortsett fra dette så bemerker vi noen innspill av redaksjonell art/ behov for tydeliggjøring:

- *Orkanger er nevnt to ganger og bør skrives om til Orkland. Det er side 24 og 37.*
- *Siste avsnitt på side 18 bør omarbeides til: «Kommunen leide inn ekstern bistand for å få på plass helhetlig ROS - analyse» Kommunen leide ikke inn bistand for å få på plass ROS i Compilo.*
- *Det er for oss noe uklart hva som menes med revisors vurdering av forskjellene i vurderingene på side 20. Begge handler om ROS knyttet til internkontroll, men i første vurdering er ordet hovedprosesser tatt inn. Hvis det utarbeides en ROS – analyse over internkontroll, vil den også inneholde oppfølging av fattede vedtak, utfordringsdokumentet med mer. Mulig behov for en presisering her.*



Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Internkontrollprogram for Orkland kommune - orientering fra kommunedirektøren

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

58/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik**Arkivkode** FE-217, TI-&58**Arkivsaknr** 22/221 - 9**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Saksopplysninger

Orkland kommune er i gang med et internkontrollprogram for kommunen.

Kommunedirektøren vil gi en orientering om internkontrollprogrammet som en del av oppfølgingen av forvaltningsrevisjonsrapport om internkontroll.

Tiltak som er vedtatt i hovedutvalg teknikk - orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg		Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Orkland kommune		06.12.2023	59/23
Saksbehandler	Eva J. Bekkavik		
Arkivkode	FE-033		
Arkivsaknr	23/533 - 1		

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Vedlegg

Orientering til kontrollutvalget - tiltak som er vedtatt men ikke gjennomført

Saksopplysninger

På kontrollutvalgets møte 13. juni 2023 ble det under sak 27/23 Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune, vedtatt å be kommunedirektøren om en orientering om tiltak som er vedtatt i hovedutvalg teknikk i inneværende valgperiode, men som ikke er gjennomført.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om tiltak som er vedtatt i hovedutvalg teknikk i inneværende valgperiode, men som ikke er gjennomført. Orienteringen gis på kontrollutvalgets møte 19. september 2023.

Kontrollutvalgets sekretariat har i brev av 23.06.2023 bedt kommunedirektøren om å gi kontrollutvalget en orientering på kontrollutvalgets møte 19. september 2023.

Etter at sakspapirene til kontrollutvalgets møte 19. september var sendt ut så informerte kommunalsjef samfunn kontrollutvalgets leder og sekretær om at de ikke hadde fått startet arbeidet med å lage en orientering til kontrollutvalget enda, og ba om å få utsette orienteringen til utvalgets neste møte.

På bakgrunn av dette så fattet kontrollutvalget enstemmig følgende vedtak i sak 38/23: Saken utsettes til kontrollutvalgets møte i november.

Kommunalsjef samfunn og enhetsleder teknisk ble underrettet om kontrollutvalgets vedtak i e-post av 20.09.2023.

26. oktober 2023 så ble det sendt en e-post til kommunalsjef samfunn og enhetsleder teknisk om at kontrollutvalgets møte er flyttet til 6. desember.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til kommunedirektørens orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Orkland Kommune
Postboks 83
7301 Orkanger

Vår saksbehandler: Eva J. Bekkavik, tlf. 468 51 950
E-post: eva.bekkavik@konsek.no
Deres ref.:
Vår ref.: 20/306-21
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 23.06.2023

Orientering til kontrollutvalget - tiltak som er vedtatt men ikke gjennomført

På kontrollutvalgets møte 13. juni 2023 ble det under sak 27/23 Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune, vedtatt å be kommunedirektøren om en orientering om tiltak som er vedtatt i hovedutvalg teknikk i inneværende valgperiode, men som ikke er gjennomført.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om tiltak som er vedtatt i hovedutvalg teknikk i inneværende valgperiode, men som ikke er gjennomført. Orienteringen gis på kontrollutvalgets møte 19. september 2023.

Under henvisning til kontrollutvalgets vedtak i sak 27/23, ber vi herved om at kommunedirektøren i Orkland kommune orienterer på kontrollutvalgets møte 13.09.2023.

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Kopi til:
Kontrollutvalgets leder
Ordfører

Kontrollutvalgets arbeidsform

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

60/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/346 - 6

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Utrykt vedlegg

[Veileder håndtering av henvendelser til kontrollutvalget](#)

Saksopplysninger

Kontrollutvalget må ta stilling til hvordan det ønsker å arbeide med sitt område.

Følgende punkt avklares i dette møtet:

- Møtedag og klokkeslett
- Håndtering av henvendelser

Videre bør utvalget ta stilling til om det ønsker å ha med følgende saker til hvert møte:

- Innspill til kontrollarbeidet (tidligere eventuelt) - her kan det f.eks. bes om orienteringer fra administrasjonen, endring av møtedatoer osv.
- Aktuelt fra utvalgene - hvert medlem følger opp et utvalg.

Års- og møteplan 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

61/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/346 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til årsplan 2024 for kontrollutvalget.

Kontrollutvalget vedtar følgende møtedatoer for 2024:

- 21. februar
- 3. april
- 29. mai
- 18. september
- 30. oktober
- 4. desember

Kontrollutvalgets leder gis fullmakt til å endre møteplanen, dersom dette skulle vise seg nødvendig.

Kontrollutvalget ønsker at det tilrettelegges for besøk ved.....

Vedlegg

Møteplan 2024 for kontrollutvalget

Saksopplysninger

For å kunne planlegge å gjennomføre kontrollarbeidet på en best mulig måte er det nødvendig å fastsette en årsplan og møtedatoer for kontrollutvalget.

Årsplanen inneholder en oversikt over hvilke kontrolloppgaver som vil stå i fokus i løpet av 2024. I tillegg til de planlagte sakene kan det komme saker fortløpende fra kommunestyret, revisor, henvendelser fra innbyggere/andre eller saker som kontrollutvalget tar opp på eget initiativ.

Kontrollutvalgets møteplan bør tilpasses møteplanen for kommunestyret.

I årsplanen er det lagt opp til to virksomhetsbesøk eller be inn en virksomhet til kontrollutvalgets møte, kontrollutvalget må selv bestemme hvilke virksomheter de vil besøke/be inn.

Kontrollutvalget har budsjettert med å gjennomføre 6 møter i 2024, og det er naturlig å avvikle 3 på våren og 3 på høsten. Utvalget kan løpende gjennom året, vurdere om det er behov for endringer.

21. februar 2024

På møte i februar vil kontrollutvalgets årsmelding for kontroll- og tilsynsfunksjonen i 2023 legges frem. Rapport fra forvaltningsrevisjon av eldreomsorg vil være klar for behandling i kontrollutvalget.

Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurderinger for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er en viktig sak på februar møtet. Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll vil også legges frem.

3. april 2024

Kontrollutvalgets videre arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er en viktig sak på april møtet. Dette arbeidet skal munne ut i plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll.

I møteplanen er det lagt opp til to virksomhetsbesøk (eller be inn en virksomhet til kontrollutvalgets møte), det første virksomhetsbesøket er planlagt gjennomført i april.

29. mai 2024

I henhold til forskrift om revisjon skal revisor avgi sin revisjonsberetning innen 15. april, så fremt årsregnskapet er rettidig avlagt. I så fall vil behandlingen av årsregnskapet, med avgivelse av kontrollutvalgets uttalelse bli en viktig sak på møtet i mai. Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll skal behandles og vedtas på kontrollutvalgets møte i mai, planene skal videre til kommunestyret for endelig vedtak. Kommunedirektørens tilbakemelding om oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 75/22 Forvaltningsrevisjon av vannforsyning og avløp vil være aktuell.

18. september 2024

Viktige saker i september er utarbeidelse av budsjett for kontrollvirksomheten for 2025 som legges frem for endelig vedtak i kommunestyret i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2025. Rapport fra forenklet etterlevelseskontroll for 2023 vil være aktuell. Protokoller fra generalforsamlinger/representantskap og årsmøter, samt årsberetninger for 2023 fra selskaper som Orkland kommune har eierandeler i vil bli lagt frem til orientering. Videre vil bestilling av en forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll fra de nye planene være aktuell.

30. oktober 2024

Prosjektplan vedr. bestilt forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll vil mest sannsynlig være ferdig og klar for behandling i kontrollutvalget. I årsplanen er det lagt opp til et virksomhetsbesøk eller be inn en virksomhet til kontrollutvalgets møte. Protokoller fra generalforsamlinger/representantskap og årsmøter, samt årsberetninger for 2023 fra selskaper som Orkland kommune har eierandeler i vil bli lagt frem til orientering.

4. desember 2024

Kontrollutvalgets årsplan for 2025 må fastsettes. Revisor vil orientere om revisjonsstrategien for regnskapsåret 2024 på kontrollutvalgets møte i november. Revisor vil også orientere om risiko- og vesentlighetsvurderinger når det gjelder forenklet etterlevelseskontroll. Protokoller fra generalforsamlinger/representantskap og årsmøter, samt årsberetninger for 2023 fra selskaper som Orkland kommune har eierandeler i vil bli lagt frem til orientering. Sekretariatet foreslår å legge kontrollutvalgets siste møte til 4. desember. Tidspunktet er valgt ut fra at de fleste oppgaver for 2024 er ferdigstilt, samtidig kan behandling av saker 4. desember være tidsnok til å kunne få saker fremmet på kommunestyrets siste møte før jul.

Forslag til møtedatoer for 2024:

	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni
Kommunestyre	30.		5.	9.	7.	18.
Formannskap	23.	6. 27.	19.	23 30.	21. 28	11.
Kontrollutvalget		21.		3.	29.	

	August	September	Oktober	November	Desember
Kommunestyret		10.	15.	19.	17.
Formannskapet		3. 17.	1. 29.	5. 26.	10.
Kontrollutvalget		18.	30.		4.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler at kontrollutvalget avvikler 3 på våren og 3 på høsten. Forslag til møtedatoer fremgår av sekretariatets forslag til vedtak

Møteplan 2024 for kontrollutvalget

Aktiviteter/saker	Februar	April	Mai	September	oktober	Desember
Årsplan						X
Årsmelding for kontrollutvalget	X					
Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning			X			
Revisjonsstrategi						X
ROV forenklet etterlevelseskontroll						X
Forenklet etterlevelseskontroll				X		
Risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) - forvaltningsrevisjon	X	X				
Risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) - eierskapskontroll	X	X				
Plan for forvaltningsrevisjon			X			
Plan for eierskapskontroll			X			
Bestilling av forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll				X		
Prosjektplan forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll					X	
Rapport fra forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll	X					
Budsjettkontroll kontrollutvalget				X		
Budsjett for kontrollutvalget				X		
Oppfølging av politiske vedtak	X	X	X	X	X	X
Oppfølging av selskaper Orkland kommune har eierandeler i				X	X	X
Virksomhetsbesøk		X			X	
Rapportering av timer forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	X					
Opplæring av kontrollutvalget	X	X	X	X	X	X

Opplæring av kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

62/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik**Arkivkode** FE-033**Arkivsaknr** 23/470 - 2**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

Inhabiliteten må knyttes til særegne forhold

Lurer du på om du er inhabil - dette bør du vite

Reglene om inhabilitet gjelder ikke ved valg til kommunalt tillitsverv

Uavhengigheten bør vurderes fra sak til sak

Lukking av møte må vedtas av det folkevalgte organet

Åpenbart et bevisst valg fra lovgiver

Kravet om kjønnsmessig balanse gjelder formannskapet som helhet

Kommunestyret kan velge ny leder

Antall medlemmer blir bestemt under det konstituerende møtet

Ordfører må sette alle innkomne innbyggerforslag på saklisten

Ettergodtgjøring avkortet krone for krone

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som del av sin opplæring:

1. Er kommunestyret og administrasjonen inhabil når kommunestyret skal avgjøre anke i dom om ulovlig gjengjeldelse?
2. Det er ikke farlig å være inhabil som politiker, men det blir feil hvis du ikke opplyser om det.
3. Alle folkevalgte kan delta ved valg av medlemmer til for eksempel utvalg, nemnder eller interkommunale styrer. Det samme gjelder ved valg av kommunale representanter til private organer.
4. Kan en tilsatt i et større kontrollutvalgssekretariat med flere tilsatte og som leverer tjenester til flere kommuner, være medlem i et kommunestyre?
5. Kommunestyret skal drøfte forholdet til kommunedirektøren. Kan kommunestyret behandle denne saken bak lukkede dører?
6. Kan vi hente inn tilfeldige innbyggere for å oppfylle kravet til kjønnsmessig balanse når vi skal sette sammen ulike utvalg?
7. Når formannskapet skal velges ved avtalevalg, har ett parti bare kvinner på lista, de andre har ingen. Er det lov?
8. Hva skjer når komitélederen får fritak, blir vararepresentanten automatisk ny leder?
9. Hvordan går vi fram hvis vi vil endre antall medlemmer i formannskapet?
10. Hvordan bør kommunestyret behandle et innbyggerforslag som inneholder flere delforslag?
11. Mister man hele ettergodtgjøringen når man begynner å jobbe?

Inhabiliteten må knyttes til «særegne forhold»

Kommunal Rapport 04.09.2023, Jan Fridthjof Bernt professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Er kommunestyret og administrasjonen inhabil når kommunestyret skal avgjøre anke i dom om ulovlig gjengjeldelse?

SPØRSMÅL: En kommune er dømt i tingretten for ulovlig gjengjeldelse i arbeidsforhold. Noe av gjengjeldelsen gjaldt uttalelser som rådmann og ordfører skal ha kommet med som skal ha vært rettet mot varsleren som saksøkte kommunen.

Noen av kommunestyremedlemmene vitnet i tingretten da retten behandlet saken om gjengjeldelse. Kommunestyret har vedtatt å anke dommen fra tingretten. I hvilken grad blir reglene om habilitet gjort gjeldende når spørsmålet om anke skal avgjøres av kommunestyret hvis både administrasjonen og noen av politikerne omfattes av kritikken fra tingretten eller har vært involvert som vitner?

SVAR: Reglene i forvaltningsloven om inhabilitet gjelder både for tilsatte i administrasjonen og for de folkevalgte i kommunen, se [kommunelovens §§ 11–10 og 13-3](#), begges første avsnitt. I [forvaltningslovens § 6](#) første avsnitt er det fastslått at den som er inhabil, ikke skal medvirke ved «å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak».

«Avgjørelse i en forvaltningssak» er her et videre begrep enn «vedtak» etter forvaltningsloven. Det omfatter alle beslutninger som tas ved vedtak i administrasjonen eller i et folkevalgt organ, også innstillinger, anbefalinger eller som her beslutning om å anmelde et forhold eller påanke en dom.

Dette må også gjelde når det er spørsmål om anke mot en dom om ulovlig gjengjeldelse overfor en arbeidstaker som har varslet etter reglene i arbeidsmiljøloven. [Se § 2 A-4 i denne](#). Utgangspunktet er her at det er kommunen som anker, ikke de enkelte tilsatte eller folkevalgte. Spørsmålet blir da hvem som kan medvirke når kommunen skal tas stilling til om man vil forfølge denne saken slik, eller om kommunen skal la denne dommen være siste ord i saken.

Dette vil måtte vurderes for den enkelte folkevalgte eller tilsatte. Vurderingstemaet er her etter [forvaltningslovens § 6 andre avsnitt](#) om «særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Her vil det ikke være tilstrekkelig for at det skal foreligge inhabilitet, at den tilsatte eller folkevalgte tidligere har tatt standpunkt til dette erstatningskravet fra varsleren.

Dette er en del av arbeidsoppgaven som tilsatt eller folkevalgt, og er dermed ikke i seg selv «særegne forhold». Inhabilitet vil bare foreligge hvis den tilsatte eller folkevalgte har en slik særlig tilknytning til det saksforholdet varslingen gjaldt, eller et så sterkt personlig engasjement i dette, at det går klart og vesentlig ut over det som følger av vervet som folkevalgt.

Det at noen av de folkevalgte har opptrådt som vitner i saken, og i den forbindelse forsvart kommunens opptreden, kan derfor ikke skape inhabilitet. Inhabeten må knytte seg til det underliggende forholdet, altså det som det ble varslet om, eller hvordan det ble reagert overfor varsleren.

Det betyr at hvis ikke det foreligger helt spesielle personlige forhold, vil inhabilitet normalt bare være et tema for tilsatte i administrasjonen som tingretten fant hadde et helt særlig

personlig ansvar, enten for det forhold varslet dreide seg om, eller for de beslutningene som ble tatt som tingretten fant var ulovlig gjengjeldelse.

Et viktig poeng her er at når det som her er tale om å treffe beslutning om anke mot en dom som går mot kommunen, er inhabilitetsreglenes formål ikke bare å verne varsleren mot å måtte gå en ny runde i retten. Også den som måtte ha blitt personlig kritisert i en slik dom, kan ha en legitim interesse i å få overprøvd rettens vurderinger.

Det som er vurderingstema når kommunestyret skal ta stilling til om det skal ankes, er dels hvordan man vurderer muligheten for å få medhold i ankesaken, og dels om det er urimelig overfor varsleren å tvinge hen inn i en ny runde i rettssystemet. Ett tema vil være kommunens egen interesse i å unngå å treffe et vedtak som kan medføre ytterligere økonomisk ansvar og tap av politisk og moralsk respekt.

Dette tilsier i første rekke at kommunestyret i egen interesse må være nøye med å unngå at saken utredes og legges fram av tilsatte i administrasjonen som har et personlig ansvar for det forholdet det ble varslet om. og for de tiltak som tingretten la til grunn var ulovlig gjengjeldelse.

Lurer du på om du er inhabil? Dette bør du vite

Kommunal Rapport 03.10.2023

Det er ikke farlig å være inhabil som politiker, men det blir feil hvis du ikke opplyser om det.

Habilitetssaker i rikspolitikken de siste månedene har satt habilitet for politikere på dagsordenen. Også lokal- og fylkestingspolitikere må forholde seg til habilitetsregler, og de fleste kommuner og fylker har greie regler for dette. Er du ny i kommunestyret eller fylkestinget, er habilitetsregler noe du må sette deg inn i.

Inhabilitet eller ugildhet innebærer at det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til en persons upartiskhet. Slike omstendigheter kan være slektskap til den saken gjelder eller økonomiske interesser i utfallet av saken. Hvis man er inhabil, skal man ikke delta i behandling av saken.

«Når kan jeg være inhabil?»

Fagsjef for Folkevalgprogrammet i KS, Dag-Henrik Sandbakken, forteller i Kommunal Rapports podkast Kontrollutvalget, om hvordan man går fram når man skal få sin habilitet vurdert. Det starter med at den enkelte representant selv skjønner at «nå kommer en sak der jeg kan være inhabil».

1. Når du får saker til behandling må du spørre deg selv: Er det noe ved denne saken som gjør at man kan stille spørsmål ved min habilitet? Hvis du er i tvil, meld ifra til ordfører i god tid før møtet, så ordfører kan få administrasjonen til å vurdere habiliteten din. Husk å gi alle nødvendige opplysninger.
2. Når du kommer til møtet og saken åpnes, ber du om ordet, går på talerstolen og forklarer situasjonen. Eksempel: Min ektefelle har økonomiske interesser i denne saken. Så trer du til side mens kollegiet behandler saken om din habilitet. Ordfører vil ofte komme med en tilråding. Hen vil kanskje si at jeg råder kommunestyret å erklære representanten for inhabil. Så stemmes det. Noen ganger er det kanskje også en liten debatt hvis det er uenighet.
3. Dersom kommunestyret eller fylkestinget har bestemt at du er inhabil, får du ikke delta i behandlingen av saken. Da må du fratre, og sette deg bak i rommet eller på siden. Du trenger ikke å forlate rommet.
4. Når dette er godt forberedt, har man ofte innkalt vara som tar plass i behandlingen av saken.

Tren habilitetsmuskelen

I KS' folkevalgprogram, som er en slags politikeropplæring, brukes det mye tid på dette temaet. Det blir brukt eksempler, og man trener rett og slett opp habilitetsmuskelen.

Fagsjef for Folkevalgprogrammet i KS, Dag-Henrik Sandbakken, mener det er lurt å trene på habilitetseksempler.

Dersom man har vært med på å behandle en sak og har vært inhabil, kan vedtaket bli ugyldig. Vedtaket kan klages inn til lovlighetskontroll hos Statsforvalteren og departementet.

– Det er viktig at habilitetsreglene ikke er et bekvemmelighetsflagg. Du skal ikke be om å bli erklært inhabil fordi saken blir litt vanskelig for deg, eller at det blir litt for nært med naboer, bekjente eller kollegaer, sier Sandbakken.

Engasjement fører heller ikke til inhabilitet. Om du har snakket varmt for en sak fra talerstolen i kommunestyret, drevet en Facebook-gruppe for en sak, gått i demonstrasjonstog for den samme saken, er du ikke inhabil når saken kommer til kommunestyret. Et eksempel på dette er en utbygging du er veldig imot, og som du har engasjert deg for å stoppe.

Av og til vedtar kommunestyret at en representant er inhabil for å være på den sikre siden. Et eksempel er fra Indre Østfold, der en representant hadde et nært vennskap til en utbygger. Han kunne vært habil, men meldte seg inhabil for unngå unødige spekulasjoner.

Aksjer og folkevalgte

Å eie aksjer som folkevalgt, er en tematikk som er blitt mye diskutert etter oppmerksomheten rundt Erna Solbergs ektefelle Sindre Finnes' aksjekjøp. Det er fullt mulig for alle å handle aksjer selv om man sitter i et kommunestyre eller fylkesting. Og det er ikke like problematisk som for rikspolitikere og særlig regjeringsmedlemmer, påpeker Sandbakken.

– Men kjøper du aksjer i et lokalt selskap, må du passe på dersom det kommer en sak til kommunestyret eller fylkestinget som omhandler det selskapet, sier Sandbakken.

Dette lurere de fleste på

Kommunal Rapport har spurt to ordførere om hvordan de håndterer habilitet. Høyre-ordfører Beate Skretting i Grimstad sier den vanligste årsaken til at politikerne vil ha sin habilitet vurdert, er at man har verv som, for eksempel som styremedlem, eller er ansatt i det firmaet en aktuell sak angår.

– Noen ganger vurderes også habilitet når det gjelder nært vennskap eller andre relasjoner, sier Skretting.

Ordfører Beate Skretting (H) i Grimstad i Agder har selv vært inhabil på grunn av mannens styreverv.

Senterparti-ordfører Ida Stuberg i Inderøy nevner også styreverv som én av de vanligste årsakene til at folk vil ha sin habilitet vurdert.

– Den vanligste årsaken tror jeg må være når det er snakk om økonomiske tilskudd til diverse lag og foreninger der lokalpolitikere er medlemmer av styret i organisasjonen. Det kan for eksempel være styremedlem i et idrettslag som har søkt om økonomisk tilskudd til snøscooter eller lignende, sier hun.

Skretting sier at noen avgjørelser kan være vanskeligere enn andre.

– Det kan være vanskelig å vurdere habilitet når det gjelder relasjoner og nære vennskap som ikke faller inn under noen automatiske habilitetsregler i forvaltningsloven, men som er mer skjønsmessig vurdering av såkalt særegne forhold, sier hun.

De to ordførerne opplever ikke habilitetshåndteringen som generelt problematisk.

– Vi har stor bevissthet rundt dette, og det gjøres gode vurderinger av jurist når habilitetsspørsmål reises, sier Skretting.

– Lokalpolitikere er engasjerte folk og har tillitsverv ved siden av politikken. Min opplevelse er at kommunestyrets representanter er observante på å stille spørsmål når det oppstår forhold som krever habilitetsvurdering, sier Stuberg.

Ordførerne har vært inhabile

Skretting var inhabil i en sak om et idrettslag der mannen hennes var nestleder i klubben.

– Jeg stilte spørsmål om min habilitet i forkant av møtet, kommunestyret vurderte habilitetsspørsmålet, og saken ble behandlet uten at jeg deltok, sier hun.

Stuberg har også vært inhabil. Et eksempel var ved behandling av en sak om et samfunnshus hvor broren hennes var styreleder. Styret hadde søkt om fondsmidler til bolystiltak. Stuberg trådte til side mens saken ble behandlet.

– Et annet eksempel er at jeg er styreleder i Oi! trøndersk mat og drikke. Dette selskapet har gjennomført arbeidet med å revidere trøndersk matmanifest. Da Inderøy kommune skulle behandle saken politisk om kommunen også skulle tiltre det reviderte matmanifestet, ba jeg kommunestyret vurdere min habilitet, og trådte til side. Jeg ble erklært inhabil og deltok ikke i behandling av saken, sier Stuberg.

Reglene om inhabilitet gjelder ikke ved valg til kommunalt tillitsverv

Kommunal Rapport 20.11.2023 Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Eg finn ingen klar definisjon av «offentlige tillitsverv». Skal føresegna forståast slik at kommunestyremedlemmane ikkje vert inhabile ved val av kommunen sine representantar i aksjeselskap og stiftingar?

SPØRSMÅL: KommuneLOVA § 11-10 fjerde avsnitt lyder «En folkevalgt er ikke inhabil når det skal velges personer til offentlige tillitsverv, eller når det skal fastsettes godtgjøring o.l. for slike verv». I regjeringa sitt hefte «Habilitet for kommuner og fylkeskommuner» står det at «Regelen innebærer at alle folkevalgte kan delta ved valg av medlemmer til for eksempel utvalg, nemnder eller interkommunale styrer, selv om utvalget eller liknende treffer avgjørelser som har betydning for dem personlig. Det samme gjelder ved valg av kommunale representanter til private organer». Det har vore mykje medieomtale rundt regjeringsmedlem som har vald nærtstående inn i styrer.

Eg finn ingen klar definisjon av «offentlige tillitsverv». Skal føresegna forståast slik at kommunestyremedlemmane heller ikkje vert inhabile ved val av kommunen sine representantar i aksjeselskap og stiftingar. Altså at dei kan vera med å røysta seg sjølv eller nærtstående inn i organ som ikkje er lista opp i kommuneLOVA §§ 5-1 og 5-2?

SVAR: Dette er en særregel som bare gjelder der kommunestyret, fylkestinget eller annet folkevalgt organ foretar valg av én eller flere personer som representant for kommunen i et kollegialt organ. Dette er en regel vi hadde allerede i kommunestyreløVEN av 1954, og som nå er videreført i kommuneLOVEN 2018. I Kommunaldepartementets veileder om inhabilitet fa 2011 (:H-2266) ble det uttalt:

«Regelen innebærer at alle folkevalgte kan delta ved valg av medlemmer til for eksempel utvalg, nemnder eller interkommunale styrer, selv om utvalget eller liknende treffer avgjørelser som har betydning for dem personlig. Det samme gjelder ved valg av kommunale representanter til private organer».

Det avgjørende er her om dette er et kommunalt «tillitsverv», altså tildelt ved valg i kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Dette gjelder da ved valg til alle kommunale eller fylkeskommunale verv. Også når kommunestyret eller fylkestinget velger en person som skal representere kommunen eller fylkeskommunen for eksempel i forstandskapet i en sparebank, eller i generalforsamlingen i et aksjeselskap, er dette valg til et kommunalt tillitsverv, slik at inhabilitetsreglene i forvaltningsLOVEN og kommuneLOVEN ikke gjelder.

Uavhengigheten bør vurderes fra sak til sak

Kommunal Rapport 13.11.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan en tilsatt i et større kontrollutvalgssekretariat med flere tilsatte og som leverer tjenester til flere kommuner, være medlem i et kommunestyre?

SPØRSMÅL: [Kommuneloven § 23–7](#) sier at kommunestyret skal sørge for at kontrollutvalget får sekretariatsbistand som tilfredsstillende utvalgets behov. Dette sekretariatet skal være uavhengig av kommunens administrasjon og de som utfører revisjon. For å ivareta uavhengigheten så står det videre noe om hvem/hva som sekretariatsfunksjonen ikke kan legges til, deriblant medlemmer av kommunestyret i den aktuelle kommunen.

I dag har vi flere av de større kontrollutvalgssekretariatene som har flere ansatte, og som kan ha kontorsted på ulike geografiske steder, selv om de tilhører samme sekretariat.

På den måten kan en unngå å være sekretær for den kommunen en selv bor i, og en trenger heller ikke dele daglig arbeidssted med kollegaen som er utvalgssekretær for den aktuelle kommunen. Dermed er det en viss fysisk avstand som muligens kan ivareta uavhengigheten som en kontrollutvalgssekretær skal ha.

Kan en tilsatt i et slikt kontrollutvalgssekretariat med flere tilsatte være medlem i kommunestyret? Er vedkommende faktisk valgbar, selv om sekretariatet en er tilsatt i leverer sekretærtjenester til den aktuelle kommunen?

Hvis ja, hvor stort må det aktuelle sekretariatet være, eller hvor stor må avstanden mellom den som blir folkevalgt og kollegaen som er sekretær for kontrollutvalget, være? Hvordan måler en dette?

Hvis nei, er da valget ugyldig om en tilsatt i et kontrollutvalgssekretariat er valgt inn i kommunestyret? Eller må vedkommende avslutte arbeidsforholdet i kontrollutvalgssekretariatet eller tre ut av rollen som folkevalgt?

SVAR: I [§ 23–7 tredje avsnitt](#) fastslås som alminnelig prinsipp at «Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen».

I fjerde avsnitt har vi så bestemmelser som utelukker tilsatte i kommunen eller fylkeskommunen, de som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen, samt medlemmer av kontrollutvalget, kommunestyret eller fylkestinget, fra «sekretariatsfunksjonen».

Dette er da ikke en bestemmelse som utelukker noen fra å kunne velges til eller tilsettes i de vervene eller stillingene som nevnes her. Det er tale om begrensninger i hvem sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget «kan tillegges».

Hvis det oppstår konflikt her, må den det gjelder, fratrukke sin stilling i sekretariatet. Valget som folkevalgt er endelig. Men problemet kan også løses ved at den folkevalgte søker kommunestyret eller fylkestinget om fritak fra vervet som folkevalgt. Det tror jeg det normalt vil være greit å få.

Så til spørsmålet om når denne bestemmelsen slår inn der sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget er lagt til et interkommunalt organ. Etter sin ordlyd er dette forbudet utformet med sikte på forholdet til den enkelte kommunen; «ansatte i kommunen eller

fylkeskommunen», «den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen» og «i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen».

Problemstillingen blir da om denne utelukkelsen skal leses som et generelt forbud mot å tilsette i sekretariatet personer med slik tilknytning, til å delta ved behandlingen av *alle* saker som gjelder en av deltakerkommunene, eller om dette skal vurderes på linje med det vi gjør ved inhabilitetsreglene etter [forvaltningsloven § 6](#), at det som er forbudt, er at en tilsatt i sekretariatet på noen måte medvirker ved behandlingen av en sak som angår «hjemkommunen».

Jeg vil mene det siste. Forbudet gjelder «sekretariatsfunksjonen», ikke tilsettingsforholdet, og det er da naturlig å forstå dette slik at det skal vurderes fra sak til sak, men likevel slik at det også omfatter saker med sterke felles trekk for to eller flere kommuner, derunder den som den tilsatte har tilknytning til.

Lukking av møte må vedtas av det folkevalgte organet

Kommunal Rapport 18.09.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kommunestyret skal drøfte forholdet til kommunedirektøren. Kan kommunestyret behandle denne saken bak lukkede dører?

SPØRSMÅL: I administrasjonsutvalget i vår kommune ble det holdt et møte der forholdet til kommunedirektøren skulle drøftes etter alle urolighetene som har vært i kommunen over lang tid. Utvalget vedtok å lukke møtet etter [kommuneloven § 11-5](#), og verken kommunedirektøren eller hans stedfortreder fikk være til stede.

Det ble så innkalt til ekstraordinært kommunestyremøte, med utgangspunkt i denne saken. Kan dette lukkes, og kan kommunedirektøren og hans stedfortreder nektes å være til stede?

SVAR: Dette er vanskelige saker, og loven gir ikke noe klart svar på hvordan man skal gå fram her. Det er imidlertid noen prinsipielle utgangspunkter som det må holdes fast ved:

Lukking av møter må vedtas av vedkommende folkevalgte organ når man skal ta fatt på behandlingen av den aktuelle saken. Hvis leder for administrasjonsutvalget eller ordfører i kommunestyret foreslår at møtet skal lukkes etter § 11-5, må det så vidt jeg forstår her være fordi man «skal behandle en sak som angår en arbeidstakers tjenstlige forhold», slik at møtet *må* lukkes etter bestemmelsen i § 11-5 andre avsnitt, første setning.

Men det gjelder bare der dette er satt opp som en sak om tjenstemessige reaksjoner overfor kommunedirektøren – altså avskjed, oppsigelse eller formell irettesettelse. Det må da i tilfelle fremgå av saklisten for møtet. Det er ikke tilstrekkelig grunn til lukking at man har angitt at man skal drøfte spørsmålet om kommunedirektøren har gjort en god nok jobb. Og kommunestyret kan ikke treffe vedtak om kommunedirektørens tjenstlige forhold i dette møtet hvis ordfører eller en tredel av medlemmene motsetter seg det.

Hvis ikke kommunedirektørens tjenstlige forhold er satt opp på saklisten i innkallingen, kan det heller ikke treffes vedtak om dette i disse møtene hvis utvalgsleder, ordfører eller en tredel av medlemmene motsetter seg det.

(2) Hva er hjemmelen for å nekte kommunedirektøren – og hans stedfortreder – å være til stede i disse møtene? Utgangspunktet er her bestemmelsen i [kommuneloven § 13-1](#), femte avsnitt, om at «Kommunedirektøren har møte- og talerett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer». Dette gjelder imidlertid ikke i saker hvor han er inhabil. Det vil han være hvis dette er satt opp som en egen sak om hans tjenstlige forhold, men ikke hvis det bare er spørsmål om kritikk av håndtering av enkeltsaker.

Assisterende direktør vil så fall ha møterett i stedet, etter samme bestemmelse, hvis ikke også han er inhabil. Det vil han bare være hvis han har et særlig nært personlig vennskapsforhold til direktøren. Men hvis en slik sak skal behandles i administrasjonsutvalget, må direktøren har fått varsel om dette etter [forvaltningsloven § 17](#), med tilgang til dokumenter i saken og rett til å uttale seg i forkant av møtet.

(3) Tre eller flere medlemmer av kommunestyret kan levere lovlighetsklage til statsforvalteren over disse avgjørelsene, se [§ 27-1](#) og [§ 27-2](#) første avsnitt bokstav b og bokstav c. Det eneste unntaket fra dette er for vedtak om oppsigelse eller avskjed, se andre avsnitt bokstav b, men også her kan det klages på brudd på noen av saksbehandlingsreglene i kommuneloven eller forvaltningsloven, se kommuneloven § 27-2 andre avsnitt, bokstav b og c om hhv. vedtak om lukking av møtet og vedtak i spørsmål inhabilitet.

Åpenbart et bevisst valg fra lovgiver

Kommunal Rapport 11.09.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan vi hente inn tilfeldige innbyggere for å oppfylle kravet til kjønnsmessig balanse når vi skal sette sammen ulike utvalg?

SPØRSMÅL: Jeg ser at Bernt har gitt svar angående [kjønnsmessig balanse «så langt det er mulig»](#).

Mitt spørsmål: Hva gjør det partiet eller listen som ikke har noen kandidater av det underrepresenterte kjønn utenfor kommunestyret heller? Kan de da hente inn tilfeldige innbyggere som samtykker til å stille på vegne av partiet/lista selv om de ikke er medlem av det?

SVAR: Utgangspunktet er her den generelle bestemmelsen i [kommuneloven § 7-5](#) andre avsnitt om krav til kjønnsmessig balanse i lister med forslag på kandidater ved valg til andre folkevalgte organer enn kommunestyret eller fylkestinget.

Dette kravet er som alminnelig regel ufravikelig. Det eneste unntaket er valg av medlemmer til formannskap eller fylkesutvalg, og av arbeidsutvalg for folkevalgte organer, der det sies i siste setning at disse reglene skal følges «så langt det er mulig».

Dette er da situasjoner der det følger av loven at de som velges, må være medlemmer av det organet som velger dem. Da gjelder heller ikke lovens regel ([§ 7-3 tredje avsnitt, bokstav c](#)) om at det er nødvendig med samtykke til å stille til valg fra de som velges til folkevalgte organer, idet det samtykket de tidligere har gitt til å ta imot valg til kommunestyre eller fylkesting, eller det organet som arbeidsutvalget utgår av, også må anses å gjelde valg til hhv. formannskap, fylkesutvalg eller arbeidsutvalg.

Unntaket fra kravet om kjønnsmessig balanse i listeforslaget gjelder ikke ved andre problemer, som for eksempel vansker med å finne gode nok eller villige kandidater av begge kjønn blant de som er valgbare.

Det betyr at kravet om kjønnsmessig balanse i listeforslag gjelder ubetinget der det viser seg at det rent faktisk ikke er mulig å finne personer som kan velges til andre folkevalgte organer enn de som er unntatt i loven.

Kravet i [§ 7-2 tredje avsnitt, bokstav c](#) om at den som velges, må ha «skriftlig samtykket til å stille til valg» betyr at det partiet som stiller liste, om nødvendig, må gå på leting etter villige kandidater fra det underrepresenterte kjønn, ikke bare utenfor kretsen av sine egne folkevalgte i andre verv, og ikke bare blant registrerte partimedlemmer. Hvis det ikke lykkes, kan partiet ganske enkelt ikke stille liste ved valg til det aktuelle organet.

Her vil det sikkert være ulike meninger om det er en urimelig regel eller et nødvendig grep for å sikre bredde og representativitet i folkevalgte organer. Men dette er åpenbart et bevisst valg fra lovgiver.

Kravet om kjønnsmessig balanse gjelder formannskapet som helhet

Kommunal Rapport 25.09.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Når formannskapet skal velges ved avtalevalg, har ett parti bare kvinner på lista, de andre har ingen. Er det lov?

SPØRSMÅL: Ved valg til formannskap i vår kommune har partiene blitt enige om å gjennomføre dette som avtalevalg. Ved dette ønsker tre av partiene å stille felles liste med henholdsvis tre og to av listens medlemmer fra disse i formannskapet, mens den tredje samarbeidspartneren får første varamedlem for denne listen.

Det største partiet av disse tre ønsker å stille med tre kvinner på listen til formannskapet, det nest største med to menn. De to partiene som ikke er med i dette listesamarbeidet, stiller med én mann hver.

Spørsmålet er om dette er lovlig når en gjennomfører det som avtalevalg.

SVAR: [Kommuneloven § 7-7](#) krever at ved avtalevalg skal det angis i innstillingen «hvilket parti eller hvilken gruppe medlemmene representerer», og eventuelt «varamedlemmer for hvert parti eller gruppe».

Første spørsmål blir da om det utelukker at det settes opp en felles liste varamedlemmer for to eller flere partier eller grupper som er representert i kommunestyret. Eller om det er adgang for to eller flere partier eller grupper her til å «stille felles liste» ved dette valget, og da med felles liste over varamedlemmer.

Dette har ingen betydning for valget av medlemmer til organet, det skjer under ett for alle medlemmer slik det er avtalt i innstillingen. Men det vil være avgjørende hvor hvilket varamedlem som skal innkalles ved forfall av et av de faste medlemmene; om det er første varamedlem på den felles listen for varamedlemmer for de samarbeidende partiene, eller om det er første av varamedlemmene fra det av det parti eller gruppe som det medlem som har forfall, tilhører.

Lovens ordlyd gir ikke noe sikkert svar på dette, men det er vanskelig å se at det er noen avgjørende grunn til at ikke det skulle være lovlig å lage en slik felles liste over medlemmer og varamedlemmer.

Ved forholdsvalg etter [kommunelovens § 7-5](#) har vi (første avsnitt, siste setning) en bestemmelse om «en fellesliste som utgår fra flere partier eller grupper», og det er da naturlig å lese § 7-7 slik at det også er adgang til å etablere en slik «fellesliste» ved avtalevalg. Det må da komme til uttrykk ved at de partier eller grupper som samarbeider, viser dette ved en felles betegnelse for den gruppe disse representerer, og at det samme gjøres på en felles liste over varamedlemmer.

Ved avtalevalg er krav om kjønnsmessig balanse rettet mot organet som helhet. Dette må ivaretas ved sammensetningen av medlemmer i innstillingen. Ved avtalevalg til formannskapet gjelder det så langt det finnes medlemmer av det underrepresenterte kjønn i kommunestyret, uavhengig av partilknytning.

Dette må altså løses i fellesskap ved utforming av listen i innstillingen til avtalevalget. Noe tilsvarende krav gjelder ikke for listen over varamedlemmer. Disse rykker inn i nummerrekkefølge ved forfall i den gruppe de tilhører ved dette valget.

I det eksemplet du viser her, vil tre av sju formannskapsmedlemmer være kvinner. Lovens krav om kjønnsmessig balanse ved avtalevalg vil da være oppfylt, selv om ingen av de to samarbeidende partiene har grupper som ville vært lovlige ved forholdsvalg.

Kommunestyret kan velge ny leder

Kommunal Rapport 06.11.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva skjer når komitélederen får fritak, blir vararepresentanten automatisk ny leder?

SPØRSMÅL: Ved konstituering av kommunestyre blir person som er vald inn som kommunestyremedlem, vald til leiar i komité for oppvekst. Han er student og vil truleg om ei tid søke permisjon/fritak. Då vil partiets 1. vara rykke opp som medlem i kommunestyret. Men vil denne 1. vara automatisk bli leiar i komité for oppvekst? Eller rykker nestleiar i komiteen opp som leiar? Eller blir det val på ny leiar?

SVAR: Hvis et medlem av folkevalgt organ søker om og får fritak fra å fungere i et verv for et begrenset tidsrom, vil varamedlem for dette medlemmet møte i utvalget i denne perioden, se [kommuneloven § 7–10](#) første avsnitt. Hvis fritaket er for tre måneder eller mer, kan kommunestyret i stedet velge et settemedlem for den som er fritatt, etter forslag fra den gruppen det tilhører, se [kommuneloven § 7–11](#) første og andre avsnitt.

Hvis ikke det gjøres, er det første varamedlem som fungerer i vervet som medlem i fritaksperioden. Hvis medlemmet får fritak for hele valgperioden, skal kommunestyret alltid velge et nytt medlem etter forslag fra gruppen, se [§ 7–10](#) tredje avsnitt.

Ledervervet følger ikke med når et medlem trer inn i stedet for det som er fritatt, verken ved midlertidig eller endelig fritak. Kommunestyret har valgt leder og nestleder blant medlemmene av utvalget. Hvis lederen har forfall eller trer ut midlertidig, trer den valgte nestlederen automatisk inn i dennes sted.

Det samme gjelder også hvis lederen trer endelig ut, men da kan kommunestyret velge en ny leder blant utvalgets medlemmer slik det nå er, se [kommuneloven § 5–7](#) andre avsnitt, første setning.

Antall medlemmer blir bestemt under det konstituerende møtet

Kommunal Rapport 16.10.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hvordan går vi fram hvis vi vil endre antall medlemmer i formannskapet?

SPØRSMÅL:

(1) Ligg talet på medlemmer i formannskap i kommunen fast, eller kan kommunestyret treffe vedtak om å endre dette?

SVAR: Antallet medlemmer i formannskapet fastsettes, etter [kommunelovens § 7-1](#) tredje avsnitt, andre setning, av kommunestyret i det konstituerende møtet etter kommunevalget, før man gjennomfører valg av formannskap. Formannskapet velges for fire år, og verken sammensetningen eller størrelsen kan endres i valgperioden.

(2) Kan ein vedta å endre talet på medlemmer i formannskapet frå 7 til 9 før kommunestyret har konstituert seg (konstituering i oktober)?

SVAR: Nei, det avtroppende kommunestyret kan ikke endre sammensetningen av formannskapet for sin valgperiode, og har selvsagt ikke myndighet til å treffe vedtak om hvor stort dette skal være i neste valgperiode. Det avgjøres med bindende virkning av det nye kommunestyret når det konstituerer seg, jf. ovenfor.

(3) Kan partiene avtale på forhånd hvordan formannskapet skal settes saman?

SVAR: Valget skjer som forholdsvalg (listevalg) hvis ikke det er enighet mellom alle medlemmer av kommunestyret om å bruke avtalevalg. Det kan ellers ikke inngås bindende avtale om utfallet av valget, og medlemmer av et parti eller gruppe kan ikke føres opp på liste fra andre.

Men to eller flere grupper eller partier kan stille en fellesliste til valget ([kommuneloven § 7-5](#) første avsnitt, siste setning). De kan også inngå uformelle avtaler om at noen fra én gruppe skal stemme på listen til en annen gruppe, men dette er ikke bindende for de enkelte medlemmenes stemmegivning.

(4) Når kommunestyret har konstituert seg, er ikkje då kommunestyreperioden i gang? Om dette er tilfelle, kan ein då endre talet på medlemmer i formannskapet etter konstitueringa av kommunestyret?

- Altså; Er dette ein «Catch-22»-situasjon? Der berre eit kommunestyre som har konstituert seg, kan endre talet på medlemmer i formannskapet, men at straks kommunestyret HAR konstituert seg så kan ein ikkje gjere det i den perioden som då har begynt å løpe?

Eller: Kan eit kommunestyre som har konstituert seg endre talet på medlemmer i formannskapet, FORDI kommunestyreperioden ikkje starter å løpe før 1. januar 2024?

SVAR: Det nyvalgte kommunestyret trer i funksjon fra det konstituerende møtet, se [kommunelovens § 7-1](#) fjerde avsnitt, første setning. I dette møtet fastsettes størrelsen på formannskapet før dette velges. Dette formannskapet trer i funksjon fra det er valgt, og sammensetningen av det kan ikke endres i valgperioden.

Ordfører må sette alle innkomne innbyggerforslag på saklisten

Kommunal Rapport 23.10.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hvordan bør kommunestyret behandle et innbyggerforslag som inneholder flere delforslag.

SPØRSMÅL: Det gjelder vilkårene i [kommuneloven § 12-1](#) og et forslag om å holde folkeavstemning om oppføring av en ny skole i kommunen. Forslaget er todelt med spørsmål:

- 1 om det skal bygges en ny skole, og
- 2 hvor denne skal ligge

Det første har kommunestyret behandlet flere ganger tidligere, sist for et år siden. Det ble da vedtatt at ny skole skal bygges. Men det var sterk uenighet om lokaliseringen, men dette ble ikke tatt under votering, idet det i stedet ble vedtatt at dette spørsmålet skulle utredes nærmere.

Kan forslagsstillerne kreve at dette innbyggerforslaget tas under behandling i kommunestyret, og hvis ett av delforslagene avvises, er det i så fall mulig å behandle bare den andre delen av dette innbyggerforslaget? Kan vi behandle f.eks. del 2 om lokalisering av ny skole når kommunestyret tidligere bare har tatt stilling til om skolen overhodet skal bygges? Eller faller hele forslaget om det er tatt stilling til det første av de to spørsmålene?

SVAR: Etter [kommuneloven § 12-2](#) er det bare kommunestyret som kan treffe vedtak om det skal holdes rådgivende folkeavstemning om et forslag om kommunens virksomhet. Som alminnelig regel er det også opp til kommunestyret selv om det vil sette et forslag om slik folkeavstemning på saklisten til et møte der.

Reglene i § 12-1 om innbyggerforslag er et unntak fra dette. Det er en bestemmelse gir kommunestyret plikt til å behandle og ta stilling til forslag som er satt fram med underskrift fra minst 2 prosent eller 300 av innbyggerne i kommunen.

Det er to begrensninger i denne retten for innbyggerne til å sette fram slike forslag. Den ene er at forslaget ikke skal ha samme innhold som et tidligere innbyggerforslag. Den andre er at forslaget ikke skal ha «samme innhold som en sak som er behandlet av kommunestyret».

Disse begrensningene gjelder imidlertid bare når innbyggerforslaget blir fremsatt for samme kommunestyre som tidligere har mottatt samme forslag eller har behandlet samme sak. Etter kommunevalget kan slike forslag fremsettes for det nye kommunestyret, uavhengig hva som har skjedd i forrige valgperiode. Men forslag som ble satt fram før kommunevalget, må antakelig anses som bortfalt når det nye kommunestyret er konstituert. Det betyr i så fall at hvis forslagsstillerne ønsker at et dette forslaget skal behandles i det nye kommunestyret, må de samle underskrifter og sette det fram på nytt.

Hvert av to slike delforslag må vurderes hver for seg. I motsatt fall ville man jo kunne fremtvinge omkamp i saker som er ferdigbehandlet av bystyret i samme valgperiode, ved ganske enkelt å føye til et nytt punkt på et eldre forslag.

Det er det sittende kommunestyret som skal ta stilling til om det er tale om «forslag med samme innhold som ett som tidligere er fremsatt», eller med «samme innhold som sak som er behandlet av kommunestyret». Det betyr at ordfører må sette alle innkomne innbyggerforslag på saklisten, selv om det er rimelig opplagt at de kan avvises av denne grunn. Dette gir også kommunestyret mulighet for å treffe vedtak om at det vil ta forslaget under behandling, selv om det mener det kunne avvises av denne grunn.

Vedtak om ikke å ta innbyggerforslag til behandling, vil bare kunne påklages etter reglene i forvaltningsloven hvis det er tale om et enkeltvedtak, og da bare av den som er part i saken eller har rettslig klageinteresse i vedtaket. Men tre medlemmer av bystyret vil alltid kunne kreve at statsforvalteren foretar lovlighetskontroll av avvisningen av innbyggerforslaget, også om begrunnelsen for dette er at det er tale om sak «med samme innhold» som sak som er behandlet av bystyret i valgperioden.

Ettergodtgjøring avkortes krone for krone

Kommunal Rapport 30.10.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Mister man hele ettergodtgjøringen når man begynner å jobbe?

SPØRSMÅL: I vår kommune har kommunestyret vedtatt en forskrift om godtgjøring og velferdsgoder. I denne er det blant annet en paragraf om ettergodtgjøring til folkevalgte. Her er det en bestemmelse som lyder:

«For det tilfellet av at vedkommende i løpet av disse tre månedene trer inn i ordinært arbeid bortfaller ettergodtgjøringen i sin helhet. Virkningstidspunktet er fra den datoen vedkommende påbegynte sitt nye arbeidsforhold».

Kommuneadvokaten har gitt uttrykk for at denne bestemmelsen er ulovlig, da den er strengere en lovens regel. Kommunedirektøren fremholder at dette er en praktisk og rimelig måte å avgrense retten til etterlønn på, og at det ligger innenfor kommunestyrets kompetanse å sette en slik begrensning.

SVAR: Bestemmelsen om ettergodtgjøring for folkevalgte hadde en litt kronglete reise før den ble vedtatt i sin nåværende form, og det er ikke rart at det oppstår usikkerhet, så jeg må ta dette litt punkt for punkt:

Utgangspunktet er bestemmelsen i [kommunelovens § 8-6](#) om at

«Folkevalgte som har vervet som sin hovedbeskjeftigelse, kan søke om ettergodtgjøring når de fratrer vervet».

Dette betyr at man bare får slik godtgjøring hvis man søker om det, men det fremgår av sammenhengen og forarbeidene at har en folkevalgt søkt om etterlønn, har hen rettskrav på dette.

Samme sted sies det så at «Kommunestyret eller fylkestinget skal selv gi forskrift om lengden slik ettergodtgjøring kan ha, men ikke utover alminnelig oppsigelsestid for fast ansatte i kommunen eller fylkeskommunen».

Denne regelen er først og fremst uttrykk for at lovgiver ønske å sette en sperre mot mer generøse ordninger. Kommunestyret eller fylkestinget skal ikke kunne treffe vedtak om å utvide tidsrammen for slik ettergodtgjøring ut over dette.

I andre avsnitt i paragrafen finner vi så regelen om avkorting i ettergodtgjøringen ved annen inntekt i samme tidsrom. Denne lyder:

«Retten til ettergodtgjøring skal avkortes krone for krone mot annen inntekt».

Første spørsmål er da om dette, på samme måte som bestemmelsen om lengden av etterlønnperioden, er et forbud mot at vedtas en mindre streng avkortingsregel, eller at det ikke skal være noen slik.

Det sentrale poeng her er at loven sier at retten til avkorting «skal avkortes» på denne måten. Ut fra bestemmelsens forhistorie og forarbeider er det etter min mening ganske klart at dette ikke bare er regel om kommunestyret eller fylkestinget kan begrense retten til slik etterlønn, det er et påbud om at det alltid skal foretas slik avkorting i denne.

Dette er da en regel om reduksjon krone for krone av det beløp den folkevalgte har krav på etter denne bestemmelsen, ikke om at denne retten bortfaller i sin helhet når den folkevalgte får arbeidsinntekt. Dette gjelder også der den folkevalgte får inntekter «i ordinært» arbeid etter at hen har fratrudd, slik det kan se ut på i den bestemmelsen det her vises til. Det må bety at hvis ettergodtgjøringen er større enn det den folkevalgte mottar i et arbeidsforhold i perioden det gis slik godtgjøring, har hen fortsatt krav på å få utbetalt differansen i det aktuelle tidsrommet.

Etterlønsordningen gir dermed mulighet for en avtroppende folkevalgt til å gå direkte tilbake til et arbeidsliv med mindre inntekter enn hen hadde som folkevalgt, i stedet for å måtte vente med å gå i ordinært arbeid til etterlønsperioden er ute.

Jeg mener altså at kommuneadvokaten hadde rett.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

63/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/532 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Åpenhetsbarometeret 2023

Ekstern evaluering av Helseplattformen

Riksrevisjonen - Utnyttelse av IT-systemer på sykehus

Engasjementsbrev Revisjon Midt-Norge SA

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som referatsaker:

1. Resultater fra Kommunal Rapport og Pressens offentlighetsutvalgs undersøkelse av åpenhet i kommune-Norge. Undersøkelsen er gjennomført våren og høsten 2023.
2. Boston Consulting Group har gjort en evaluering av innføringen av Helseplattformen ved St. Olavs hospital. Evalueringen er gjennomført i perioden april til juni 2023.
3. Riksrevisjonens rapport Utnyttelse av IT-systemer på sykehus viser at nye IT-systemer, deriblant Helseplattformen, ikke fungerer som de skal for leger og sykepleiere. Det kan gå utover pasientsikkerheten.
4. Et engasjementsbrev angir vilkårene for oppdraget. Det gir også opplysninger om hva som er revisors ansvar og oppgaver og hvilke oppgaver og ansvar som ligger til den administrative ledelsen og kontrollutvalget

Innsyn i norske kommuner

Åpenhetsbarometeret 2023

Pressens offentlighetsutvalg og Kommunal Rapport

September 2023



Tegning: Asbjørn Tjørnå



KommunalRapport

Rapporten kan leses [her](#)



OPPSUMMERENDE NOTAT

Ekstern evaluering av Helseplattformen

Årsaker til forsinkelser i innføringen ved St. Olavs hospital og læringer
for veien videre

August 2023
Rapport fra Boston Consulting Group

Rapporten kan leses [her](#)

Utnyttelse av IT-systemer på sykehus

Dokument 3:6 (2023–2024)



Nye IT-systemer – deriblant Helseplattformen – fungerer ikke som de skal for leger og sykepleiere. Det kan gå utover pasientsikkerheten. Leger og sykepleiere skal bruke tiden sin på å behandle pasienter, ikke på dobbeltregistrering og dobbeltrapportering i tungvinte IT-systemer.

Les informasjon om undersøkelsen [her](#)

Les rapporten [her](#)

Orkland kommune
v/ Kommunedirektøren

Kontaktperson:
Wenche Holt

Dato og referanse:
12. oktober 2023

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Besøksadresse:
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt norge.no

T +47 907 30 300

ENGASJEMENTSBREV – ORKLAND KOMMUNE

1. Innledning

Revisjon Midt-Norge SA ble i kommunestyrets sak 72/19 valgt til revisor for Orkland kommune fra 1.01.2020. Revisjonen består av regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov og andre uttalelser og kontrollhandlinger, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet, årsregnskapene for kommunale foretak og konsolidert regnskap.

Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal regnskapsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget.

2. Revisjonen – formål og innhold

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov, jf. kommuneloven § 24-2. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av NKRF– kontroll og revisjon i kommunene er vi underlagt jevnlike eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget i samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunedirektøren som er ansvarlig for at kommunens interne kontroll sikrer at lover og forskrifter følges, herunder at økonomiforvaltningen er ordnet på en betryggende måte. Det er også kommunedirektørens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste ansvaret for å kontrollere den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskap blir forsvarlig revidert. Videre skal kontrollutvalget påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper (eierskapskontroll).

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, kommuneloven § 23-3.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide planer som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Planene skal baseres på en risikovurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper og av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller basert på plan vedtatt av kommunestyret.

Innenfor forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll vil være beskrevet ved planlegging og rapportering av hvert oppdrag, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig revisor utpekes av revisjonsenheten til hvert oppdrag i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Kontaktperson forvaltningsrevisjon er Tor Arne Stubbe.

Regnskapsrevisjon

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave å kontrollere om årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon og å avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om at revisor har betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon og at det er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Vi kontrollerer om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever, og om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Vi ser også etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene er dekkende beskrevet i årsberetningen.

Årsregnskapet, herunder konsolidert årsregnskap, skal iht. kommuneloven § 14-6 være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis senest 31. mars.

Videre er det vår oppgave å se etter at kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil eventuelt kunne avtales.

Generelt vil en effektiv intern kontroll redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid påvirkes av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

I samsvar med kommuneloven § 24-9 er det vår oppgave å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Kontrollen skal i utgangspunktet gjennomføres med begrensede ressurser og baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering som legges fram for kontrollutvalget. Resultatet av kontrollen rapporteres i en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget som avgis senest 30. juni.

Kontrollen utføres i samsvar med standarden RSK 301 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen». Standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå moderat sikkerhet i uttalelsen om etterlevelse på det området som velges for kontroll.

Moderat sikkerhet innebærer en lavere sikkerhet enn betryggende sikkerhet, med skal gi brukerne en klart økt tillitt til informasjonen eller forholdet som er kontrollert. Vi gjennomfører handlinger som forespørslers, inspeksjon av dokumenter og analytiske handlinger for å oppnå moderat sikkerhet. I uttalelsen gir vi uttrykk for om vi har blitt oppmerksomme på forhold som gir grunn til å tro at økonomiforvaltningen på det aktuelle området ikke følger sentrale bestemmelser og vedtak.

Misligheter

Revisor bidrar gjennom revisjonen til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal revisor straks melde fra om det til kontrollutvalget i nummerert brev, dette fremkommer i kommuneloven § 24-7.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende nytt brev til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av brevet til kommunedirektøren.

Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget

Vi vil avgi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstillingen for lønns- og pensjonskostnader (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11).
- Kompensasjonsmelding for merverdiavgift
- Bekreftelser på prosjektregnskap o.l. i henhold til ISA 805
- Uttalelse om kommunens dokumentasjon for låneopptak, jf. kommuneloven § 14-14
- Kommunens rapportering av antall psykisk utviklingshemmede
- Refusjonskrav for utgifter til særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester

Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra kommunen

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Monica Larsen.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommunelovens § 24-2 femte ledd. Det er gjort unntak fra taushetsplikten for rapportering av mulige straffbare handlinger, herunder ivaretagelse av rapporteringsplikt etter hvitvaskingsloven. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

Våre leverandører av IKT-tjenester og -programvare får tilgang til fortrolig informasjon når det er nødvendig i forbindelse med drift og endringer i våre informasjonssystemer. Vi har ansvar for å ha et forsvarlig system for informasjonssikkerhet. Dette omfatter også våre leverandører av IKT-tjenester.

4. Personvern

For å gjennomføre revisjonen og andre oppdrag under dette engasjementsbrevet, vil vi behandle personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Personvernerklæringen er tilgjengelig på vår nettside www.revisjonmidtnorge.no. Vi er behandlingsansvarlig etter personvernreglene for de personopplysningene vi behandler i forbindelse med oppdraget og vi inngår derfor ikke en databehandleravtale.

5. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides ved endringer i oppdraget eller dersom andre forhold tilsier dette.

Revisjonen utarbeider oppstartsbrev ved oppstart av det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjektet og eierskapskontrollen. Oppstartsbrevene sendes administrasjonen.

Revisjonen rapporterer forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller til kontrollutvalget i egne rapporter.

Etter endring i offentleglova § 5 annet ledd, som trådte i kraft 1. januar 2015, kan offentlig innsyn i foreløpige revisjonsrapporter utsettes inntil den endelige rapport er oversendt kontrollutvalget. Endringen innebærer ikke en innsnevring i selve innsynsretten i revisjonsrapporter, det er kun tidspunktet for når innsyn kan kreves som er endret.

Regnskapsrevisjonen rapporteres slik til kontrollutvalget:

1. Presentasjon av revisjonsstrategi og resultat av løpende revisjon i siste møtet før jul
2. Oppsummering av årets revisjon og revisjonsresultater ved avslutning av revisjonen
3. Revisjonsberetning
4. Nummererte brev (se nedenfor)
5. Skriftlig uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll

Vi legger vekt på å ha en god dialog med kontrollutvalget.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse at forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til kommuneloven § 24-7 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse

I forbindelse med gjennomføring av våre oppdrag vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om vi er gitt all informasjon som er nødvendig for oppdraget og om fullstendighet og riktigheten av det forholdet som kontrolleres. Dette gjelder i alle tilfeller:

- I forbindelse med avslutning av revisjonen av årsregnskapet. Denne uttalelsen inneholder også skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv.
- I forbindelse med avslutningen av forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen.

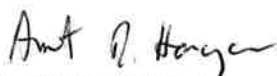
6. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kommunens forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Vi ber om at dere underskriver og returnerer vedlagte kopi av brevet for å bekrefte at dere samtykker i vilkårene for revisjonen av regnskapet, herunder våre respektive ansvarsområder.

Med vennlig hilsen



Arnt Robert Haugan
Daglig leder

Direkte ☎ 922 53 981 eller ✉ arnt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no

Undertegnede bekrefter mottakelse og samtykker i vilkårene på vegne av Orkland kommune

(signert) _____

Kommunedirektør

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

64/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/532 - 2

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Aktuelle kurs for kontrollutvalget

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Da kan forslag om å sette opp saken fremmes i denne sak.

Eksempel på tema som kan tas opp:

- Deltagelse på kurs/konferanse
- Endring av møtedato e.l.
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet.

En oversikt over aktuelle kurs for kontrollutvalget i 2024 er lagt med som vedlegg til saken.

Aktuelle kurs for kontrollutvalget

Regionsamling for kontrollutvalg 2024

i regi av Konsek Trøndelag IKS

Røros: mandag 15. januar

Trondheim: tirsdag 16. januar

Steinkjer: onsdag 17. januar

Mosjøen: torsdag 18. januar

Les invitasjonen [her](#)

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2024

31. januar – 1. februar 2024

Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen

Påmeldingsfrist: 14.12.2023

Les programmet [her](#)

FKTs Kontrollutvalgslederskolen del 2

5. – 6. februar 2024

Clarion Oslo Airport, Gardermoen

Påmeldingsfrist: 4. januar

Les programmet [her](#)

FKTs Fagkonferansen for kontrollutvalg

4. – 5. juni 2024

Quality Airport Hotel, Gardermoen

Les programmet [her](#)

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

06.12.2023

Saknr

65/23

Saksbehandler Eva J. Bekkavik**Arkivkode** FE-033, TI-&17**Arkivsaknr** 23/532 - 4

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 06.12.2023, godkjennes.